

Matica

broj
no.

11

studeni
november

2017.

MJESEČNA REVIIJA HRVATSKE MATICE ISELJENIKA MONTHLY MAGAZINE OF THE CROATIAN HERITAGE FOUNDATION

Izložba "Izazov moderne: Beč – Zagreb oko 1900."
preselila iz Zagreba u Beč

ISSN 1330-2140

Mjesečna revija Hrvatske matice iseljenika / Monthly magazine of the Croatian Heritage Foundation

Godište / Volume LXVII
Broj / No. 11/2017

Nakladnik / Publisher
Hrvatska matica iseljenika /
Croatian Heritage Foundation

Za nakladnika / For Publisher
Mijo Marić

Rukovoditeljica Odjela nakladništva /
Head of Publishing Department
Vesna Kukavica

Glavni urednik / Chief Editor
Hrvoje Salopek

Izvršni urednik / Executive Editor
Željko RupiĆ

Novinarĳa / Journalist
Naida Šehović

Tajnica / Secretary
Snjeĳana Radoš

Dizajn i priprema / Layout & Design
Krunoslav Vilĳek

Tisak / Print
Znanje, Zagreb

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matiss.hr

Naslovnica:
"Ilica 1910.", Nasta Rojĳ, Zagreb, 1910.
(Vlasnik Muzeja grada Zagreba)

Posjetite stranice web portala
Hrvatske matice iseljenika!

www.matis.hr

Web stranice
HMI ĳitaju se diljem
svijeta, dostupne su na tri
jezika (hrvatski, engleski,
španjolski) i biljeĳe stalan
porast posjeĳenosti.

Budite korak ispred ostalih i predstavite se hrvatskim
iseljeničkim zajednicama, uglednim poslovnim Hrvatima
u svijetu i njihovim partnerima.

Oglašavajte na web portalu Hrvatske matice iseljenika!

Internet marketing HMI osmislio je nekoliko naĳina oglašavanja:

- BANERI
- SPONZORIRANI ĳLANAK
- SPONZORIRANE RUBRIKE

Odjel za marketing i promociju HMI - Ivana Rora

tel. (+385 1) 61 15 116 ■ fax. (+385 1) 61 11 522

mob. 099 61 15 116 ■ E-mail: marketing@matiss.hr

Kolumne

- 11**
Globalna Hrvatska
(Vesna Kukavica)
- 40**
(S)kretanja
(Šimun Šito Ćorić)
- 42**
Klikni – Idem doma
(Dražen Klinčić)
- 48**
Naši gradovi
(Zvonko Ranogajec)
- 57**
Povijesne obljetnice
(Željko Holjevac)
- 59**
Govorimo hrvatski
(Sanja Vulić)
- 60**
Djelovanje hrvatskih sestara
u inozemstvu
(Jozo Župić)
- 62**
Ljepote Hrvatske okom
fotografa
(HTZ)

- 4** Hrvatsko izaslanstvo u
Australiji i NZ
- 6** Ravnatelj HMI-ja u Beču
- 7** Obljetnica deblokade
Dubrovnika
- 8** Predstavljen zbornik radova
HIK-a
- 10** Obljetnica stradanja
Kotorvarošana
- 12** Folklorni festival u Filderstadtu
- 14** Forum mladih manjinaca
- 16** Bedem ljubavi u Torontu
- 18** Pariz: Kolokvij o hrvatskoj
diplomaciji
- 20** Inovativna Hrvatska (1)
- 23** Obljetnica župe u Mississaugi
- 24** Ilok: Okrugli stol o ruralnom
turizmu
- 27** Hrvatski dan u Luksemburgu
- 28** Nogometni turnir u Canberri
- 31** Melbourne: Zabava 'Mladih
Hrvata'
- 33** Beč: Izložba 'Izazov moderne:
Beč – Zagreb oko 1900.'
- 36** Ivan Ivek Milčec povratnik iz
Berlina
- 44** Hrvatski sakralni objekti u
sjevernoj Americi
- 47** Obljetnica hrvatske župe u
Calgaryu
- 51** Matičin vremeplov
- 53** Reportaža: Otok Susak

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matiz.hr Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA / ANNUAL SUBSCRIPTION

Običnom poštom / regular mail:
Hrvatska / Croatia 100 kn
ostale europske države /
other European countries 25 EUR
Zračnom poštom / airmail:
SAD / USA 65 USD
Kanada / Canada 65 CAD
Australija / Australia 70 AUD
ostale prekomorske države /
other overseas countries 70 USD

DEVIZNI RAČUN BROJ /

FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:

IBAN: HR06 2340 0091 5102 96717
SWIFT CODE: PBZGHR2X
Privredna banka Zagreb, Radnička cesta 50

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA / DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):

IBAN: HR80 2390 0011 1000 21305
Hrvatska poštanska banka

Naručite i vi svoju Maticu jer Matica je most hrvatskoga zajedništva

Želite li primati MATICU kao dar koji će stizati na Vašu kućnu adresu? Jedino što trebate učiniti jest poslati nam popunjenu narudžbenicu i uplatiti na naš račun odgovarajući novčani iznos koji pokriva troškove slanja. MATICA će potom svaki mjesec stizati u Vaš dom. Naručite, čitajte i preporučite MATICU Vašoj rodbini i prijateljima, kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju MATIČINE misije: biti čvrsti most između Hrvatske i Hrvata diljem svijeta.

Ime i prezime / Name and surname

Adresa / Address

Grad / City

Država / State

Pošt. broj / Zip Code

Tel.

Fax.

E-mail

Datum / Date

Učenje hrvatskoga jezika jedno je od prioritetnih pitanja

Bila je to prigoda za razgovore o mnogobrojnim pitanjima i temama koje muče Hrvate u tim zemljama, ali i prigoda za uspostavljanje novih oblika suradnje, posebice s mladima

U Parlamentu Zapadne Australije s članom Parlamenta hrvatskog podrijetla Tonyem Krstičevićem

U župi sv. Ané u North Fremantleu sa župnikom Čabrajom

Tekst/foto: Središnji državni ured za Hrvate izvan RH

Od 28. rujna do 9. listopada hrvatska delegacija predvođena Zvonkom Milasom, državnim tajnikom Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan RH i Ivanom Penavom, gradonačelnikom grada Vukovara, boravila je u službenome posjetu Hrvatima u Australiji i Novome Zelandu. Tijekom 12 dana delegacija se susrela s mnogobrojnim članovima hrvatskih zajednica, udruga i klubova u Perthu, Canberri, Sydneyu, Melbourneu i Aucklandu te predstavnicima Hrvata iz gospodarskoga, društvenoga i kulturnoga života.

Bila je to prigoda za razgovore o mnogobrojnim pitanjima i temama koje

Delegacija je imala prigodu izravno pratiti rad hrvatskih kulturno-umjetničkih društava koja su prezentirala svoje aktivnosti.

muče Hrvate u tim zemljama, ali i prigoda za uspostavljanje novih oblika suradnje, posebice s mladima – potomcima naših iseljenika. Stoga su učenje hrvatskoga jezika, njegovanje i promicanje hrvatske kulture i tradicijske baštine – bile važne teme svih sastanaka. Posebice zbog mogućnosti prestanka rada pojedinih škola u nedostatku volontera i učitelja, učenje jezika jedan je od prioritetnih pitanja za čije je rješa-

vanje potrebno zajedništvo – institucija u Hrvatskoj, ali i lokalnih zajednica, društava i udruga u iseljeništvu. O toj problematici raspravljalo se i s fra Josipom Kešinom, voditeljem Hrvatske škole "Fra Rok Romac", s fra Ivom Tadićem, delegatom Hrvatske inozemne pastve za Oceaniju, s predstavnicima škole *Holy family* u Geelongu te na Sveučilištu Macquarie s Lukom Budakom i Jasnom Novak Milić.

U Sydneyu s članovima "Braće Radić"

Proslava Dana neovisnosti u Aucklandu

U Melbourneu nakon sastanka s članovima neprofitne udruge "Australsko-hrvatske društvene usluge"

Delegacija je imala prigodu izravno pratiti rad hrvatskih kulturno-umjetničkih društava koja su prezentirala svoje aktivnosti. Primjerice, Folklorna skupina "Mladi Hrvati" iz Clifton Hilla održala je u Hrvatskome katoličkom centru Sunshine impresivan nastup. Tijekom posjeta delegacija se sastala i s vodećim gospodarstvenicima hrvatskog podrijetla s kojima se razgovaralo o mogućnostima unapređenja gospodarske suradnje, ali i investicijskim potencijalima koje nudi Republika Hrvatska.

Na sastancima s članovima hrvatske zajednice održane su i tematske večeri vezane uz grad Vukovar, njegovu ulogu u stvaranju hrvatske države i perspektive njegova gospodarskog razvoja, koje su bile iznimno posjećene. Gradonačelnik grada Vukovara zahvalio je na značajnom doprinosu Hrvata u Australiji i Novome Zelandu u obnovi vodotornja te je pozvao sve da posjete Vukovar, grad heroj koji je obranio Hrvatsku i koji je podnio najveću žrtvu potrebnu za stvaranje samostalne hrvatske države.

IMPRESIVAN NASTUP

Boravak hrvatskog izaslanstva donio je hrvatskim udrugama i hrvatskim iseljenicima vrlo znakovit pomak u smislu potpore i poticaja na suradnju s Hrvatskom te je podloga za izradu Strategije RH i budućih mjera za tu iznimno udaljenu zajednicu Hrvata. Državni tajnik Milas naglasio je da je Vlada RH odlučila sustavno i temeljito pristupiti reformama u upravnim postupcima koje nepotrebno kompliciraju ostvarivanje statusnih i drugih prava Hrvata izvan RH te je pozvao naše iseljenike i njihove

Hrvati u Australiji i Novome Zelandu čine jednu prepoznatljivu zajednicu koja je sjajno integrirana u sve sfere australskog i novozelandskog društva, uključujući i političke.

ve potomke da se obrate Uredu sa svim problemima na koje nailaze u komunikaciji s drugim državnim tijelima kako bi zajedno pronašli optimalna rješenja.

IZRADA STRATEGIJE RH

Hrvati u Australiji i Novome Zelandu čine jednu prepoznatljivu zajednicu koja je sjajno integrirana u sve sfere australskoga i novozelandskoga društva, uključujući i političke. Tako se delegacija u Perthu susrela s Tonyjem Krstičevićem, članom Parlamenta Zapadne Australije koji je rođen u Zagrebu te s Ljiljanom Ravlić, bivšom članicom Parlamenta Zapadne Australije i aktivnom članicom Zapadnoaustralsko-hrvatske gospodarske komore, dok je u gradu Cambelltownu upriličen susret s gradonačelnikom Georgeom Brtichevichem, koji je u početku svoga mandata postavio *Pametnu klupu* mladoga hrvatskog inovatora Ivana Mrvoša. Susret s gradonačelnikom Brtichevichem organiziran je u povodu otvorenja izložbe *Foto kluba Zagreb*, čiji je pokrovitelj Ministarstvo kulture RH. Nakon otvorenja izložbe uslijedila je izvedba višestruko nagrađivane predstave *Wild Violet* u izvedbi Josipe Draisme o putu umjetničine majke iz Hrvatske u Australiju.

Tijekom posjeta održani su sastanci i s Loganom Howlettom, gradonačelnikom grada Cockburna koji je pobratimljen s gradom Splitom i sa Samantha Macintosh, gradonačelnicom grada Ballarata u kojem hrvatska zajednica postoji više od 160 godina.

PROSLAVA DANA NEOVISNOSTI

Delegacija je sudjelovala na gala večeri 43. nogometnog turnira australskih i novozelandskih Hrvata, koja je okupila više od 1.000 Hrvata Oceanije svih generacija, u društvu hrvatskoga veleposlanika u Australiji dr. sc. Damira Kušena, Luke Budaka, člana Savjeta Vlade za Hrvate izvan RH te australskoga senatora hrvatskog podrijetla Zeda Šešelja.

Na proslavi Dana neovisnosti u Hrvatskome kulturnom društvu u Aucklandu upriličen je sjajan nastup folklornoga sastava "Kralj Tomislav" te predstava "Bitka za Vukovar", a državni tajnik Milas tom je prigodom pozvao mlade na njegovanje hrvatskog zajedništva bez kojeg se ne bi ostvarila hrvatska neovisnost. ■

S gradonačelnikom grada Cockburna Loganom Howlettom, gdje živi brojna hrvatska zajednica

ENG A delegation led by Zvonko Milas, the state secretary at the State Office for Croats Abroad, and Ivan Penava, the mayor of Vukovar, visited the Croatian communities of Australia and New Zealand.

‘Taj vrlo visoki emocionalni naboj trebamo iskoristiti’

“Razgovarali smo kako unaprijediti suradnju s Hrvatskom na području obrazovanja, kulture, sporta i izdavačke djelatnosti”, naglasio je Marić, napomenuvši kako je dirljivo vidjeti koliko iseljeni Hrvati vole svoju domovinu

Tekst: **Snježana Herek** Foto: **Hrvatske novine**

“**D**rugo mi je što sam imao priliku susresti se s predstavnicima hrvatske zajednice u Austriji, uključujući gradišćanske Hrvate”, rekao je Mijo Marić, ravnatelj Hrvatske matice iseljenika, 6. listopada, drugog dana svog boravka u Beču. Na sastanku u Veleposlanstvu RH bili su prisutni i njegov zamjenik Željko Rupić te tajnica Diana Mašala Perković.

“Razgovarali smo kako unaprijediti suradnju s Hrvatskom na području obrazovanja, kulture, sporta i izdavačke djelatnosti, što je posebno značajno za Maticu”, naglasio je Marić, napomenuvši kako je dirljivo vidjeti koliko iseljeni Hrvati vole svoju domovinu. “Taj vrlo visoki emocionalni naboj trebamo iskoristiti”, poručio je naš sugovornik dodavši kako je oduševljen gradišćanskim Hrvatima koji su 500 godina uspjeli sačuvati svoj jezik, kulturu i identitet.

“Oni su živi dokaz da manjinska skupina, unatoč svim nećakama, može preživjeti”, potvrdio je, pozivajući i suvremene hrvatske doseljenike u Austriji da se u njih ugledaju. “U ova dva dana u Beču puno toga sam doznao i naučio. Oplemenjen tim iskustvima vraćam se u Zagreb gdje ću u program svog rada nastojati ugraditi ono što je danas ovdje izneseno”, priznao je Marić.

Dan prije, 5. listopada, izaslanstvo iz domovine bilo je prisutno u Hrvatskome centru u Beču na predstavljanju Hrvatskoga kulturnog društva u Mariboru i hrvatske manjine u Sloveniji, pod naslovom “Titraj kruga”. U sklopu toga otvorena je i izložba slika “Mitska šuma” hrvatske slikarice Irene Gaya-

tri Horvat, koja živi u Sloveniji, inače članice Likovne sekcije “Milena Lah”. Prigodnim govorom program je otvorio ravnatelj HMI-ja zahvalivši autorici izložbe što “putem umjetnosti kreativno uljepšava svijet oko nas te hrvatsku umjetnost i duh promovira diljem svijeta”.

Posebno zanimanje okupljenih bečkih i gradišćanskih Hrvata te koruških Slovenaca privuklo je predavanje prof. dr. Šime Ivanjka, počasnoga konzula RH u Mariboru koji je govorio o položaju i statusu naših ljudi u Sloveniji te njihovu zahtjevu da im se prizna manjinski status. Razgovor s Ivanjkom vodio je glavni urednik Hrvatskih novina, gradišćanski Hrvat Petar Tyran. Predsjednik HKD-a Maribor Marko Mandir, inače operni pjevač u tamošnjoj Operi, spomenuo je kako je međusobno povezivanje naših ljudi, ma gdje oni bili, posebno važno za očuvanje hrvatskoga materinskog jezika i kulture u višejezičnome slovenskom prostoru.

Glazbeni okvir svečanosti dao je predsjednik HKD-a Mandir, prvo recitirajući, a zatim i pjevajući skladbu slikarice i skladateljice Horvat o Triglavu, uz klavirsku pratnju Simona Skelara. Sve prisutne uvodno je i završno pozdravila tajnica Hrvatskoga centra u Beču Gabrijela Novak-Karall, predstavivši im strukturu i glavne aktivnosti centra koji je, kako je istaknula, okupljalište “svih Hrvata”. ■

ENG “I am delighted to have had this opportunity to meet with representatives of the Croatian community in Austria, including the Gradišće Croats,” said Croatian Heritage Foundation director Mijo Marić at the close of his two-day official visit to Vienna.

'Hrvatsku državu stvorili su hrabrost i žrtva'

Svečano postrojavanje postrojba HV-a održano je po uzoru na svečano postrojavanje 29. listopada 1992. godine kada je prvi hrvatski predsjednik dr. Franjo Tuđman stigao na oslobođeno dubrovačko i hrvatsko područje

Tekst: Uredništvo (Izvor: Hina) Foto: Hina

Središnja proslava 25. obljetnice oslobođenja juga Hrvatske od Jugoslavenske vojske i srpsko-crnogorskih postrojbi održana je u dubrovačkoj luci Gruž, gdje se održalo i svečano postrojavanje postrojba Hrvatske vojske po uzoru na svečano postrojavanje 29. listopada 1992. godine kada je prvi hrvatski predsjednik dr. Franjo Tuđman stigao na oslobođeno dubrovačko i hrvatsko područje.

Hrvatsku državu stvorili su hrabrost i žrtva svih koji su svoje živote dali u obrani hrvatskoga juga, istaknula je predsjednica Republike i vrhovna zapovjednica Oružanih snaga Kolinda Grabar-Kitarović. Predsjednica, koja je u grušku luku stigla raketnom topovnjačom "Dubrovnik" u pratnji ostalih visokih dužnosnika, pozvala je nazočne da velikim pljeskom odaju počast prvome hrvatskom predsjedniku dr. Franji Tuđmanu, ratnome ministru obrane Gojku Šušku i zapovjedniku južnog bojišta generalu Janku Bobetku, kao i zapovjedniku obrane Dubrovnika Nojku Marinoviću te svim znanim i neznanim junacima hrvatskoga juga.

"Ti su junaci bili malobrojniji i slabije opremljeni od neprijatelja, ali hrabriji i motiviraniji. Hrvatski vojnici nisu iznevjerili povjerenje svoga predsjednika i vrhovnoga zapovjednika. Provedbom niza operacija Hrvatska vojska jasno je neprijatelju demonstrirala sposobnost i odlučnost u obrani domovine. Te su pobjede pokazale jedinstvo ise-

"Ti su junaci bili malobrojniji i slabije opremljeni od neprijatelja, ali hrabriji i motiviraniji. Hrvatski vojnici nisu iznevjerili povjerenje svoga predsjednika i vrhovnoga zapovjednika."

Predsjednica u pratnji ostalih visokih dužnosnika na raketnoj topovnjači "Dubrovnik"

Vojno-redarstvena operacija "Oslobađanje juga Hrvatske" obuhvaćala je više akcija i operacija koje su započele u proljeće 1992. i trajale do listopada 1992. godine, a čiji je rezultat bio deblokada Dubrovnika i oslobađanje okupiranoga hrvatskog teritorija. Pritom su najveći doprinos dale 1. i 4. gardijska brigada HV-a, a značajna je bila i uloga pričuvnih snaga te taktičkih skupina koje su držale bojišnicu i bile raspoređene na pomoćnim smjerovima napada. Tijekom operacija poginulo je više od 240 pripadnika HV-a. U šest mjeseci oslobođeno je oko osam posto okupiranoga hrvatskog teritorija, a omogućen je povratak oko 20.000 izbjeglica.

ljene i domovinske Hrvatske te navijestile i ostale pobjede", rekla je predsjednica i istaknula kako je Hrvatsku u Domovinskom ratu spasilo zajedništvo i jedinstvo.

Svečanosti su uz predsjednicu Grabar-Kitarović nazočili i potpredsjednik Vlade RH i ministar obrane Damir Krstićević kao izaslanik predsjednika Vlade Andreja Plenkovića, ministar unutarnjih poslova Davor Božinović i ministar hrvatskih branitelja Tomo Medved te saborski zastupnik Branko Bačić kao izaslanik predsjednika Hrvatskoga sabora Gordana Jandrokovića. ■

ENG Croatian President Kolinda Grabar-Kitarović was on hand at Dubrovnik's Gruž harbour for the celebration of the 25th anniversary of the liberation of southern Croatia from the grips of the Serbian and Montenegrin units of the former Yugoslav military.

Hrvatska izvan domovine u Matici

Riječ je o zborniku radova bienalnoga, znanstveno-stručnoga skupa migrantske tematike koji se za samo četiri godine afirmirao u središnji nacionalni forum za kritičko promišljanje prinosa hrvatskog iseljeničtva

Naslovnica Zbornika sa slikom Josipa Boterija Dinia

Predstavljajući zbornik radova u velikoj dvorani HMI-a

Tekst: Uredništvo (izvori: IKA; Matis)
Foto: Snježana Radoš

U organizaciji Centra za istraživanje hrvatskog iseljeničtva, Centra za kulturu i informacije Maksimir i Hrvatske matice iseljenika predstavljen je u srijedu, 18. listopada, u HMI-ju zbornik radova Drugoga hrvatskoga iseljeničkog kongresa održanog u Šibeniku od 1. do 3. srpnja 2016. pod naslovom *Hrvatska izvan Domovine*.

Moderatorica predstavljanja Vesna Kukavica uvodno je objasnila kako je ovo zbornik radova bienalnoga, znanstveno-stručnoga skupa migrantske tematike koji se za samo četiri godine afirmirao u središnji nacionalni forum akademske zajednice za kritičko promišljanje prinosa hrvatskog iseljeničtva kako Republici Hrvatskoj, tako i do-

micilnim zemljama od Sjevernoga do Južnoga pola.

MUKA, NADANJA, PROMIŠLJANJA

U pozdravnoj riječi ravnatelj HMI-ja prof. Mijo Marić istaknuo je da je "u ovom zborniku sadržana sva muka, nadanja, promišljanja, ali i iskustvo, mudrost i

sve ono što je iseljenička zajednica odnijela odavde i proširila po svijetu, oplemenila i vratila".

Državni tajnik Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan RH Zvonko Milas rekao je da "teme obrađene u radovima sadržanima u ovom zborniku svjedoče o sveobuhvatnom utjecaju koje iseljeničtvo ima na Republiku Hrvatsku. I ne samo to: nema zadržavanja na prošlosti, već prodorno navješćuje smjer i utjecaj koji Hrvati izvan Hrvatske moraju imati na hrvatsku budućnost. Sjajan izbor radova svojom aktualnošću najavljuje novo vrijeme u odnosu Hrvatske prema iseljeničtvu."

Predsjednik Programsko-organiza-

"Nema zadržavanja na prošlosti, već se prodorno navješćuje smjer i utjecaj koji Hrvati izvan Hrvatske moraju imati na hrvatsku budućnost."
(Zvonko Milas)

Predsjednik Programsko-
organizacijskog odbora
Kongresa dr. sc. Marin
Sopta

cijskog odbora Kongresa i jedan od inicijatora skupa dr. sc. Marin Sopta naglasio je kako glavni cilj i prvoga kongresa održanog u Zagrebu 2014., kao i drugoga održanog prošle godine u Šibeniku, nije bilo stvaranje neke političke stranke, već "na jednome mjestu okupiti hrvatske intelektualce i stručnjake iz iseljeništa i iz domovine koji se bave tematikom hrvatskog iseljeništa, koji će govoriti o raznim temama i nastojati na taj način pomoći institucijama kako znanstvenim, tako i drugima koje se bave hrvatskim iseljeništvom".

ODNOS PREMA DIJASPORI

Osvrćući se na sam sadržaj radova prof. dr. Ivan Rogić istaknuo je kako se u zborniku može pronaći nemali broj ozbiljnih analitičkih tekstova, nekoliko čak i prvih studija koje mogu izdržati bilo kakvu znanstvenu provjeru. U zborniku nalazimo i osvrtu čiji je cilj istaknuti političku, vrijednosnu ili moralnu pozadinu s kojom treba računati kad se raspravlja o odnosu hrvatskog društva prema dijaspori. Podsjetio je i na deklaraciju prvoga

Pregled recentnih studija

Zbornik Drugoga hrvatskoga iseljeničkog kongresa na 830 stranica donosi pregled recentnih znanstvenih i stručnih studija s aktualnom migrantskom tematikom hrvatske provenijencije iz raznih grana ljudske djelatnosti, od gospodarstva do kulture, raspoređenih u 11 tematskih cjelina s više od 160 posebnih autorskih priloga i to slijedom izlaganja na panel-diskusijama.

Prvi dio zbornika donosi pozdravne govore. U drugome dijelu obrađene su teme vezane uz hrvatsko iseljenišтво u globalnome kontekstu. Treći dio obrađuje teme pod zajedničkim nazivnikom "Poduzetništvo i ulaganje u hrvatsko gospodarstvo", a četvrti "Hrvatska iseljenička politika". Peti dio donosi portrete. Šesti dio donosi teme vezane uz "Migracije žene i identitete iseljeničkih zajednica", dok je sedmi dio posvećen "Društvenim mrežama". Osmi dio obuhvaća fotografije sudionika kongresa. Deveti dio zbornika vezan je uz temu "Pastoralna skrb u hrvatskom iseljeništvu". Deseti dio naslovljen je "Iseljavanje i povratak: teškoće i perspektive". U jedanaestome dijelu obrađene su teme pod zajedničkim nazivnikom "Hrvati kao nacionalne manjine". "Jezik & kultura & književnost" naslov je dvanaestoga dijela, a trinaestoga "Uloga institucije u hrvatskom iseljeništvu". Na kraju se nalaze sažeci izlaganja i popis izlagača.

"Glavni cilj je bio na jednome mjestu okupiti hrvatske intelektualce i stručnjake iz iseljeništa i iz domovine koji se bave tematikom hrvatskog iseljeništa." (Marin Sopta)

Kongresa koja ne gubi na aktualnosti.

Dr. Vlatka Lemić istaknula je važnost arhiva u istraživanju hrvatskog iseljeništa. Prof. dr. Mijo Korade progovorio je o povijesnom aspektu u zborniku te uputio na desetak biografija većinom nepoznatih ljudi koji su živjeli po svijetu. Ravnateljica Instituta za migracije i narodnosti dr. Marina Perić Kaselj istaknula je kako je njezina institucija predložila da se na kongresu dio pro-

grama posveti i autohtonim hrvatskim manjinama. Na tom tragu okupljeni su znanstveni i kulturni radnici iz susjednih zemalja.

Akademski likar Josip Boteri Dini, autor naslovnice zbornika, naglasio je kako postoje mnoge spona koje povezuju domovinsku i raseljenu Hrvatsku, a u duhovnome pogledu najčudesnija je hrvatska kulturna i umjetnička baština.

TREĆI KONGRES U OSIJEKU

Okupljenima se kratko obratila i tajnica Organizacijskoga odbora Kongresa Tanja Trošelj Miočević te je najavila treći Hrvatski iseljenički kongres koji će se 2018. godine održati u Osijeku.

Predstavljanju u Matici, uz mnogobrojne suradnike svih ustanova organizatora, autore priloga zbornika, ugledne iseljenike i povratnike, predstavnike kulturnih institucija, nazočili su i izaslanik ministricе vanjskih poslova i europskih integracija mr. sc. Ivica Glasnović, predsjednika HAZU-a akademik Mirko Zelić, Sveučilišta u Zagrebu, Fakulteta političkih znanosti doc. dr. sc. Božo Skoko, Hrvatskih studija dr. sc. Sanja Vulić, kao i mnogobrojni predstavnici medija. ■

Predstavljanju u Matici nazočili su mnogobrojni uzvanici

ENG The Centre for the Study of Croatian Emigration, the Maksimir Centre for Culture and Information and the Croatian Heritage Foundation staged a presentation at CHF headquarters of Croatia Abroad, a collection of papers from the 2nd Croatian Emigrant Congress.

Ostalo oko 250 katolika od predratnih više od deset tisuća

Izgon je bio dio plana koji je predvidio potpuno iskorjenjivanje katoličkog pučanstva ne samo iz kotorvaroške doline, nego i iz svih drugih župa koje su tijekom rata došle pod vojnu i političku kontrolu bosanskih Srba

Tekst/foto: **Udruga kotorvaroških Hrvata**

U nedjelju, 15. listopada, u središtu kotorvaroške župe obilježena je mirno, dostojanstveno i molitveno 25. obljetnica prisilnoga izгона velikoga broja katolika iz župa kotorvaroške doline: Kotor Varoša, Vrbanjaca i Sokolina. Taj izgon bio je dio plana koji je predvidio potpuno iskorjenjivanje katoličkog pučanstva ne samo iz tih župa, nego i iz svih drugih župa koje su tijekom rata došle pod vojnu i političku kontrolu bosanskih Srba. Da je taj plan i danas na djelu vidljivo je iz tužne činjenice da u spomenutim župama danas živi oko 250 katolika od predratnih više od deset tisuća.

Koncelebriranoj misi u župnoj crkvi Rođenja BDM, čija se obnova nakon što je u proljeće 1992. bila spaljena, privodi kraju, prethodilo je polaganje vijenaca pokraj spomen-obilježja u crkvenom dvorištu. Župnik fra Zoran Mandić izmolio je molitvu za sve poginule i za sve žrtve Domovinskoga rata, kao i Drugoga svjetskog rata i komunističkoga režima, ukupno za njih 722.

Koncelebriranu misu, zajedno sa župnicima kotorvaroške doline, predslavio je banjolučki biskup Franjo Komarica. U prigodnoj propovijedi biskup Komarica

Polaganje vijenaca pokraj spomen-obilježja

istaknuo je kako se "ne može ostvariti pravedni i trajni mir ako se ne uzme u obzir čovjeka u njegovoj integralnosti i njegov odnos prema njegovu Stvoritelju, tj. njegove duhovne i tjelesne potrebe". Nakon misnog slavlja upriličen je prigodni domjenak za nekoliko stotina nazočnih vjernika, od kojih je većina pristigla iz susjedne Hrvatske te Slovenije, Austrije i Njemačke.

Biskupu Komarici mnogi su izrazili zahvalnost za njegovu presudnu intervenciju u zapovjedništvu vojske bosanskih Srba i u srpskih političara u Banjoj Luci prije 25 godina, čime su spašene mnoge stotine života katolika i muslimana kotorvaroškoga kraja. Među onima koji su se susreli s biskupom bili su i ratni čelni politički predstavnici hrvatskoga i bošnjačkoga naroda iz kotorvaroškoga kraja.

Biskup je pohodio i mjesto zbjega katolika kotorvaroškoga kraja u selu Baščini koje je, uz izravnu ugroženost vlastita života u dramatičnim danima mjeseca listopada, spasio od sigurne likvidacije. Zajedno s grupom zahvalnih

domaćih povratnika izmolio je pred Gospinom spomen-kapelom molitvu za pokojne i žive te posjetio obnovljenu kuću u kojoj je vodio sudbonosne razgovore za spas od potpunog uništenja brojnoga golorukoga katoličkog pučanstva koje se tada bilo našlo u zbjegu, a na koje je bila krenula ofanziva srpske vojske s teškim naoružanjem i avijacijom.

Biskup Komarica nakratko se susreo u župnome uredu s predsjedavajućim predsjedništva BiH Draganom Čovićem, a zatim je imao dugi, konstruktivan razgovor s grupom Kotorvarošana – povratnika i onima koji rade u nekom od državnih tijela u RH. Tema razgovora bila je želja mnogih stotina domaćih obitelji da ostvare održiv povratak u svoja rodna mjesta i, na žalost, postojanje mnogobrojnih i trajnih opstrukcija da se taj održivi povratak i ostvari. ■

Biskupu Komarici mnogi su izrazili zahvalnost za njegovu presudnu intervenciju u zapovjedništvu vojske bosanskih Srba prije 25 godina, čime su spašene mnoge stotine života.

ENG A peaceful and dignified commemoration was held with prayer on Sunday the 15th of October to mark the 25th anniversary of the forced expulsion of a large number of Catholics from the Kotor Varoš, Vrbanci and Sokoline parishes of the Kotor Varoš valley.

Dijeljenje spoznaja i optimizam nacije

Poruka s Facebooka Igora Rudana o dijeljenju spoznaja navela nas je na fantastičnu knjigu toga slavnoga hrvatskog znanstvenika s britanskom adresom, koja će ovih dana biti promovirana u Zagrebu na Interliberu

Jubilarni 40. međunarodni sajam knjiga i učila *Interliber* održava se u Zagrebu od 7. do 12. studenoga 2017. Ta najveća književna manifestacija u Lijepoj Našoj koja okuplja nakladnike i knjižare pozicionirala se kao susretnište pisaca s ciljem promocije novih knjiga, čitanja, znanosti i znanja. Atraktivnosti sajma, na kojem nastupa više od 300 izlagača iz 16 zemalja svijeta, osobito pridonosi *Znanstveni kvart* osmišljen za posjetitelje koji uživaju u popularizaciji znanosti. I dok klasične knjige još uvijek teško prelaze granice, digitalna izdanja u realnome vremenu na zaslonu su vašeg računala. Gigantska *online* knjižara *Amazon.com*, osnivača Jeffa Bezosa, već je 23. jeseni u globalnom selu ma gdje bili, uključujući i zagrebački *Interliber*.

Zanimljiva poruka Igora Rudana s Facebooka o dijeljenju spoznaja navela nas je na fantastičnu knjigu *Točna boja neba* toga slavnoga hrvatskog znanstvenika s britanskom adresom u izdanju Naklade *Ljevak*, koja će ovih dana biti promovirana na *Interliberu*. Rudan je mišljenja da Hrvatskoj trenutačno treba što više popularizacije znanosti i tehnologije 21. stoljeća u edukacijskim programima za mlade, poput onoga koji provodi matematičar Nenad Bakić, poput predavanja u školama kakve izvodi fizičar Ivica Puljak ili istraživač Tomislav Portada sa Zavoda za organsku kemiju i biokemiju Instituta *Ruđer Bošković* pa sve do popularno-znanstvenih knjiga, internet-skih tečajeva, kolumni u novinama - kako bismo se konačno malo pomaknuli i izašli iz opće stagnacije. Usto, Rudan primjećuje da je u nas previše istih tema iz 20. stoljeća serviranih na 1.001 način, a premalo ljudi koji su u stanju donositi i popularizirati teme aktualne četvrte industrijske revolucije. Ako ljudi u Hrvatskoj osjete čar dijeljenja da i oni mogu razumjeti i sudjelovati u fascinantnim stvarima koje se u svijetu 21. stoljeća neprestano događaju, Rudan vjeruje da bi se nedvojbeno osjećali bolje.

Upravo o tome govori njegova nova knjiga *Točna boja neba* i to vrlo pristupačnom metodom znanstvene naracije, tumačeći čitateljima jasnim rečenicama koje su bitne razlike između znanosti 20. i 21. stoljeća te kako steći osjećaj za veću ili manju vrijednost u gustom šumi informacija koje se proizvode velikom brzinom u mnoštvu znanstvenih istraživanja, kako stalno pratiti konkurentnost svojeg tima i ostalih umreženih timova te kako strateški planirati karijeru u znanosti da bi se postigli rezultati i u Hrvatskoj i u inozemstvu. Autor je u knjigu uvrstio i nekoliko svojih intervjua, što joj daje dodatnu zanimljivost. Građa knjige poslužit će i kao udžbenik studentima u sklopu buduće *Škole 21. stoljeća* koju Rudan pokreće u rodnome gradu u suradnji sa Sveučilištem VERN. Knjigu pre-

Piše: Vesna Kukavica

poručujemo najširoj čitateljskoj publici na hrvatskome jeziku u domovini i dijaspori jer u njoj Rudan nastoji prenijeti 25 godina vlastitog iskustva koje je stekao radeći u sedam različitih područja znanosti u Hrvatskoj i u inozemstvu.

Pobliže, slavni znanstvenik i jedan od najmlađih europskih akademika Igor Rudan (46) redoviti je profesor i direktor *Centra za globalno zdravlje* na Sveučilištu u Edinburghu. Rođen je u uglednoj zagrebačkoj liječničkoj obitelji. Studij medicine završio je u rodnome gradu 1995.,

gdje nakon magisterija završava i doktorski studij iz područja javnog zdravstva 1998. godine. Usavršavao se iz područja genetike, stekavši svoj drugi magisterij pri Europskoj školi za napredne studije Sveučilišta Pavia u Italiji 1999., dok je svoj drugi doktorat obranio na Sveučilištu u Edinburghu u Velikoj Britaniji. Stalni je savjetnik Svjetske zdravstvene organizacije, UNICEF-a i Svjetske banke za pitanja globalnog zdravlja te Zaklade Billa Gatesa za ulaganja u globalno zdravlje. Razvio je niz metoda kojima se određuju prioriteta za ulaganja u zdravstvene intervencije u zemljama u razvoju, čijom je primjenom smrtnost djece u svijetu posljednjeg desetljeća dvostruko smanjena. Pokrenuo je časopis *Journal of Global Health* i utemeljio Centar izvrsnosti Svjetske zdravstvene organizacije. Američki Institut za znanstvena istraživanja proglasio ga je znanstvenikom s najbrže rastućim brojem citata u području općih socijalnih znanosti. Projekt biobanke, popularno nazvan *10.001 Dalmatinac*, posljednjih desetljeća i pol nametnuo se kao najuspješniji pothvat Rudanova tima u novijoj povijesti Hrvatske, ali i Europske unije. Cilj Rudanovih istraživača iz Splita, Rijeke, rodnoa Zagreba i Osijeka je prikupiti podatke o 10.001 Dalmatincu, čime RH postaje zastupljena u znanstvenoj revoluciji koju je potaknuo završetak projekta humanoga genoma. Osvojio je niz uglednih nagrada među kojima je i *Chancellor's Award*, koja ga je lani lansirala među redovite članove britanske akademije znanosti - *The Royal Society*. Nedavno mu je tiskana sedma knjiga *Healthy Ideas: Improving Global Health and Development in the 21st Century* koju je napisao u koautorstvu s Devi Sridhar s Oxforda, dok paralelno s *Wellcome Trustom* i *BBC-jem* radi na popularno-znanstvenoj seriji *Survival: The Story of Global Health*. Eto razloga da se i vi, poput nas, upustite u čitalačku avanturu Rudanove nove knjige ne bi li vam se posrećilo otkriti *Točnu boju neba*. ■

ENG We recommend *The Precise Colour of the Sky*, a book by renowned Croatian researcher and British resident Igor Rudan. The book discusses what makes a branch of science successful today and how to strategically plan a career in science with an aim to achieving the best results in Croatia and abroad.

'Bolje da nestane sela nego običaja'

Peti međunarodni festival hrvatskoga folklora okupio je 17 folklornih društava koja su se natjecala u dvije kategorije - folklorna društva iz domovine i iseljenišva (izvorni i koreografirani folklor)

Pobjednici skupine iz iseljenišva - KFD Don Josip Kokorić, Nürnberg

Tekst: **Snježana Jurišić**

U subotu, 14. listopada, održan je folklorni festival, već jubilarni, 5. *Susret čuvara hrvatske etno baštine* u Filderstadu nedaleko od Stuttgarta u organizaciji Folklornog ansambla "Ruža", pod okriljem Hrvatske katoličke zajednice "Kraljica mira" iz Filderstadta i pod pokroviteljstvom Hrvatske matice iseljenika. Važnost ovoga susreta čuvara baštine jest očuvanje hrvatskoga narodnog blaga, ali kao što tradicija u opsegu i sadržaju pojma tumači, i prijenos znanja, vještina, načina učenja i interpretacije folklorne baštine s iseljenika na njihovu djecu i unuke s ciljem očuvanja tradicijske kulture i jačanja svijesti o hrvatskome nacionalnom identitetu. Prema

riječima organizatora Dražena Žugca važno je spajati društva iz Hrvatske, Njemačke i iz drugih zemalja gdje god Hrvati žive kako bi u budućnosti zajedno nadograđivali ljubav prema domovini, kako se ne bi zaboravio jezik, kultura, a na posljetku kako bi se svi zajedno okupljali i družili.

STRUČNA OCJENJIVAČKA KOMISIJA

Peti međunarodni festival hrvatskoga folklora okupio je 17 folklornih društava koja su se natjecala u dvije kategorije - folklorna društva iz domovine i iseljenišva (izvorni i koreografirani folklor). Tako su se publici predstavila kul-

OKRUGLI STOL

Stručna ocjenjivačka komisija u sastavu vrsnih folklorista i etnokoreologa: Tibor Bun, Vjekoslav Martinić, Miroslav Šilić, Katarina Horvatović, Vedran Vidović i Snježana Jurišić, koja je sudjelovala u ime HMI-ja, odabrala je najbolje u predviđenim kategorijama te dodijelila i posebne nagrade za najbolji vokalni ansambl, najbolji tamburaški ansambl, najbolji scenski nastup, najbolju koreografiju te za najljepšu Hrvaticu u narodnoj nošnji.

Nakon službenoga nastupa svih sudionika održan je okrugli stol s voditeljima ansambala i stručnom prosudbe-

"Važno je spajati društva kako bismo u budućnosti zajedno nadograđivali ljubav prema domovini, kako ne bismo zaboravili jezik, kulturu, a na posljetku kako bismo se svi zajedno okupili i družili."

nom komisijom gdje se razgovaralo o nastupima, kriterijima i standardima, dojmovima, nošnjama, prijedlozima za poboljšanja i budućim susretima i suradnji. Osim plesnoga festivala održan je i izbor za najljepšu Hrvaticu u narodnoj nošnji gdje je nastupilo 12 djevojaka koje su se predstavljale i pričale o nošnji i zavičaju. Komisija je odabrala najljepšu – Anu Martinović iz KUD-a *Plavi Dunav*, Ulm, koja će predstavljati Njemačku na izboru u Tomislavgradu sljedeće godine.

Dječja skupina FA Ruža Filderstadt

Nagrada publike: KUD Tomislav, Stuttgart Zentrum
Najbolja skupina iz domovine: KUD Mak, Trnovec
Najbolja skupina iz iseljeništa: KFD Don Josip Kokorić, Nürnberg
Najbolja scenska izvedba: FG Tin, HKM Hannover
Najbolja koreografija: KFD Don Josip Kokorić, Nürnberg
Najbolji tamburaši: KUD Delovi, Delovi
Najbolja vokalna skupina: KUD Vrila, Široki Brijeg
Nagrada za izvorni folklor: KUD Vrila, Široki Brijeg
Najbolje društvo po izboru organizatora: KUD Mak, Trnovec
Najljepša djevojka u narodnoj nošnji iz domovine: Maja Savić, KUD Magdalena, Donja Kupčina
Najljepša djevojka u narodnoj nošnji iz iseljeništa: Ana Martinović, Plavi Dunav, Ulm.

deće godine. U svečanome večernjem dijelu podijeljena su priznanja HMI-ja i nagrade organizatora svim pobjednicima, nakon čega je publika uživala u koncertu i večeri do kasno u noć te u zabavnome programu i tamburaškom sastavu *Gazde*.

JEDAN OD SIMBOLA IDENTITETA

Poznata narodna poslovice "Bolje da nestane sela nego običaja" govori koliko je važno očuvati sve segmente tradicijske kulture, što je dio misije HMI-ja i što je jedan od razloga prihvaćenog pokroviteljstva nad 5. *Susretom čuvara hrvatske etno baštine*. O očuvanoj tradiciji kao neizostavnom dijelu nacionalnoga identiteta svjedočili su nastupi odličnih folklornih ansambala, tamburaških orkestara i pozitivna životna energija koja se pjesmom i plesom prenosi s naraštaja na naraštaj.

Sve čestitke organizatoru FA Ruža, Filderstadt, i obitelji Dražena i Dubravke Žugac, koja je uložila puno truda i energije da bi ovaj festival postao tradicionalan.

Ono što je važno jest stvarati pozitivne i motivirajuće prilike i mehanizme koji bi promovirali, poticali i podržavali sve one koji se bave folklorom jer nematerijalna kultura koju na taj način njeguju i čuvaju od zaborava proizlazi iz naše duhovne biti i uporište je i jedan od simbola našega hrvatskoga nacionalnog identiteta. Upravo su zato dječji folklor i grupe mladih neizmjereno važne jer kad pedesetak djece naših iseljenika na pozornici u Filderstadtu izvodi hrvatski folklor potvrda je da je ovakav model predaje tradicijske kulture uspješan i da običaji vezani uz folklornu baštinu žive i dalje te, što je još bitnije, povezuju razne naraštaje Hrvata gdje god živjeli. Upravo je zato i točan naziv ovoga folklornog festivala – čuvari hrvatske etno baštine, što je dobar put prema održanju naše opstojnosti. Sve čestitke organizatoru FA Ruža, Filderstadt, i obitelji Dražena i Dubravke Žugac, koja je uložila puno truda i energije da bi ovaj festival postao tradicionalan. ■

Izbor najljepše Hrvaticu u narodnoj nošnji

ENG The annual Guardians of Croatian Ethno Heritage folklore event was staged in Filderstadt near Stuttgart. The event was organised by the Ruža folklore ensemble and held under the patronage of the Croatian Heritage Foundation.

Povezivanje mladih hrvatskih manjinaca

U radu skupa sudjelovala je mladež hrvatskih zajednica iz Mađarske, Italije, Crne Gore, Rumunjske i Srbije. Domaćini su pripremili za Forum predavanja o aktualnome položaju Hrvata u Srbiji

Forum je održan u salašu obitelji Balažević koji je preuređen u mali muzej tradicijskoga načina življenja Hrvata na sjeveru Bačke

Prvi Forum mladih organizirali su Hrvatska matica iseljenika i Hrvatsko narodno vijeće Republike Srbije

Tekst: Naida Šehović Foto: Hrvatska riječ

Prvi Forum mladih pripadnika hrvatskih manjina održan je od 13. do 16. listopada ove godine u Tavankutu, nedaleko od Subotice, u organizaciji Hrvatske matice iseljenika i Hrvatskoga narodnog vijeća (HNV) Republike Srbije. Prošlogodišnji Forum hrvatskih manjina HMI-ja donio je jedan bitan zaključak koji se odnosi na mlade pripadnike hrvatske manjine, a to je upravo organiziranje

skupa mladih pripadnika hrvatskih manjina koji će postati tradicija i stalni oblik okupljanja.

U radu skupa sudjelovala je mladež hrvatskih zajednica iz Mađarske, Italije, Crne Gore, Rumunjske i Srbije. Organizatori su pripremili predavanja o povijesti Hrvata u Vojvodini, aktualnome položaju Hrvata u Srbiji, njihovoj manjinskoj samoupravi, oblicima informiranja i utjecaju europskih integracija na njih. S druge pak strane bilo je riječi i o radu s mladima u hrvatskoj zajednici u Srbiji, oblicima njihova političkog ak-

tivizma, jeziku, književnosti i ulozi tradicijske kulture u životu Hrvata u Srbiji.

PREZENTACIJA ZAJEDNICA

Na I. forumu mladih hrvatskih manjina svoja izlaganja su imali predavači: povjesničar Vladimir Nimčević, prof. Tomislav Žigmanov, predsjednik DSHV-a i narodni zastupnik, dr. sc. Jasminka Dulić, glavna urednica Hrvatske riječi, Darko Baštovanović, M. A., međunarodni tajnik Hrvatskoga nacionalnog vijeća, Ladislav Suknović, predsjednik HKPD-a "Matija Gubec" iz Tavankuta, Mladen Petreš, predsjednik mladeži DSHV-a i Željko Šeremešić, predsjednik KUD-a Hrvata Bodrog iz Bačkog Monoštora.

Sljedećeg dana mladi pripadnici hrvatskih manjinskih zajednica predstavili su prezentacijama svoje zajednice i svoja iskustva. Predstavnici Hrvata iz Mađarske Szabolcs Szöllösy i Fanni Sárközi govorili su o sustavu zaštite manjinskih prava u Mađarskoj i ostvarivanju manjinskih prava, sistemu manjinske samouprave u Mađarskoj te o značaju kulturnih praksi u gradišćanskim Hrvata u Mađarskoj i njihovoj suradnji s gradišćanskim Hrvatima u Austriji. Hrvatica iz Italije (Molisea) Francesca Sammartino govorila je o nevladinoj udruzi moliških Hrvata (*Fondacija Augustina Piccoli*) i o statusu hrvatske manjine u Italiji. Predstavница hrvatske manjine iz Rumunjske Anca Svetlana Facraci naglasila je kako Hrvati imaju manjinskoga zastupnika u parlamentu, a Ljubomir Grzetić, Hrvat iz Crne Gore, govoreći o hrvatskoj zajednici u Crnoj Gori rekao je da su Hrvati dobro integrirani u crnogorsko društvo

Prošlogodišnji Forum hrvatskih manjina donio je zaključak, a to je upravo organiziranje skupa mladih pripadnika hrvatskih manjina koji će postati tradicija i stalni oblik okupljanja.

navodeći primjer kako imaju ministricu u vladi, pomoćnika ministra, mandat u crnogorskome parlamentu, dva zastupnika u Kotoru i Tivtu.

OSJETLJIVA SKUPINA

Rukovoditelj Odjela za hrvatske manjine HMI-ja Marin Knezović osvrnuo se na samo mjesto održavanja Foruma - Tavankut, točnije salaš obitelji Balažević, objekt tradicijskoga graditeljstva koji je preuređen u mali muzej tradicijskoga načina življenja Hrvata na sjeveru Bačke, ali i objekt za smještaj turista. "Tako su se mladi pripadnici manjinskih hrvatskih zajednica mogli upoznati s korištenjem tradicijske kulture manjinskih zajednica u razvoju seoskoga turizma i ekonomskoga jačanja manjinskih zajednica. Već

kada si manjinac, ti si na određen način izoliran, na određen način sam. Ovako vidiš da imaš ljude širom svijeta s kojima dijeliš takvu sudbinu. S njima imaš mnogo toga zajedničkog, ali su iskustva različita i ona mogu pomoći. Mladi pri-

padnici hrvatskih manjinskih zajednica predstavljaju posebno osjetljivu skupinu, izloženu opasnostima brze asimilacije i gubitka kulturnog i narodnog identiteta. Zato se ovakav skup pokazao posebno važnim za jačanje i osvješćivanje tog, možda i najvažnijeg, dijela hrvatskih manjinskih zajednica. Već je dogovoreno mjesto i vrijeme novog Foruma mladih pripadnika hrvatskih manjina. To će biti Koljnof, u mađarskome dijelu Gradišća u rujnu 2018.", rekao je Knezović. ■

ENG *The first Forum gathering young members of Croatian indigenous minority communities abroad was staged in Tavankut near Subotica from the 13th to 16th of October. The event was organised by the Croatian Heritage Foundation and the Croatian National Council of the Republic of Serbia.*

VIJESTI

'Molizaiko' održan u Kruču, Mundimitru i Filiću

ITALIJA - U organizaciji hrvatske udruge "Jedna Musica" iz Kruča/Acquaviva Collecroce i njezine predsjednice Antonelle D'Antuono te udruge "Hrvatsko-talijanski mozaik" iz Rima i njezine predsjednice Ivane Miline održan je 14. i 15. listopada Drugi susret domovinske i iseljene Hrvatske u Moli-seu - *Molizaiko 2*.

Ova kulturno-promotivna manifestacija, zamišljena kao niz prezentacija u kaleidoskopu ideja različitih sadržaja poput glazbe, literarnog predstavljanja, likovnih izložbi te enogastronomске ponude, održavala se u mjestima u kojima žive moliški Hrvati, Kruču/Acquaviva Collocroce, Mundimitru/

Montemitro i Filiću/San Felice del Molise. Na Molizaiku su bili prisutni hr-

vatski veleposlanik Jasen Mesić, generalna konzulica RH u Trstu Nevenka Grdinić, generalna konzulica RH u Milanu Iva Pavić, diplomatska savjetnica u Veleposlanstvu RH pri Svetoj Stolici Zlata Penić Ivanko, opunomoćena ministrica Mladenka Šarac Rončević, konzulica savjetnica Nataša Degiuli Kos te u ime Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan RH zamjenica državnoga tajnika Ivana Perkušić te načelnica Sektora za pravni položaj, kulturu i obrazovanje Hrvata izvan RH Dubravka Severinski. (www.hrvatiizvanrh.hr)

Iseljenice u borbi za slobodnu Hrvatsku

Promovirano je dvoknjižje koje prati pokret Bedema ljubavi od 1990. kad se Valentini Krčmar, Ljubici Bukatko te Biserki Butković pridružuje mnoštvo Hrvatica na osnivačkoj skupštini u Mississaugi

Ing. Vladimir Benković, dr. sc. Ivan Hrvoić, Višnja Milas Matutinović, Valentina Krčmar i dr. sc. Ante Nazor

Tekst: **Vesna Kukavica**
Foto: **Damir Borovčak**; Arhiva

U Zagrebu je predstavljena zbirka arhivskoga gradi-va u dva toma "Dokumenti iz iseljeništva: Hrvatske žene i majke u borbi za slobodnu Hrvatsku, Bedem ljubavi - Toronto" u dvorani Vijećnica na Kaptolu u organizaciji Hrvatskoga kulturnog vijeća (HKV) 26. listopada 2017. Opsežna zbirka donosi bilancu prinosa kanadskih građanki i građana naših korijena u stvaranju suvremenoga hrvatskog zajedništva, temeljenog na idejama prvoga hrvatskog predsjednika dr. sc. Franje Tuđmana pod čijim je vodstvom uspješno završen obrambeni Domovinski rat.

U pozdravnoj riječi predsjednik HKV-a i DHK, književnik Đuro Vidmarović, istaknuo je značaj zajedništva u borbi za neovisnost u kojoj je i sam su-

djelovao. Urednik Vladimir Benković, dopredsjednik AMCA-e Toronto (1991. – 1999.), dojmljivo je govorio kao izvorni svjedok događaja o materijalnoj, vojnoj

i humanitarnoj pomoći svih pripadnika hrvatske zajednice Kanade. Urednički mu je zadatak bio čin ponosa i zalag vjere u boljitak Lijepe Naše, nakon ostvarenja hrvatskoga tisućljetnog sna. Dr. sc. Ivan Hrvoić, predsjednik AMCA-e Toronto (1990. – 1995.), rekao je da uvrštena dokumentacija odražava svekoliku patriotsku potporu svih kanadskih Hrvata, čak i iznad njihovih financijskih mogućnosti. Višnja Milas Matutinović, predsjednica *Bedema ljubavi* (1992. – 1995.), govorila je o tome mirovnom pokretu i izvršnoj suradnji s kanadskim Hrvatima.

NIJE BILO VREMENA ZA EMOCIJE

Valentina Krčmar, prva predsjednica *Bedema ljubavi* u Torontu (1990. – 1992.), podsjetila je nazočne, među kojima su bile i predstavnice kanadskoga ogranka koje umirovljeničke dane provode u Zagrebu, koliko je ljubavi za domovinu bilo u srcima naših žena s kanadskom adresom, zahvalivši njihovim obiteljima kao i svim ostalim pojedincima iz Kanade na sudjelovanju u projektima *Bedema ljubavi* iz Toronta.

Dvoknjižje prati taj ženski pokret od 1990. kada se Valentini Krčmar, Ljubici i Kirilu Bukatko te Biserki Butković pridružuje mnoštvo naših žena na osnivačkoj skupštini u dvorani *Croatia* u Mississaugi. Na promociji je Valentina naglasila da su sve članice *Bedema ljubavi* iz To-

Kanadski Hrvati prikupljaju pomoć za Hrvatsku, početkom 90-ih

ronta i okolice bile obične žene, majke, u stalnome radnom odnosu. "Dobrovoljni rad u *Bedemu* bio je nakon ili za vrijeme posla ili na večer kad smo se mogle dogovarati i odlučivati kako ćemo dalje i što ćemo raditi. Na žalost, niti jedna od nas nije imala nikakvo iskustvo u radu s političarima, novinarima, a najmanje sa svjetskim čelnicima. Sve smo morale učiti u hodu, koji je bio zahtjevan. Često su naši razgovori završavali u suzama, ali naprijed se moralo ići jer nije bilo vremena za emocije. Ljudski životi u Hrvatskoj bili su u pitanju", istaknula je Valentina Krčmar.

BRZA I PRAVODOBNA AKCIJA

Borile su se te žene protiv neistina o Hrvatskoj, koje su *jugoslavenske sile* stalno širile. Ta borba bila je najteža jer je zahtijevala brzu i pravodobnu akciju u medijima. Posebnu zahvalnost u toj bitci hrvatske majke duguju dvojici istraživačkih novinara *Toronto Suna* koji su uočili istinu i pomogli im. Novinari Bob MacDonald i Eric Margolis iskazali su se na razrješenju problema s kanadskim generalom Lewisom MacKenzijem, zapovjednikom UNPROFOR-a u Hrvatskoj i velikim prijateljem pobunjenih Srba. S više ili manje uspjeha pisale su i uvjeravale, uz ostale, političkim i diplomatskim figurama, državicima, ministrima i službenicima moćnih svjetskih administracija kao što su: Cyrus Vance, pomoćnik generalnoga tajnika UN-a zadužen za Hrvatsku ili pak Barbara McDugall, kanadska ministrica vanjskih poslova. Suradivale su i s ostalim udrugama kao što su *Canadian-Croatian Information Centre*, AMCA - Udruga hrvatskih sveučilištara-

Borile su se te žene protiv neistina o Hrvatskoj, koje su jugoslavenske sile stalno širile. Ta borba bila je najteža jer je zahtijevala brzu i pravodobnu akciju u medijima.

ca, *Dora* te predstavnicima kanadskih Mađara, Slovenaca, Makedonaca, Ukrajinaca i drugim državljanima Kanade.

Povjesničar dr. sc. Ante Nazor, ravnatelj Hrvatskoga memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskoga rata, ocijenio je dvoknjižje prvorazrednim arhivskim izvoristom za sve buduće historiografske sinteze pokreta koji su pridonijeli pobjedi i slobodi u Domovinskomu ratu.

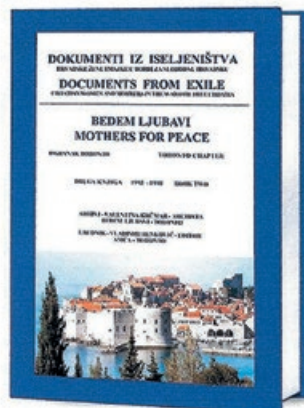
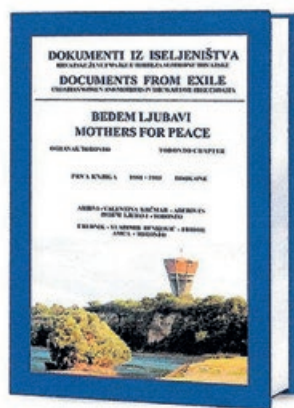
"Dvoknjižje je zbirka dokumenata, novinskih isječaka i pisama koji zorno prikazuju požrtvovan rad tijekom agre-

Valentina Krčmar, prva predsjednica udruge *Bedem ljubavi* u Torontu od 1990. do 1992., a kasnije do 1999. g. direktorica za odnose s javnošću", rekao je Nazor.

SUZBITI NEISTINITO IZVJEŠĆIVANJE

Nazor je pohvalio uredničke napore Vladimira Benkovića, podsjećajući nazočne da je riječ o svojevrsnome nastavku već objavljenoga dvoknjižja *Dokumenti iz iseljeničtva: Uloga hrvatskih intelektualaca u borbi za slobodnu Hrvatsku* (2014.) u kojem je predstavljen rad udruge *Almae Matris Croaticae Alumni* (AMCA) na području Toronta, Kanade i SAD-a.

"Obje udruge informirale su političare, medije i cjelokupnu javnost u Kanadi i SAD-u o situaciji u Hrvatskoj, posebice nastojeći suzbiti naveliko raširenu srpsku promidžbu i neistinito izvješćivanje; inicirale su mnogobrojne sastanke s američkim i kanadskim političarima, razne akcije za novčanu, medicinsku i materijalnu pomoć Hrvatskoj, u koje su se uključile i ostale udruge, društva i organizacije iz hrvatske zajednice u Kanadi. Često su članice *Bedema* kontaktirale predstavnike političkih stranaka u Kanadi i SAD-u, uključujući niz moćnih svjetskih organizacija od UN-a do Crvenoga križa", zaključio je Nazor. ■

sije na Hrvatsku u Domovinskomu ratu ženske udruge *Bedem ljubavi / Mothers For Peace* u Torontu, osnovane 1990. godine. Odabrani dokumenti, njih više od 1.500 strani- ca, predstavljaju samo dio zapisa koje je očuvala

ENG *Documents from Exile: Croatian Women and Mothers in the War for Free Croatia (The Toronto Chapter of the Mothers for Peace) is a comprehensive two-volume collection of archival material that offers an overview of the contribution of Canadian Croatians to forging contemporary Croatian unity.*

Tekst: Vlatko Marić

U subotu, 14. listopada, održan je na Sveučilištu Pantheon-Assas u Parizu kolokvij pod naslovom "Hrvatska diplomacija od 8. stoljeća do danas. Povratak u povijest i pogled u budućnost". Kolokvij je održan pod pokroviteljstvom dvaju sveučilišta: Pantheon-Assas (Sorbonne) i Sveučilišta Paris-Est-Marne-la-Vallée, te Predstavničkog vijeća ustanova i zajednice Hrvata Francuske (CRICCF-HSKF) i Udruge bivših studenata hrvatskih sveučilišta (AMCA). Mnogobrojni slušatelji, među kojima i nekoliko stranih diplomata, imali su priliku saznati nešto više o povijesti hrvatske državnosti od 8. stoljeća pa do naših dana, kao i o povijesti diplomacije i diplomatima koji su obilježili tu povijest.

ŽRTVE DIPLOMACIJE

Thierry Mudry, odvjetnik i povjesničar, u uvodnome izvanrednom izlaganju oslikao je razvoj hrvatske diplomacije od kneza Branimira (oko 870. godine) do Branimira Jelića koji je 1970-ih pokušavao svojim kontaktima uspostaviti stvaranje neovisne Hrvatske uz pomoć SSSR-a. Diplomata Stjepan Špoljarić oslikao je isusovca Josipa Ruđera Boškovića kao diplomata u službi Dubrovačke Republike istodobno naglasivši specifičnost njezine diplomacije i način kako se ona zahvaljujući svojoj diplomaciji i svom načinu upravljanja uspjela održati sve do ukinuća, odnosno dolaska Napoleona. Povjesničar Luc Orešković predstavio je diplomatske događaje u vrijeme Luja XIV. koji su doveli do pogibije hrvatskih velikaša Petra Zrinskog i Frana Krste Frankopana.

Vlatko Marić govorio je o franjevcima diplomatima i žrtvama diplomacije. Ukratko je opisao kako su franjevci već od samog početka bili upućivani kao diplomati u Mongoliju i Kinu. Ukratko je oslikao dva velika franjevačka diplomata: Ivana de Plan Carpina i Guillaumea de Rubroucka iz 13. stoljeća. Miro Kovač,

Povratak u povijest i pogled u budućnost

Mnogobrojni slušatelji, među kojima i nekoliko stranih diplomata, imali su priliku saznati nešto više o povijesti hrvatske državnosti od 8. stoljeća pa do naših dana, kao i o povijesti diplomacije i diplomatima koji su obilježili tu povijest

Miro Kovač, bivši ministar i sadašnji zastupnik u Saboru, govorio je o tome kako se tretiralo 'hrvatsko pitanje' u međunarodnim odnosima između 1914. i 1929. godine.

vač, bivši ministar i sadašnji zastupnik u Saboru, govorio je o tome kako se tretiralo 'hrvatsko pitanje' u međunarodnim odnosima između 1914. i 1929. godine. Podsjetio je na teškoće koje su onemogućile da Hrvatska i Hrvati dobiju samostalnost i slobodu jer su kao dio Austro-Ugarske smatrani gubitnicima u ratu.

STAJALIŠTA VELIKIH SILA

U poslijepodnevnome dijelu kolikvija Georges-Marie Chenu, prvi francuski veleposlanik u Hrvatskoj, podsjetio je slušateljstvo kako su velike sile priznale hrvatsku kao suverenu državu. Iznio je stajališta velikih sila na početku agresije na Hrvatsku i Sloveniju i kako su se ta stajališta polako mijenjala te kako je došlo do priznanja. Filip Vučak, veleposlanik Hrvatske u Parizu, govorio je o Vatikanu i njegovu ponašanju prema Hrvatskoj tijekom povijesti, ali naglasak je stavio na odnos Vatikana prema Hrvatskoj u vrijeme agresije na Hrvatsku.

U izlaganju koje je poslao Reneo Lukić, sa Sveučilišta Laval, prikazan je razvoj odnosa između Hrvatske i Srbije između 1995. i 2000. godine. Boštjan Turk, sa Sveučilišta u Ljubljani, govorio je o odnosima Hrvatske i Slovenije, ali u kontekstu osobnog viđenja naglašavajući da su problemi u odnosima dviju prijateljskih zemalja više proizvod političkih elita koje žele sačuvati ili osvojiti vlast. Marc Gjidara, Sveučilište Panthéon-Assas, govorio je o problemima s kojima se susreću zemlje u procesu regionalizacije i to posebno kada se vlast države želi umanjiti ili totalno isključiti stavljanjem naglaska na regionalizaciju u europskome kontekstu. Joseph Krulić, sa Sveučilišta Paris-Est-Marne-la-Vallée, govorio je o pravnim aspektima priznanja država te teškoćama u određivanju kriterija na osnovi kojih su europske zemlje priznale Hrvatsku i Sloveniju.

U kontekstu održavanja kolokvija o hrvatskoj diplomaciji obilježen je i Svjetski dan kravate. ■

ENG A colloquium was staged at Paris's Panthéon-Assas University on the 14th of October on Croatian Diplomacy from the 8th Century to the Present Day - Looking to the Past and a View to the Future.

Malkovich i Vlatković otvorili sezonu 'Lisinski subotom'

ZAGREB - Početak nove sezone ciklusa *Lisinski subotom* otvorile su velike zvijezde glazbe i filma: John Malkovich, Radovan Vlatković, Anastasya Terenkova, Varaždinski komorni orkestar i Alvis Casellati. Na tiskovnoj konferenciji u povodu svečanog otvorenja sezone govorili su ravnatelj Koncertne dvorane Dražen Sirišćević, kornist Radovan Vlatković, zamjenica gradonačelnika Grada Zagreba Jelena Pavičić Vukičević i glumac John Malkovich. Malkovich je u svom obraćanju rekao kako je ovo prvi put da nastupa u Zagrebu. "U Hrvatskoj sam dosad jedino nastupio nekoliko puta u Dubrovniku s prijateljem Julianom Rachlinom i jako sam sretan što sam ovdje." O svojem hrvatskom podrijetlu istaknuo je kako je posjetio selo u kojem je navodno živio njegov djed: "Zašto navodno? Zato što zapravo nikada nisam stvarno saznao što je od svih priča koje su mi pričali istina. Svi mi govore različite stvari, a nemam načina provjeriti jesu li one stvarno točne", dodaje kako je on odrastao

naprosto kao Amerikanac. Jezik svojih predaka nikada nije naučio, ali nije ga znao ni njegov otac. Istaknuo je još kako jako voli dolaziti na hrvatsku obalu. Koncert za pamćenje održan je 7. listopada na pozornici KD V. Lisinskog u izvedbi Johna Malkovicha, holivudskog glumca, Anastasye Terenkove, pijanistice te kornista Radovana Vlatkovića, jednog od malobrojnih počasnih čla-

nova londonske Kraljevske akademije za glazbu. U prvome dijelu programa Vlatković je kao solist uz pratnju Varaždinskoga komornog orkestra izveo Concertino za rog, čelestu, gudače i udaraljke hrvatskoga skladatelja Brune Bjelinskog te Koncert za rog i orkestar u Es-duru Wolfganga Amadeusa Mozarta, a u programu je bila i Serenada u e-molu za gudače Edwarda Elgara. Malkovich s druge strane utjelovljuje glas Fernanda Vidala Olmosa, fiktivnoga antijunaka iz romana *O junacima i grobovima* argentinskoga pisca Ernesta Sabata iz poglavlja *Izveštaj o slijepima*. (Naida Šehović)

Inovativna i kreativna Hrvatska

Hrvati inovativnošću i kreativnošću kontinuirano plijene pozornost svijeta. Rado ih zapošljavaju i najizvrsnija globalna poduzeća i znanstvene institucije, a isti pojedinci u domovini najčešće ne mogu proći na natječaju za posao u nekoj javnoj službi

Tekst: **Božo Skoko**

Sve više država nastoji se predstaviti svijetu inovativnošću i kreativnošću. Neke države, poput Švedske, inovativnost već pokazuju kao dio svoga modernog identiteta. A moćna Velika Britanija u promotivnoj kampanji *Great*, kojom je prije nekoliko godina podsjetila svijet na sve blagodati koje posjeduje i koje je darovala civilizaciji, posebno je istaknula upravo kreativnost i inovativnost, uz rame bogatoj kulturi, znanosti, poslovnosti, prirodnim ljepotama i poznatim velikanima. Naime, te dvije odrednice možda najbolje prikazuju duh pojedine države, odnosno intelektualnu i kreativnu snagu njezinih ljudi te konkurentsku sposobnost. Prirodne ljepote mogu se naslijediti, baš kao i spomenici kulture...

Velikanima koji su nas tijekom stoljeća zadužili možemo se hvaliti, ali to

ne znači da će svijet poštovati naš naraštaj ako ne pokažemo djela kojima ćemo zaslužiti pozornost i priznanje. Kreativnost i inovativnost suvremenih zajednica privlači darovite doseljenike, mudre ulagače, zahtjevnije turiste i kupce dubljega džepa. Riječju – profit i razvoj! Zato su u trendu države koje na kreativan način stvaraju novu vrijednost i prodaju ideje, a ne eksploatiraju i iznajmljuju samo ono što su dobili u naslijeđe. Dapače, već postoje indksi

Velikanima koji su nas tijekom stoljeća zadužili možemo se hvaliti, ali to ne znači da će svijet poštovati naš naraštaj ako ne pokažemo djela kojima ćemo zaslužiti pozornost i priznanje.

koji mjere kakvi su globalni doprinosi pojedinih zemalja čovječanstvu, odnosno u kojoj su mjeri svijet učinili boljim mjestom za život. A kad je inovativnost u pitanju, već je razrađeno toliko mjerljivih parametara da se netko teško može prodati pod ono što nije.

ŽESTOKA KONKURENCIJA

Tako je prilično žestoka konkurencija među najinovativnijim zemljama suvremenoga svijeta. Prema istraživanjima koja od 2007. provode Sveučilište Cornell, INSEAD i Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo, po svojoj inovativnosti prednjače: Švicarska, Velika Britanija, Švedska, Finska, Nizozemska, SAD, Singapur, Danska, Luksemburg te Hong Kong, odnosno Kina. Neka slična istraživanja i indksi često navode i Japan, Njemačku, Kanadu... Kao što vidimo, nisu samo velike države pretplaćene na inovativnost. Vodeća Švicarska

Biljana Cerin

te Nizozemska i Danska površinom su manje od Hrvatske! Koja je tajna njihova uspjeha?

Kako bi se uspjelo na globalnoj ljestvici inovativnosti, treba stvoriti takvo ozračje u kojem će se prepoznavati, cijeniti i podupirati talenti, u kojem se može dobiti vrhunsko obrazovanje i prilika da razviju svoje ideje i zamisli. Takvo ozračje ne dopušta da zemlju napuste njihovi najbolji talenti. Dapače, snagom imidža i konkretnim obrazovnim i poslovnim uvjetima privlači kreativce i inovatore iz cijeloga svijeta. Zvuči jednostavno, ali iza svakoga takvoga uspjeha stoje kompleksne nacionalne strategije, učinkovite institucije, atraktivna poslovna sredina, razvijena infrastruktura i dostupne tehnologije te poseban senzibilitet u razvoju talenata jer inovativnost ipak leži na pametnim i kreativnim ljudima.

NISMO ZAPAŽENI

Može li se onda Hrvatska, uz svoje globalne adute kao što su prirodne ljepote, čisto more i bogato kulturno-povijesno naslijeđe, pohvaliti inovativnošću i kreativnošću? Gledajući iz globalne perspektive, na žalost, uopće nismo zapaženi u tim kategorijama! Iako Hrvatska ne stoji loše na svjetskim indeksima kad su u pitanju kvaliteta življenja, sigurnost, prometna infrastruktura, bogatstvo turističke ponude, otvorenost i gostoljubivost ljudi, očuvanost i raznolikost prirode, kad su u pitanju uvjeti za poslovanje (posebice za pokretanje posla), stabilnost gospodarskoga sustava, razina globalnog utjecaja političara i institucija, fleksibilnost i učinkovitost administracije... percipirani smo prilično loše.

Nitko ne prepoznaje Hrvatsku kao inovativnu i kreativnu državu. Ali, što je pomalo smiješno, prepoznaje Hrvate kao inovativne i kreativne ljude. Dapače, teško ćemo pronaći državu u kojoj netko od naših zemljaka nije ostavio kreativan i inovativan trag, bilo da je riječ o znanstvenicima, inovatorima, umjetnicima, poduzetnicima ili avanturistima. I tako je to stoljećima. Teško je pronaći tako malu državu u Europi koja je svojim velikanima toliko zadužila Europu i

čovječanstvo na svim poljima ljudskog djelovanja. Doduše, premalo ih sami poznajemo i premalo radimo na njihovoj promociji.

HRVATI U SVJETSKOME VRHU

Također, svakog dana vidimo kako nije riječ samo o povijesnim uspjesima. Hrvati inovativnošću i kreativnošću kontinuirano plijene pozornost svijeta i postižu gotovo nemoguće. Rado ih zapošljavaju i najizvrsnije globalne institucije i poduzeća. Hvale njihovu poduzetnost, inovativnost, fleksibilnost, odgovornost, ali i obrazovanost. Za naše ljude bore se vodeće znanstvene institucije i središta, odaju im priznanja i daju im prilike. Osvajaju globalne pozornice sve konkurentnije kulturne ponude, ali i naklonost poslovnih krugova. A isti ti pojedinci u domovini najčešće ne mogu proći na natječaju za posao u nekoj državnoj instituciji. E sad se pitamo – kakvim se to kriterijima vodimo u Hrvatskoj, a kojim se kriterijima vodi razvijeni svijet!? Na žalost, da bi se uspjelo u Hrvatskoj, potrebno je mnogo odricanja, energije i upornosti jer nam naš naslijeđeni mentalitet ne dopušta cijeniti izvrsnost, poštovati nečiju iznadprosječnost i radovati se tuđem uspjehu.

Kad su u pitanju uvjeti za poslovanje, stabilnost gospodarskoga sustava, razina globalnoga utjecaja političara i institucija, fleksibilnost i učinkovitost administracije... percipirani smo prilično loše.

U svijetu koji teži izvrsnosti nije važna politička podobnost ni mjesto rođenja. O tome, uz ostalo, svjedoče i dva ovo-ljetna primjera.

Tomislav Mihaljević izabran je, uz niz kandidata s vrhunskim referencijama iz cijeloga svijeta, za glavnoga direktora jedne od najuglednijih klinika u SAD-u, one u Clevelandu. A tu će dužnost preuzeti sljedeće godine kad napusti jednu od najmodernijih bolnica u Abu Dhabiju, koju trenutačno vodi i upravlja s više od pet tisuća zaposlenika. Ne treba napominjati kako je temeljno medicinsko obrazovanje stekao na Sveučilištu u Zagrebu. Biljana Cerin, direktorica hrvatske tvrtke *Ostendo Consulting*, izabrana je za članicu upravnog odbora najveće svjetske organizacije za informacijsku sigurnost ISC², koja ima više od 125.000 članova te doslovce nameće stručne standarde znanja potrebnog za bavljenje informacijskom sigurnošću u svijetu.

PROIZVOĐAČ AUTOMOBILA MATE RIMAC

A kako inovativnost i originalnost ne mogu ostati nezapaženi, pa bili i daleko od svjetskih tehnoloških središta, vidjeli smo nedavno kad su hrvatski proizvođač automobila Mate Rimac i njegova tvrtka Rimac automobili iz Svete Nedelje dobili investiciju kineskog *Camel Groupa* od trideset milijuna eura, kojom će proširiti kapacitete proizvodnje brzih sportskih automobila u Hrvatskoj. Rimac već zapošljava stručnjake iz četrnaest zemalja svijeta, a sad će dodatno ojačati tim kako bi uspješno prkosio daleko nadmoćnijoj globalnoj konkurenciji automobila, koja u segmentu električnih vozila prilično zaostaje. Podsjetimo, Rimac je

Ivan Mrvoš i njegova pametna klupa

osvojio ljubitelje svjetske automobilske industrije konstrukcijom najbržega električnog automobila na svijetu *Concept One*. Automobil koji je bez daha ostavio i daleko iskusnije proizvođače ima četiri elektromotora, čak 1.088 konjskih snaga te može juriti do 355 km/h, a brzinu od stotinu na sat može dosegnuti za samo 2,6 sekundi. Uz to, sa samo jednim punjenjem baterija može prevaliti put od Zagreba do Dubrovnika. Zahvaljujući tome mladome i upornome čovjeku, rođenom u Livnu u BiH, Hrvatska bi mogla dobiti prepoznatljivu vlastitu automobilsku industriju.

Kako se i u Hrvatskoj može ostvariti "hrvatski san" uz puno kreativnosti i upornosti, uz Rimca svjedoči priča Damira Sabola, kojega poznajemo po uspješnoj poslovnoj priči u informatičkoj tvrtki Iskon, čije je udjele nakon tržišnog uspona prodao hrvatskom, odnosno njemačkom T-comu, a zatim se posvetio novim poslovnim iskoracima. Sabolova aplikacija za rješavanje mate-

matičkih zadataka *PhotoMath* postala je svjetska uspješnica. U samo tjedan dana od lansiranja imala je oko šest milijuna preuzimanja, toliko da je u jednome trenutku po popularnosti nadmašila i sveprisutni *Facebook Messenger*. Aplikacija je lansirana kao pomoć djeci u obrazovanju jer omogućava da se fotografiranjem matematičkog zadatka ili jednadžbe uz pomoć pametnih mobitela odmah dođe do rješenja. Tako obrazovanje postaje zabavnije i jednostavnije.

PLAĆANJE PARKIRANJA MOBITELOM

Odmah nakon lansiranja kontaktirala ga je američka nakladnička kuća specijalizirana za udžbenike, a on u svome izumu vidi velike mogućnosti i za unapređenje učenja uz pomoć modernih tehnologija u Hrvatskoj. Koliki su dosezi takvih izuma prilično dobro svjedoči i M-parking, odnosno plaćanje parkinga SMS-porukama s mobitela, izum zagrebačkih telekomunikacijskih stručnjaka iz korporacije VIPnet još 2001., tek nekoliko mjeseci nakon što je zaživio GPRS, koji je temelj za tu uslugu. Model plaćanja parkiranja mobilnim telefonom razvio je Zagreb parking, a preuzeli su ga poslije mnogobrojni operateri te gradovi i tvrtke u svijetu.

Spomenimo i najveću IT tvrtku u državi Infobip iz Vodnjana koja je upravo u tome istarskom gradiću otvorila naj-

veći IT kampus u državi naziva Pangea. Sjajan je to uspjeh tvrtke koja je krenula iz garaže, a danas ima više od 1.200 zaposlenih u 47 zemalja svijeta.

VODEĆI UMOVI DANAŠNJICE

Hrvatski inovatori na gotovo svim svjetskim natjecanjima pakuje nagrade. Evo samo ljetos hrvatski inovatori su, u iznimnoj konkurenciji, osvojili čak devet odličja na izložbi *Japan Design and Invention Expo*, održanoj u Tokiju. Posebno je lijepo vidjeti kad neke od njihovih zamisli zažive i u praksi, poput one Ivana Mrvoša, studenta Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Splitu, koji je u svijet lansirao solarnu klupu. Ta inovacija, koju možemo vidjeti ispred Rektorata Sveučilišta u Zagrebu te diljem zemlje, a uskoro i svijeta, osim odmora omogućava istodobno punjenje četiriju mobitela ili tableta, ima hotspot za Internet, senzore za kvalitetu zraka, temperaturu i buku, a noću služi i kao javna rasvjeta. Solar na klupa može raditi i deset dana bez svjetlosti, a otporna je i na udarce.

Talenata poput Rimca, Sabola ili Mrvoša, kažu upućeni, na hrvatskim fakultetima ima na desetke pa i stotine. Samo trebaju dobiti pravu priliku. Zato hrvatska država treba učiniti sve kako bi ih zadržala u domovini i iskoristila njihove talente. Svjesni smo da je svijet globaliziran i da mnogi odlaze da bi se vratili nakon usavršavanja ili iskustva, ali na žalost sve je više onih koji odlaze trajno s obiteljima i vrlo teško će se vratiti. To više ako ih u novim sredinama objeručke dočekaju i daju im životnu šansu. Zato aktualna vlada u rukama drži zadnju priliku da napravi barem neki pomak u zaustavljanju demografskoga sloma hrvatskoga naroda te u zadržavanju i privlačenju mladih talenata, što je pak preduvjet za jačanje inovativnosti i razvoja...

(nastavak i kraj priloga u sljedećem broju Maticе) ■

Hrvatski inovatori na gotovo svim svjetskim natjecanjima pakuje nagrade. Evo samo ljetos osvojili su čak devet odličja na izložbi *Japan Design and Invention Expo*, održanoj u Tokiju.

ENG *Croatians continue to garner global attention with their innovation and creativity. Hired by leading international companies and research institutions, these people are often turned down for public sector jobs in their own homeland.*

Poziv na rad za boljitak nove i stare domovine

Župu hrvatskih mučenika 6. prosinca 1977. godine osnovao je torontski nadbiskup Philip Pocock. Gradnju crkve započeo je vlč. Josip Gjuran, tadašnji župnik u Torontu, a crkvu je 6. srpnja 1980. blagoslovio kardinal Franjo Šeper

Vjerničko mnoštvo u Župi hrvatskih mučenika u Mississaugi

Tekst: Tomislav Markić

Uniz hrvatskih katoličkih župa i misija koje su ovih dana proslavile ili će proslaviti svoje jubileje upisala se 22. listopada i Župa hrvatskih mučenika u kanadskoj Mississaugi proslavivši 40. obljetnicu svog djelovanja.

Zbog spriječenosti kardinala Josipa Bozanića, župu je posjetio biskup u miru mons. Juraj Jezerinac te je predvodio svečano misno slavlje. Uz mnoštvo vjernika, na misi su sudjelovali i ravnatelj Dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu vlč. Tomislav Markić, delegat za Hrvatsku inozemnu pastvu u Kanadi mons. Ivan Vukšić, svećenik Torontske nadbiskupije mons. Vid Vlašić, voditelj Hrvatskoga franjevačkog središta u Norvalu fra Marko Puljić, domaćini slavlja: župnik vlč. Tomislav Kasić i župni vikar vlč. Nikola Platužić te svećenici Zagrebačke nadbiskupije.

U svojoj propovijedi biskup Jezerinac, podsjetivši na povijesni hod ove župe, istaknuo je ulogu domovinske i lokalne

Večer prije u dvorani Hrvatske katoličke župe u Oakvilleu održan je svečani domjenak, na kojemu je bilo 450 uzvanika, a među njima i torontski pomoćni biskup mons. John Boissonneau.

Crkve koje su, uočivši pastoralnu potrebu povećanja torontske hrvatske župe, imenovala svećenika Ivicu Kecerina za prvoga župnika. "Domovinska Crkva bila je poput dobre majke koja je vodila brigu o vama, šaljući svećenike da ne izgubite svoje ljudsko i kršćansko dostojanstvo, a mjesna Crkva nam je izašla u susret i otvorila vrata ne samo svojim crkvi, nego i svoga srca. Primila nas je kao vlastitu djecu te joj stoga posebno zahvaljujemo", naglasio je biskup Jezerinac. Sve sudionike misnoga slavlja, a osobito mnogobrojnu djecu i mlade koji su bili odjeveni u narodne nošnje, potaknuo je na redovito nedjeljno sudjelovanje u slavlju euharistije, njegovanje

molitvenoga života, pažnju prema bolesnicima i starijim osobama, poštovanje roditelja, čuvanje vlastite baštine, a visokoobrazovane je posebno pozvao na umrežavanje te na rad za boljitak nove i stare domovine.

Na kraju misnoga slavlja župnik Kasić zahvalio je svima koji su se ugradili u život župe tijekom proteklih 40 godina, spomenuvši svećenike i časne sestre služavke Maloga Isusa. Posebno je pozdravio veleposlanicu Republike Hrvatske u Kanadi Maricu Zoricu Matković i generalnu konzulicu u Mississaugi Andreju Javor, koje su također sudjelovale na slavlju.

Večer prije u dvorani Hrvatske katoličke župe u Oakvilleu održan je svečani domjenak, na kojemu je bilo 450 uzvanika, a među njima i torontski pomoćni biskup mons. John Boissonneau. Jutarnje misno slavlje predvodio je ravnatelj Markić, čestitavši obljetnicu i poželjevši Župi hrvatskih mučenika plodan nastavak djelovanja u mreži Hrvatske inozemne pastve koja ima ukupno 187 hrvatskih katoličkih župa, misija i zajednica diljem svijeta.

Župu hrvatskih mučenika 6. prosinca 1977. godine osnovao je torontski nadbiskup Philip Pocock. Gradnju crkve započeo je vlč. Josip Gjuran, tadašnji župnik u Torontu, a crkvu je 6. srpnja 1980. blagoslovio kardinal Franjo Šeper, tadašnji prefekt Kongregacije za nauk vjere. Posljednjih 11 godina župnik je bio vlč. Ivica Reparinac, dok je prošle nedjelje u tu službu namješten vlč. Tomislav Kasić. ■

ENG *The Croatian Martyrs Parish in Canada's Mississauga celebrated its 40th anniversary on the 22nd of October. Retired bishop Monsignor Juraj Jezerinac led a celebration of the Catholic mass.*

Ruralni turizam kao poticaj povratku i ostanku u Hrvatskoj

Ima li ruralni turizam dovoljno potencijala za generiranje novih radnih mjesta, što moramo učiniti da budemo još bolji, jesmo li iskoristili sve potencijale..., samo su neka od pitanja koja su se mogla čuti u Iloku

Tekst: **Ivana Rora**

Foto: **Miroslav Šlafhauser**

Više od 150 predstavnika ministarstava, lokalnih i područnih samouprava, institucija, turističkih zajednica, vlasnika hotela, turističkih seljačkih gospodarstava i OPG-ova okupilo se 10. i 11. listopada u Iloku na zanimljivome okruglom stolu "Quo vadis ruralni turizam – Zašto je bolje ostati". Čak dvije panel rasprave, prezentacija primjera dobre prakse, razmjena iskustava i poticanje investicija u turizam obilježile su ovaj događaj na kojem su se Vukovarsko-srijemska županija i Ilok još jednom potvrdili kao odlični domaćini.

- Razvoj ruralnoga turizma ima veliku važnost za razvoj turizma na kontinentu, odnosno jačanje njegove atraktivnosti tijekom cijele godine. Usko povezan i s

"Ja sam se vratila u domovinu i ostvarila san svojih roditelja. Dobro poslujem i ovo je moj san", rekla je Branka Čubelić, vlasnica event agencije koja je prije pet godina živjela u Australiji.

ostalim granama turizma kao što su cikloturizam, eko i zeleni turizam, ruralni turizam pridonosi ravnomjernijem turističkom razvoju naše zemlje, pozicionira Hrvatsku kao destinaciju raznolike i bogate turističke ponude te posjetiteljima pruža autentičan doživljaj naše zemlje - izjavio je Gari Cappelli, ministar turizma, na otvorenju Okrugloga stola u Muzeju grada Iloka. Dodao je kako žilu kucavice ruralnoga turizma čine seljačka domaćinstva i obiteljska poljoprivredna

gospodarstva koja imaju mogućnost u turizmu plasirati svoje poljoprivredne proizvode i poljoprivredne proizvode iz svog okruženja.

SINERGIJA PRIVATNOG I JAVNOG PARTNERSTVA

- Upravo zato podržavamo razvoj mnogobrojnih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava koja pružaju turističke i ugostiteljske usluge u sklopu programa *Konkurentnost turističkoga gospodarstva* za koji smo samo u ovoj i prethodnoj godini izdvojili 7,1 milijun kuna za sufinanciranje 192 projekta s ciljem obnove, proširenja i uređenja ovih objekata - istaknuo je ministar.

Kristijan Staničić, direktor Glavnoga ureda Hrvatske turističke zajednice, rekao je kako je ruralni turizam u Hrvatskoj prepun izazova i dobrih primjera iz prakse. "Sinergija privatnog i javnog partnerstva osnovni je preduvjet razvoja ruralnoga turizma, a Hrvatska turistička zajednica promovirat će i podržati razvoj ruralnoga turizma ciljanom marketinškom digitalnom kampanjom, novom web stranicom koja će ujediniti ponudu ruralnoga turizma te potpo-

Panelisti među kojima su bili i povratnici iz inozemstva, investitori u hrvatski turizam

Marina Budimir, gradonačelnica Grada Iloka, domaćina i pokroviteljja Okruglog stola

rom kvalitetnih priča i manifestacija na ruralnome prostoru. Osobno bih bio vrlo zadovoljan ako bi se onih dva posto udjela ruralnoga turizma u ukupnome turističkom prometu uskoro podiglo na četiri posto", istaknuo je direktor Glavnoga ureda HTZ-a.

REALIZACIJA KREATIVNIH IDEJA

- Događaji poput ovoga okruglog stola trebali bi pomoći u promociji ruralnoga prostora te potaknuti stanovnike na realizaciju kreativnih ideja koje će obogatiti turističku ponudu i generirati za poštovanje i razvoj gospodarstva. Uz dobru volju i želju, u tome ćemo uspjeti zajedničkim snagama. Ruralni prostor Hrvatske prepun je toplih i emotivnih priča koje vrijedi doživjeti - istaknula je mr. sc. Dijana Katica, predsjednica Hrvatske udruge za turizam i ruralni razvoj "Kluba članova Selo", koja je uz HF Eko Etno Grupu inicijator i organizator ovoga dvodnevnog skupa.

Okrugli stol svojevrsni je uvod u Kongres ruralnoga turizma koji će se u svibnju 2018. održati u Supetru na otoku Braču.

Ima li ruralni turizam dovoljno potencijala za generiranje novih radnih mjesta, treba li otići ili ostati u Hrvatskoj, što moramo učiniti da budemo još bolji, kojim putem dalje, jesmo li iskoristili sve potencijale..., samo su neka od pitanja koja su se mogla čuti u Iloku.

Okrugli stol svojevrsni je uvod u Kongres ruralnoga turizma koji će se u svibnju 2018. održati u Supetru na otoku Braču.

Da se isplati vratiti i ostati u Hrvatskoj zaključili su gotovo svi panelisti, među kojima su bili i povratnici iz inozemstva, investitori u hrvatski turizam.

Okrugli stol organiziran je pod pokroviteljstvom Ministarstva turizma, Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan RH, Ministarstva rada i mirovinskoga sustava, Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, Hrvatske turističke zajednice, Hrvatske gospodarske komore, Vukovarsko-srijemske županije, Grada Iloka, Hrvatske

matice iseljenika te u partnerstvu s Turističkom zajednicom grada Iloka i Iločkih podruma.

ISKUSTVA POVRATKA

Na Okruglome stolu o svojim iskustvima povratka u domovinu govorili su i hrvatski povratnici. "Mi smo zemlja mogućnosti i bolje je ostati. Ja sam se vratila u domovinu i ostvarila san svojih roditelja. Dobro poslujem i ovo je moj san. Živim ga", rekla je Branka Čubelić, vlasnica event agencije koja je prije pet godina živjela u Australiji.

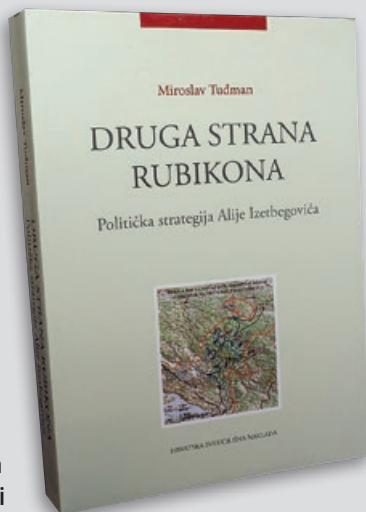
Događaj u Iloku, naravno, nije mogao proći bez Hrvatske matice iseljenika. "Zašto je bolje ostati često je pitanje. Za to je i te kako zainteresirana Hrvatska matica iseljenika. Posebice ako to pitanje zajedničkim radom postavimo u 'Kako je bolje ostati i vratiti se u domovinu'. To je naš cilj, ali i temeljna zadaća svih nas te ovoga hvalevrijednog skupa", rekao je ravnatelj HMI-ja Mijo Marić na otvorenju Okrugloga stola u Iloku. ■

ENG Over 150 representatives of ministries, local communities, institutions, tourism boards, hotel owners and family operated farms gathered in the eastern Croatian town of Iloka on the 10th and 11th of October for a fascinating round table on Quo Vadis Rural Tourism – Why it's Better to Stay.

Knjiga Miroslava Tuđmana o političkoj strategiji Alije Izetbegovića

Miroslav Tuđman u svojoj knjizi „Druga strana rubikona - Politička strategija Alije Izetbegovića“ donosi građu za razumijevanje povijesnih prilika, odluka i događaja koji su oblikovali današnju Bosnu i Hercegovinu. Analiza motive i vrijednosti na kojima se temelji Izetbegovićeva politička filozofija, prikazuje strateške ciljeve kojima je težio te raščlanjuje njegove pojedine odluke, pa i uporabu vojne sile. Autor smatra da je Izetbegovićeva politička strategija težila ostvarenju jasno definiranih ciljeva, kojima su zapreka bile velikosrpska politika i agresija, zahtjevi Hrvata za federalnim uređenjem BiH i međunarodna zajednica sa svojim mirovnim planovima i uvjetima koji nisu bili kompatibilni s ciljevima muslimanskoga vodstva. Tuđman se bavi i motivima koji su doveli do muslimansko-hrvatskog sukoba i ciljevima koje je muslimanska politika namjeravala ostvariti ulazeći u sukob s HVO-om, kako bi, prema au-

torovim riječima, demontirala političku strukturu HVO-a, odnosno ukinula Hrvatsku zajednicu Herceg Bosnu.

„Izetbegović je htio biti lider građanske Bosne i Hercegovine“, piše Tuđman, „a bio je lider samo Muslimana, muslimanskoga naroda, dok Hrvatima i Srbima nije priznavao ni status nacionalnih manjina. Zato su njegovi ideali bili konfuzni u provedbi, nepošteni prema druga dva naroda, neiskreni prema međunarodnoj zajednici. Zagovarao je ravnopravnost Hrvata, Muslimana i Srba u BiH a nije im priznavao pravo na konstitutivnost i suverenost, nije pristajao na federalno uređenje jer je smatrao da je Bosna

i Hercegovina prvenstveno država muslimanskoga naroda... Sa takvim stavovima i politikom Izetbegović se upustio u rat protiv Hrvata, a da ni u jednom trenutku nije bio spreman preuzeti odgovornost za posljedice rata u koji se upustio.“

Gostovanje Mire Gavrana u Beču

AUSTRIJA - U srijedu, 11. listopada, u sklopu obilježavanja Godine kulture Austrija - Hrvatska 2017. održana je književno-kazališna večer na kojoj je predstavljeno stvaralaštvo najprevođenijega hrvatskog književnika i dramatičara Mire Gavrana u Veleposlanstvu RH u Beču. Veleposlanica dr. Vesna Cvjetković, nakon što je otvorila predstavljanje, zahvalila je *Teatru Gavran* što je svojim gostovanjem uvećao kulturnu promociju Hrvatske u toj

zemlji. Tom prigodom okupljenoj publici Gavran je predstavio svoj zadnji roman *Nekoliko ptica i jedno nebo* koji govori o velikoj gladi u Hercegovini tijekom Prvoga svjetskog rata i uloji fra Didaka Buntića u tom razdoblju. Gavran se još kratko osvrnuo i na svoja dva romana *Kafkin prijatelj* i *Ljeto za pamćenje* te u kratkim crtama izložio publici sadržaj tih dvaju romana. Prisutna publika imala je priliku čuti i o počecima Teatra Gavran, pripremanju

i pisanju romana i kazališnih predstava, a među okupljenima bilo je i dugogodišnjih prijatelja i poznavatelja lika i djela Mire Gavrana pa se moglo štošta zanimljivog čuti i o njegovim studentskim danima i prvoj napisanoj drami Kreontovoj Antigoni.

Unatoč slavi koju uživa kako u domovini tako i izvan nje, a koju je stekao radom i djelima, Gavran je običan obiteljski čovjek koji zrači jednostavnošću u komunikaciji i pristupačnošću koju je pokazao i tijekom ovoga predstavljanja dajući prigodu publici da poslije predstavljanja postavlja pitanja vezana uz njegov život i rad. Drugi dio književno-kazališne večeri obilježio je nastup Mladene Gavran koja je izvela dio monodrame Najluđa predstava na svijetu, a izvedba je izazvala opće oduševljenje publike. Druženje se nastavilo i poslije službenoga dijela predstavljanja prilikom kojeg je bilo još vremena za razgovor s autorom i za potpisivanje predstavljenih romana. (Dražen Stojanović; foto: Snježana Herek)

Dan za pamćenje u Luksemburgu

U organizaciji Hrvatskog društva Luksemburg okupilo se stotinjak Hrvata i njihovih prijatelja iz cijelog Velikog Vojvodstva, a cjelodnevni program počeo je otvorenjem izložbe o povijesti društvenoga rada Hrvata u Luksemburgu

Frankfurtska skupina *Slash bend* i pjevačica Anđela Zelić

Tekst/foto: Mario Kolmanić

U povodu obilježavanja Dana neovisnosti Republike Hrvatske i četvrt stoljeća organiziranog djelovanja Hrvata u Luksemburgu, u prostorijama *Centre culturel Gare* u samom središtu metropole održan je "Hrvatski dan u Luksemburgu".

U organizaciji Hrvatskog društva Luksemburg (HDL) okupilo se stotinjak Hrvata i njihovih prijatelja iz cijelog Velikog Vojvodstva, a cjelodnevni program počeo je otvorenjem izložbe o povijesti društvenoga rada Hrvata u Luksemburgu. Iz mnogobrojnih izložbenih dokumenata, priznanica, zahvalnica i novinskih članaka posjetitelji izložbe mogli su doznati mnogobrojne detalje o radu "Luksemburške inicijative za Hrvatsku", prve hrvatsko-luksemburške

udruge osnovane u Hesperangeu samo osam dana nakon što je Hrvatska proglasila neovisnost. U pružanju materijalne i moralne pomoći veliki obol tada su dali Marie-France Liefgen, predsjednica inicijative, i ostali osnivači: Iva Bitanga, Ljubica Bukvić-Repušić, Petar Repušić i Monique Posing. Baš zbog tog razloga, za izniman doprinos jačanju ugleda i položaja Hrvata u Luksemburgu te organiziranje humanitarne pomoći Hrvatskoj tijekom Domovinskoga rata Skupština HDL-a dodijelila je zahvalnice spomenutim članovima osnivačima "Luksemburške inicijative", a za Monique Posing posthumno je priznanje preuzeo njezin nećak Goran Beus. Zahvalnicu za izniman doprinos ugledu i djelovanju Hrvatskog društva Luksemburg primio je i grafičar Bojan Vlahek.

Osim pogleda na povijest djelovanja Hrvata u Luksemburgu, članstvo HDL-a održalo je izvanrednu sjednicu Skup-

Književnica Jasminka Frleta-Botica iz Rotterdama predstavila je svoju knjigu "Velika ispovijed"

štine kako bi se raspravilo i o nekoliko aktualnih tema, a kulturno-umjetnički program nastavljen je dječjim discom i predstavljanjem hrvatskih umjetnika Jasminke Frlete-Botice i Josipa Dragnića.

Književnica Jasminka Frleta-Botica iz Rotterdama predstavila je svoju drugu knjigu "Velika ispovijed" koja govori o trima generacijama žena, u dobi od četrdeset do devedeset godina, i o trima geografski važnim sredinama za autoricu – Slavoniji, Dalmaciji i Zagrebu. Autorica, uz ostalo, nudi odgovore na pitanja kako se žene različitih generacija nose s ustaljenim normama, odatle crpe snagu da se nose s prošalošću i na koje prepreke u svakidašnjem životu nailaze. Splitski gitaristički virtuoz Josip Dragnić izveo je dva djela iz svoga klasičnog repertoara koji je publika u Luksemburgu već imala prilike čuti na koncertima "Splitskoga gitarističkog kvarteta". Hrvatski dan za pamćenje u Luksemburgu zaključen je sjajnim koncertom uz domaću glazbu frankfurtske skupine *Slash bend*. Saša Amić i Dado Maljak širokim su repertoarom pop i rock glazbe zadovoljili ukuse svih generacija. Kao gošća *Slash benda* nastupila je Anđela Zelić.

Zaključak svih nazočnih bio je jednoglasan - ovakvo druženje Hrvata u Luksemburgu treba održati češće, a "Hrvatski dan u Luksemburgu" ponoviti i dogodine. ■

ENG *Croatian Day in Luxembourg was staged at the Centre Culturel Gare in the city centre to mark Croatian Independence Day and a quarter century of the organised activity of Luxembourg's Croatian community.*

Turnir okupio 22 hrvatska kluba s ukupno 45 momčadi!

Ovaj četverodnevni događaj – utakmice, izbor za miss, nezaboravne fešte... nadaleko najveće okupljanje australskih Hrvata na jednome mjestu, postao je temelj hrvatske zajednice u Australiji

Svečanost otvorenja turnira i unošenje hrvatske zastave

vale predstavljajući 22 kluba, a nakon toga uslijedilo je predstavljanje devet natjecateljica za Miss Croatia Australije i Novoga Zelanda. Martina Miličević izvela je hrvatsku i australsku himnu nakon čega je predsjednik turnira i organizacijskog odbora Tomislav Babić poželio dobrodošlicu svim klubovima, navijačima i svim gostima iz ovog kraja, ali i iz drugih australskih država. Babić je pozdravio i veleposlanika RH dr. Damira Kušena i sve djelatnike veleposlanstva, a posebne riječi zahvale uputio je vojsci volontera te sponzorima i ostalima koji su dali svoju potporu turniru.

LEGENDARNA 'CRO-VEČER'

"Cro-večer" u petak na večer na turniru već je postala legendarna kao i sam turnir. Organizatori su otvorili glavnu dvoranu i ostale prostore kako bi spriječili

Tekst: **Suzana Fantov** (*Hrvatski vjesnik*)

Foto: **Hrvatski vjesnik**

Nekoliko tisuća Hrvata pristiglo je u Canberru iz svih dijelova Australije kako bi sudjelovali na 43. godišnjem Hrvatskome nogometnom turniru čiji je domaćin bio lokalni nogometni klub Croatia Deakin. Ovaj četverodnevni događaj nadaleko je najveće okupljanje australskih Hrvata na jednome mjestu i postao je temelj hrvatske zajednice u Australiji. Voditelj programa i član organizacijskog odbora Mladen Leko službeno je započeo ceremoniju otvaranja na glavnome stadionu kluba Deakin Croatia, domaćem terenu Canberre Croatia.

Službeni dio započeo je predstavljanjem svih 45 momčadi koje su sudjelovali

Gala večer

Pobjednici Lige veterana
nogometaši Zagreb-Hurstvillea

Pobjednice turnira nogometašice Canberre-Deakina

moguću gužvu, no unatoč tome samo nekoliko minuta nakon početka večeri svi su prostori bili prepuni, a osoblje za šankom padalo je s nogu pokušavajući udovoljiti mnogobrojnim posjetiteljima. Goste je zabavljao DJ Boras, a onda se nastavilo uz odabrane hitove *Prve lige*.

GALA VEČER

Oproštajna zabava u subotu na večer također je sve posjećenija u posljednjih nekoliko godina jer svima pruža posljednju priliku za zabavu prije povratka kući. Kako je u većini država u istočnome dijelu Australije bio državni blagdan, nije bilo žurbe radi povratka na posao, a i zašto bi čovjek žurio kada može doživjeti još jednu večer uz *Prvu ligu* koja je pripremila nastup u stilu Beatlesa na vrhu kontejnera za odlaganje robe koji je bio pretvoren u kafić. U međuvremenu se grupa *Sto na sat* u glavnoj dvorani pripremala prisutne dovesti do veli-

Nogometaši St. Albans - Dinama odnijeli pehar

U nedjelju, 1. listopada, na rasporedu su bile finalne utakmice. Najprije su se sastale nogometašice Croatia-Deakina i Croatije iz Melbournea. Pobjedom od 4 : 0 slavile su nogometašice domaćina, Canberre-Deakina. U drugoj finalnoj utakmici, u natjecanje timova I. lige nogometaši St. Albans-Dinama pobijedili su tijesno, ali zaslužno Croatiju iz Gold Coasta rezultatom 2 : 1. U finalu II. lige rezultatom 2 : 0 nogometaši Croatije iz Brisbanea pobijedili su Croatiju iz Aucklanda. U finalima Lige veterana nogometaši Zagreb-Hurstvillea rezultatom 1 : 0 pobijedili su HNK Stratmore-Split iz Melbournea.

kog finala prije kraja turira 2017. Ovaj turnir zaista je bio turnir za pamćenje i organizatori su odradili odličan posao.

Četrdeset i treći po redu godišnji hrvatski nogometni turnir Australije i Novoga Zelanda ugostio je još jednu gala večer, još jedan izbor za Miss Croatia Australije i Novoga Zelanda te još jednu noć punu slavlja i glazbe. Na ovoj večeri bilo je prisutno više od 900 gostiju, a svečanost se održala u kompleksu Australskoga instituta za sport u njihovoj multifunkcionalnoj dvorani koja je bila predivno uređena za ovu svečanu priliku.

U finalnoj utakmici, u natjecanje timova I. lige nogometaši St. Albans-Dinama pobijedili su tijesno, ali zaslužno Croatiju iz Gold Coasta rezultatom 2 : 1.

Cro-večer

Navijači

Misice: Tamika Walker, Lela Vidaković i Anita Vujica

Na gala večeri bilo je prisutno više od 900 gostiju, a svečanost se održala u kompleksu Australskoga instituta za sport u njihovoj multifunkcionalnoj dvorani koja je bila predivno uređena za ovu svečanu priliku.

Večer su vodili Mariana i Mark Rudan, a početak večeri naznačila je *Prva liga* izvedbom nacionalnih himni. Predsjednik organizacijskog odbora Tomislav Babić pozvan je na pozornicu te se kratko obratio prisutnima. Nakon nje govorio je predsjednik CSAA - saveza

Jure Dragović koji je također odao priznanje uzvanicima među kojima su se nalazili veleposlanik RH dr. Damir Kušen, državni tajnik iz Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan RH Zvonko Milas, gradonačelnik Vukovara Ivan Penava i Damir Markuš, umirovljeni branitelj.

IZBOR ZA MISS CROATIA

Prva titula dodijeljena je Miss osobnosti Aniti Vujici iz kluba "Kralj Tomislav", za prvu pratilju izabrana je Tamika Walker iz Adelaide Croatia, a pobjednica izbora za Miss Croatia Australije i Novoga Zelanda ove godine je Danijela Vidaković iz kluba Canberra Croatia.

Između setova svirke Prve lige Savez je službeno primio novih šest članova u Kuću slavnih. Ove godine to su bili: Predrag Amančić – Croatia Deakin, pok. Franjo Ružić – Adelaide Croatia, Robert Škrnjug – O'Connor Knights, Nado Špaleta – Croatia Deakin, Tony Dorotić – Dandenong City (Chelsea Hajduk) i Tony Krslović – Sydney Croatia. ■

Ništa bez vrijednih domaćica

ENG Several thousand Croatians travelled to Canberra from across Australia to take part in the 43rd Annual Croatian Soccer Tournament, hosted this year by the local Croatia Deakin Soccer Club.

Zimska škola hrvatskoga folklora

3. – 12. siječnja 2018.
Hotel Podravina, Koprivnica

Ove zime podučavat će se plesovi, nošnje, pjesme i glazbala hrvatskoga ALPSKOG PODRUČJA, odnosno narodni PLESIVI SJEVEROZAPADNE HRVATSKE (narodni plesovi Istre, Grobinštine i Gorskoga kotara, Karlovačkoga pokuplja, Jaskanskoga prigorja i polja, Samoborskog, Zaprešićkog, Vrapčanskog i Zagrebačkog prigorja i polja, Sessetskog, Zelinskog i Vrbovečkog prigorja, Zagorja, Međimurja, Podravine, kao i plesovi gradišćanskih Hrvata). Uz praktična plesna predavanja održat će se i predavanja o narodnim nošnjama i pjesmama toga područja te predavanja o povijesti plesa i kulturno-povijesnim osobitostima, metodici treninga plesača i plesnim zonama.

Ova škola namijenjena je obrazovanju voditelja i članova hrvatskih folklornih i tamburaških skupina. Osnivač Škole i autor njezina programa bio je cijenjeni hrvatski etnolog i etnokoreolog dr. Ivan Ivančan (škola datira od 1963. g.), a današnji voditelj je prof. Andrija Ivančan.

Možete odabrati jednu od ponuđene tri grupe:

1. PLES
2. SVIRANJE TAMBURA (voditelj Tibor Bün, gost predavač maestro Siniša Leopold)
3. SVIRANJE HRVATSKIH TRADICIJSKIH GLAZBALA (voditelj Vjekoslav Martinić).

Cijena punog pansiona po danu i osobi iznosi 178,00 kn (PDV i pristojba uključeni).

Školarina: 80 € ili 600 kn po osobi.

Prijave se primaju do 1. 12. 2017.

Za detaljne informacije i pristupnice javite se na:

tel.: (+385 1) 6115-116

e-mail: folklor@matis.hr

'Zapivajmo noćas u konobi'

Sljedeće godine FG *Mladi Hrvati* obilježava 40 godina svog osnivanja i djelovanja i još jednom potvrđuje poznatu uzrečicu: Na mladima svijet ostaje!

"Mladi Hrvati" s gostima iz domovine Zvonkom Milasom i Ivanom Penavom

Tekst/foto: **Suzana Fantov** (*Hrvatski vjesnik*)

Folklorna grupa *Mladi Hrvati* iz Melbournea (Clifton Hill) održala je 7. listopada u HKC sv. Leopolda Bogdana Mandića svoju godišnju zabavu pod tematskim nazivom 'Zapivajmo noćas u konobi'.

Mnogobrojni uzvanici ispunili su prekrasno uređenu dvoranu koja je odisala 'jadranskim ugođajem' uz grančice masline, ribarske mreže, hrvatska vina... te je uz dobro raspoloženje zabava započela 'dalmatinskim pismama'.

FG *Mladi Hrvati* koja sljedeće godine obilježava 40 godina svog osnivanja i djelovanja još jednom je potvrdila poznatu uzrečicu: Na mladima svijet ostaje!

U pripremljenome videozapisu članovi ove folklorne grupe u svojim pre-

krasnim nošnjama i u posebnom okruženju koje podsjeća na hrvatsko selo, ambijentu u kojem su snimani i kadrovi za njihov kalendar 2018., kratko su se osvrnuli na svoju povijest, važnost folkloru uopće, kao i na vrijednost onoga što oni sami nastoje sačuvati i prenijeti na mlađe generacije koje će nastaviti njihov dugogodišnji rad.

Svečani dio programa započeo je dalmatinskim plesovima iz okolice Zadra, kojima su se predstavili najmlađi folkloristi FG *Mladih Hrvata*, a koji su posebno za ovu priliku pripremili svoj veseli nastup. Nastavilo se sa živahnim nastupom članova HKUD-a Lado iz Geelonga čija je najmlađa grupa zaplesala korčulanske plesove.

Plesnim zapisom zagrebačkoga Prigorja u koreografiji učiteljskog tima, Antuna Rehlickog i Sandre Juke, nastupila je i srednja grupa domaćina *Mladih Hrvata*. Još jednom je velika strast prema hrvatskim folklornim plesovima, uz mnogobrojna istraživanja plesova, glazbe i hrvatskih nošnji, ostvarena u ovoj koreografiji koja svojom kreativnošću približava ples mladim folkloristima, a svima onima koji su ga ovu noć imali priliku i doživjeti ostavio je velik osmijeh i zadovoljstvo, kao i inspiraciju onima koji će se upravo zbog ovakve pozitivne energije i sami priključiti folkloru.

Srednja grupa HKUD Lado iz Gee-

longa nastupila je u svojim raskošnim nošnjama crvenog veza, plesom iz Posavine. Okretno kolo, izmjenjivanje parova i četvorki uz sitno drmanje dočaralo je živost ovoga plesnog zapisa.

Nakon folklorne 'poslastice' pjesmom i plesom iz doline Neretve odrađala grupa *Mladih Hrvata* u tradicionalnoj neretvanskoj nošnji na kraju svog programa počastila je goste pjesmom a capella i poput zanimljivoga igroka za pozivanja i odgovaranja uz mandolinu završila bogato pripremljen folklorni nastup.

Uz bogatu tombolu, pjesmom i plesom nastavila se još jedna uspješna godišnja zabava folklorne grupe koja je još davne 1978. započela s idejom okupljanja kao načina poticanja zajedništva hrvatske mladeži, a već sljedeće godine upravo snagom zajedništva ostvarit će veliku obljetnicu – sjajnih 40 godina!

Folklorna grupa "Mladi Hrvati" s Clifton Hilla priredila nam je nezaboravnu večer kojoj su prisustvovali i dragi gosti iz domovine Zvonko Milas, državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH i Ivan Penava, gradonačelnik Grada Vukovara. ■

ENG The *Mladi Hrvati* folklore group of Melbourne (Clifton Hill) staged its annual party on the 7th of October at the St Leopold Bogdan Mandić Croatian Catholic Centre under the thematic moniker of *Let's Sing Tonight at the Tavern*.

Mnogobrojni uzvanici ispunili su prekrasno uređenu dvoranu koja je odisala 'jadranskim ugođajem' uz grančice masline, ribarske mreže, hrvatska vina...

Skulpture iz Zbirke umjetnina fra Rafaela Romića

DUBROVNIK - U Hrvatskoj matici iseljenika u Dubrovniku otvorena je izložba skulptura iz Zbirke fra Rafaela Romića na kojoj je predstavljeno dvadeset skulptura i reljefa u bronci nekih od najvažnijih hrvatskih umjetnika 20. stoljeća, poput Ivana Meštrovića, Iva Rendića, Roberta Frangeša Mihanovića, kipara Ante Starčevića i drugih.

U govoru na otvorenju fra Rafael Romić istaknuo je kako je "ovaj prostor Matice iseljenika najprikladnije mjesto za ovakvu izložbu jer ova ustanova već godinama stvara i čuva poveznice hrvatskog naroda s domovinom. Kultura je ta koja povezuje domovinsku i iseljenu Hrvatsku. Više je Hrvata izvan domovine, a mi zapravo niti ne znamo koliko nas ima. Duhovnici su ti koji moraju čuvati identitet nas Hrvata u iseljeništvu".

Povjesničar umjetnosti Marin Ivanović u katalogu izložbe zapisao je: "Skulpturalna djela iz ove zbirke, pohranjena u

franjevačkom samostanu u Dubrovniku, odražavaju vjerski i nacionalni naboj u kojemu su podjednako prisutni ponos i nostalgija zbog slavne hrvatske prošlosti, o čemu svjedoči prikaz kralja Tomislava na konju s regalijama u rukama, reljef kralja Tomislava u sjedećem položaju, također s oznakama kraljevske vlasti u rukama, zatim medalja bana Josipa Jelačića i portretna bista Ante

Starčevića. Religijsku grupu motiva čine prizori Navještenja i Kristove muke i smrti u formi pune skulpture ili reljefa, a znakovito je spomenuti i nekoliko figura žene s djetetom koje odražavaju materinstvo, također u punoj formi i reljefu. Majčina ljubav jedna je od najsnažnijih apstraktnih slika ili podteksta Svetog pisma, odražena u Marijinoj ljubavi za Isusa i njejoj boli zbog gubitka sina pa možemo smatrati kako i ove skulpture, primarno sekularne podloge, na suptilan način sadrže vjersku pripadnost i zanos."

Predstavljanje udžbenika i najava Dana blatske lumbije

DUBROVNIK - U Hrvatskoj matici iseljenika - podružnici Dubrovnik upriličeno je 17. listopada predstavljanje udžbenika i radne bilježnice "Hrvatski u srcu - udžbenik za hrvatsku nastavu u inozemstvu 1. - 4. razreda osnovne škole", autorice Dijane Ančić, u izdanju Školske knjige te najava 6. *Dana blatske lumbije*, manifestacije koja se već treću godinu najavljuje i prezentira u Du-

brovniku. Kao domaćin svima prisutnima se obratila Maja Mozara, voditeljica HMI-jeve podružnice Dubrovnik, koja je izrazila zadovoljstvo nastavkom dosadašnje dobre suradnje s ustanovom u kulturi *Blatski fižuli* i Turističkom zajednicom općine Blato. Samu autoricu Dijanu Ančić, učiteljicu u OŠ Blato, predstavio je ravnatelj Osnovne škole Blato i predsjednik Odbora općinskog

vijeća Općine Blato za međuopćinsku, međudržavnu i suradnju s iseljenicima Tonći Padovan, nakon čega je autorica predstavila udžbenik i radnu bilježnicu za koje je naglasila da obiluju sadržajima iz hrvatske kulturne baštine pa se primjerice uz abecedu učenici upoznaju s prirodnom i kulturnom baštinom Republike Hrvatske. Uz sadržaje za učenje hrvatskoga jezika u udžbenik su integrirane i glazbena i likovna kultura te priroda i društvo. Udžbenik u potpunosti prati Kurikulum hrvatske nastave u inozemstvu. Nakon predstavljanja udžbenika prisutnima su se obratile Maja Šeparović i Ivana Sardelić kao predstavnice organizatora ove manifestacije, predstavile su također lokalni specijalitet blatsku lumbliju, njezino značenje i posebnosti, najavile nastavak programa 6. *Dana blatske lumbije* i pozvale sve prisutne da im se pridruže u Blatu 28. listopada na izložbi, degustaciji i proglašenju najbolje blatske lumbije u 2017. godini. (Ivana Sardelić)

Kulturno-povijesna veza Austrije i Hrvatske

Kustosica Vugrinec rekla je kako je namjera izložbe istaknuti stilske i motivske podudarnosti Zagreba i Beča oko 1900. godine u 130 djela zagrebačkih i bečkih protagonista secesije na području slikarstva, kiparstva, arhitekture i primijenjene umjetnosti

Tekst: **Uredništvo**

Foto: **Klovićevi dvori; Hrvatske novine**

Izložba pod nazivom "Izazov moderne: Zagreb – Beč oko 1900.", održana proljetos u zagrebačkoj Galeriji Klovićevi dvori, preselila se u bečku Galeriju Belvedere. U toj izložbenoj instituciji Republike Austrije u četvrtak 19. listopada bilo je svečano otvorenje u ekskluzivnome prostoru *Orangerie*. Izložba je bila popraćena velikim brojem uzvanika i gostiju iz austrijskoga i hrvatskoga političkog, kulturnog i javnog života.

Glavna direktorica muzeja Belvedere Stella Rolling rekla je kako Austriju i Hrvatsku povezuje ne samo prošlost i sadašnjost, već i kulturna budućnost. Rolling je pohvalila autorice izložbe Pe-

Svečanost otvorenja izložbe u Belvedereu

Vlaho Bukovac, Gustav Pongratz, 1893., privatno vlasništvo

tru Vugrinec, Irenu Kraševac, koja je idejni začetnik izložbe, Dariju Alujević i Marinu Bagarić koje su napravile selekciju od 130 radova kojima se predstavlja presjek likovnog stvaralaštva Beča i Zagreba na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće. Istaknula je kako su na bečkoj izložbi "Izazovi moderne" u fokusu hrvatski umjetnici. Izložbu je u ime premijera Andreja Plenkovića otvorila hrvatska ministrica kulture Nina Obuljen Koržinek, a u ime šefa austrijske diplomacije Sebastiana Kurza glavni tajnik austrijskoga Ministarstva za Europu, integracije i vanjske poslove Michael Linhart.

'RAME UZ RAME'

Ministrica Obuljen Koržinek izjavila je kako je ova veličanstvena izložba koja se prvi put održava izvan granica Hrvatske u sklopu Godine kulture Austri-

Nasta Rojc, Ilica, 1919., Muzej grada Zagreba

Meštrovićev 'Zdenac života' na izložbi u Belvedereu

Sva nastojanja austrijskog i hrvatskog autorskog tima usmjerena su prije svega na naglašavanje do sada neuočenih vrijednosti hrvatske moderne te njezin europski kontekst.

je i Hrvatske 2017. te pokroviteljstvom hrvatske predsjednice Grabar-Kitarović i austrijskoga predsjednika Van der Bellena potvrda bliskih i čvrstih veza dviju prijateljskih zemalja. O bečkoj izložbi rekla je kako je ponosna da su radovi hrvatskih umjetnika moderne izloženi "rame uz rame" s ključnim imenima austrijske umjetnosti koji su u Beču djelovali na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće.

Glavni tajnik Linhart izjavio je kako ova izložba ne smije biti samo osvrt unatrag u političku i kulturnu povijest Zagreba i Beča, Hrvatske i Austrije, nego i pogled u budućnost moderne i otvorene Europe te dodao: "Austriju i Hrvatsku povezuje ne samo zajednička povijest i kultura, nego i sjajni bilateralni odnosi na političkom, gospodarskom i kulturnom planu te iskreno prijateljstvo."

Kustosica Petra Vugrinec rekla je kako je namjera izložbe istaknuti stilске i motivske podudarnosti Zagreba i Beča na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće u 130 djela zagrebačkih i bečkih protagonista secesije na području slikarstva, kiparstva, arhitekture i primijenjene umjetnosti. Savjetnica za kulturu zagrebačkoga gradonačelnika Vesna Kusin napomenula je kako je bečka izložba za Grad Zagreb i cijelu Hrvatsku iznimno važan kulturni i promotivan događaj koji pozicionira hrvatsku umjetnost tog razdoblja u europske okvire i pokazuje da smo prvi ešalon i mjesto hrvatskih umjetnika u Europi.

PODUDARNOSTI I MEĐUSOBNI UTJECAJI

Iz kataloga izložbe može se iščitati kako se neki naši umjetnici, poput Vlahe Bukovca, Mate Celestina Medovića, Menčija Clementa Crnčića, Tomislava Krizmana ili Antonije Krasnik participiraju u likovnome životu austrougarske prijestolnice, a neki se i afirmiraju te ranim

Dio postava izložbe u Belvedereu

Vlaho Bukovac, Vilma Babić Gjalski, 1895., privatno vlasništvo

Tomislav Krizman, Servis za čaj, 1911.,
privatno vlasništvo - Marijan Hanžeković

Leopoldina Auer, Portret djevojčice,
1898., privatno vlasništvo

opusom pripadaju korpusu bečke secesije, poput Ivana Meštrovića.

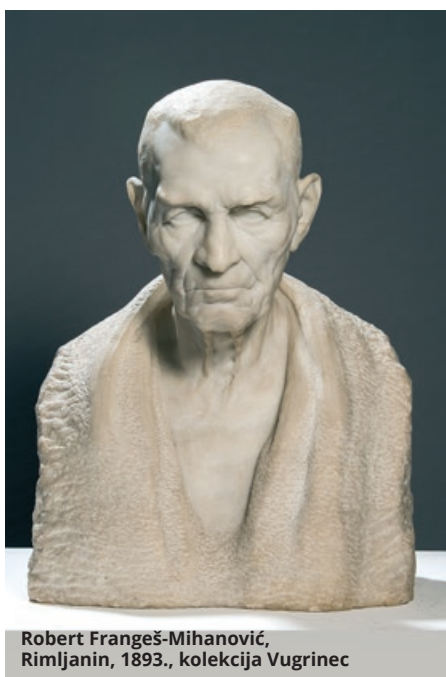
Izložba *Izazov moderne: Zagreb – Beč oko 1900.* održana od veljače do svibnja u Galeriji Klovićevi dvori prvi put je usporedno izložila radove hrvatskih i bečkih umjetnika zorno prikazavši podudarnosti i međusobne utjecaje, višestruko isprepletene biografije te dosad neuočene vrijednosti u oba korpusa. Izložbom u Galeriji Belvedere prvi put

Ministrica Obuljen Koržinek izjavila je kako je ovo veličanstvena izložba koja se prvi put održava izvan granica Hrvatske u sklopu Godine kulture Austrije i Hrvatske 2017.

je u cjelini predstavljena ova osobita dionica hrvatske povijesti umjetnosti, njezini ključni protagonisti te antologijska djela hrvatske umjetnosti nastala u tome razdoblju prikupljena iz najvažnijih muzejsko-galerijskih institucija i relevantnih privatnih zbirki. Uz naše

Bela Csikos Sesia,
Reformirana haljina,
Muzej za umjetnost i
obrt, Zagreb

Robert Frangeš-Mihanović,
Rimljanin, 1893., kolekcija Vugrinec

umjetnike izložena su djela austrijskih umjetnika iz fundusa Galerije Belvedere, MAK-a, Muzeja grada Beča te austrijskih privatnih zbirki. Sva nastojanja austrijskog i hrvatskog autorskog tima usmjerena su prije svega na naglašavanje do sada neuočenih vrijednosti hrvatske moderne te na njezin europski kontekst.

SECESIJSKI OBLIKOVNI PRINCIPI

Izložba u Galeriji Belvedere zorno svjedoči o nesumnjivoj važnosti hrvatskoga obola u dijakroniji razdoblja obuhvaćenog sintagmom 'bečka moderna'. Upućuje na specifičnosti usvajanja i posvajanja bečke secesije, aplikaciju stila, ali i na preobrazbu i posvajanje secesijskih oblikovnih principa što se na sasvim jedinstven način očituje u djelu Ivana Meštrovića te posredno na domaće umjetnike u njegovu krugu. Kao rijetko koja sredina pod utjecajem bečke matice ostvarili smo autohtonu inačicu stila čime smo nesumnjivo pridonijeli bogatstvu likovnih pojava razdoblja koje upravo zbog svoje raznolikosti, povijesnosti, inovativnosti, ali i svojevrstne revizije svih do tada tradicionalnih historijskih stilova ne prestaje biti u fokusu javnosti te je omiljeno podjednako publici i kritici.

Izložba u Beču bit će otvorena do 18. veljače 2018. ■

ENG *The Challenge of Modernity: Zagreb and Vienna Circa 1900 is an exhibition staged this past summer at Zagreb's Klovićevi Dvori gallery and now open at Vienna's Belvedere gallery. Numerous Austrian and Croatian political, culture and society figures were on hand for the opening.*

S Gornjeg Bukovca u Berlin i nazad

Ivek se od običnoga tvorničkog radnika svojim samozatajnim i nenametljivim angažmanom vinuo u istaknute hrvatske aktiviste u Berlinu na raznim poljima, ponajviše na društvenom, političkom, književnom i humanitarnom

je radio kao prodavač u Nami na Kvaternikovu trgu, za čije zaposlenje je i tada trebala, kako uz smiješak kaže, "jaka žnora", razmatrao je mogućnost da ode kao i mnogi njegovi poznanici u to vrijeme raditi u inozemstvu.

ODLAZAK U ZAPADNI BERLIN

Preko zavoda za zapošljavanje, koji je tada posredovao pri zapošljavanju u inozemstvu, dobio je posao u tadašnjem zapadnom Berlinu. "Namjeraval sam ostati negdje godinu dan, zaraditi nekaj maraka, i vratiti se opet doma. No, kak to obično bude, planovi o brzom povratku su se izjalovili i čovjek ostane", govori Ivek i dodaje da u tom slučaju nije htio živjeti bez obitelji. "Većina naših gastarbajtera je živjela kak samci u Berlinu, a ženu i djecu su viđali samo rijetko, neki samo jempu u godini. To nije brak! Ja tak nisam štel živjeti i dopelj sam obitelj k sebi. Barica se također zaposlila u Osramu, a Božica je krenula u prvi razred... Živjeli smo kak podstanari i solidno smo zarađivali. Onda je Njemačka plaćala dodatak za radnike u zapadnom Berlinu kakti stimulaciju za životne uvjete u gradu koji se je nalazil u okruženju."

Mladi bračni par postupno se udomačuje u velegradu, usvaja strani jezik, prihvaća način života u novom okruženju. Život u tuđini olakšala im je činjenica da su se počeli družiti s nekolicinom hrvatskih obitelji. "Ogromnu ulogu za nas berlinske Hrvate imala je Hrvatska katolička misija. Osim onog vjerskoj sadržaja – misa i vjeronauka, misija je odi-

Tekst: **Hrvoje Salopek**
Foto: **Privatni album; H. Salopek**

Zagrepčanin Ivan Milčec (1940.), koji se ponosi svojim materinskim kajkavskim govorom i voli da ga se zove Ivek, proveo je svojih najplodnijih 30-ak godina života u Njemačkoj kao radnik u velikoj tvornici žarulja Osram u Berlinu. No, po mnogo čemu Ivek nije tipičan prosječni hrvatski gastarbajter. On se od običnoga tvorničkog radnika svojim samozatajnim i nenametljivim angažmanom vinuo u istaknute hrvatske aktiviste u Berlinu na raznim poljima, ponajviše na društvenom, političkom, književnom i humanitarnom.

Kao jedno od četvero djece tipične

radničke obitelji iz zagrebačkog predgrađa, Gornjeg Bukovca - otac je bio zidar, a majka domaćica - Ivek nije imao mogućnosti steći visoko obrazovanje koje prema svojim sposobnostima nedvojbeno zaslužuje. Nakon osnovne škole izučio je u obrtničkoj školi zanimanje za prodavača. Sredinom 1960-ih zasniva obitelj. Oženio se Barbarom - Baricom koja mu je rodila dvoje djece - kćer Božicu (1965.) i sina Mladena (1969.). Iako

"Namjeraval sam ostati negdje godinu dan, zaraditi nekaj maraka, i vratiti se opet doma. No, kak to obično bude, planovi o brzom povratku su se izjalovili i čovjek ostane."

Obitelj Milčec u Berlinu 1985.

grala neprocjenjivu ulogu u čuvanju i jačanju hrvatskoga jezika, kulture, baštine... Na tadašnjoj adresi u Stresemann Strasse imali smo odlične uvjete, krasne prostorije za razne aktivnosti. Pod vodstvom mladih poduzetnih fratara, kak je fra Rafael Begić, fra Ivan Dotur, fra Stipica Grgat, fra Jozo Župić..., misija je prštala od raznih sadržaja. Moja Božica plesala je u folkloru, a ja sam pjeval u crkvenom zboru."

PIŠE U EMIGRANTSKIM NOVINAMA

Bilo je to vrijeme rušenja hrvatskog proljeća, progona proljećara u domovini – sve ga je to, iako je prije u domovini bio politički pasivan, počelo iznimno zaokupljati. Ivek je u Berlinu došao u doticaj

s hrvatskim emigrantskim tiskom. Budući da je od mladih dana volio pisati, kako kaže "pjesmice, pričice i štiklece", okušao je i svoja politička razmišljanja staviti na papir i poslati u redakciju *Nove Hrvatske* u Londonu. "U to vrijeme Nova Hrvatska bila je jako dobra politička novina, morti najbolja od cijelog emigrantskog tiska. Uređivali su je Jakša Kušan i Zlatko Markus. Moj prvi tekst su na moju radost objavili. Nastavil sam dalje slati priloge, a oni su ih uvijek objavili. Jednog dana, na moje iznenađenje – kontaktirali su me iz uredništva s prijedlogom da postanem njihov stalni suradnik. Najviše ih je zanimalo moje viđenje stanja u tadašnjoj Jugoslaviji jer sam redovito, par puta godišnje, posjećival Zagreb. Naravno, pisal sam pod pseudonimima, uglavnom kao *Hrvatski gastarbeiter* ili *Hrvatski borac*." Osim u *Novoj Hrvatskoj* Ivek je objavljivao i u *Hrvatskoj budućnosti* iz Chicaga.

Jedan prijelomni događaj u Ivekovu životu bio je trenutak kad je preko jednog rođaka primio povjerljivu poruku da je Udba otkrila identitet onog koji se skriva iza pseudonima te da ni u kojem slučaju više ne dolazi u Jugoslaviju. Pomiješani osjećaji u tom trenutku su ga preplavili – s jedne strane bio je sretan i zahvalan što je na vrijeme obaviješten jer je izbjegao sigurni višegodišnji zatvor i torture, a s druge strane prevladala je velika žalost i neizvjesnost kad će opet biti u prilici vidjeti voljenu majku, Zagreb, Hrvatsku... Od tada je Jugoslavija za njega bila zabranjena zemlja iako je imao jugoslavensku putovnicu i držav-

ljanstvo sve do uspostave hrvatske države. "Žena i djeca su redovno posjećivala Hrvatsku. Oni nisu imali nikakvih problema pri prelasku granice." Ivek objašnjava s tim u svezi da je Udba namjerno dopuštala članovima obitelji nesmetan dolazak s ciljem da se tražena osoba namami ne bi li jednom ipak popustila i došla te tako upala u klopku.

Osim u emigrantskim novinama Ivek piše i za hrvatski vjerski tisak u Njemačkoj, objavljuje u misijskom listu *Zajednici* iz Berlina, kao i u mjesečniku Dušobrižništva za Hrvate u Njemačkoj *Živoj zajednici* u kojem je 1980-ih bio član uredništva.

NOVA HRVATSKA UDRUGA

Važan datum u povijesti berlinskih Hrvata Ivek ističe 19. prosinca 1980. kad je na inicijativu fra Rafaela Begića i njegove subraće fra Stipice Grgata i fra Mirka Marića osnovano za berlinske Hrvate iznimno značajno društvo HKD "Vladimir Fran Mažuranić" koje je tada okupilo 30-ak članova, a među njima bio je i Ivek koji se vrlo aktivno od početka uključio u rad te 1988. postaje i predsjednik tog društva. "Na početku smo najviše organizirali razne tribine i predavanja prigodom kojih smo predstavljali pojedine hrvatske pisce, živuće i pokojne. U užem vodstvu bili su Antun Topić, Mate Bajić, Ana Wegener, Kruno Muni-

Jedan prijelomni događaj u Ivekovu životu bio je trenutak kad je preko jednog rođaka primio povjerljivu poruku da je Udba otkrila identitet onog koji se skriva iza pseudonima.

Skupština HSKNJ u Kölnu (1994.)

Vlado Gotovac (30.5.1992.)

Ivek i Barbara Milčec na Pariser Platzu 1991. na danonoćnom okupljanju Hrvata koji su tražili međunarodno priznanje Republike Hrvatske

Ivek na krizmi 1951. u Zagrebu

vrana, Alfred Matijašević, Marija Mioč itd. Na tribine smo zvali često uvažene goste iz Hrvatske s ciljem da nam se predstave. Tako je primjerice gostovao Tomislav Ladan, Zvonimir Milčec (moj daljnji rođak), don Živko Kustić, Adalbert Rebić, Zvonimir Šeparović...”

Čim se počeo rasplamsavati rat u Hrvatskoj berlinski Hrvati osnivaju Krizni stožer za pomoć Hrvatskoj, a Ivek je bio dopredsjednik tog stožera.

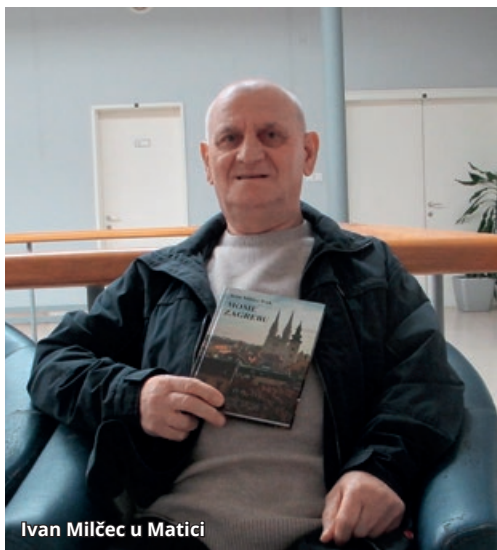
NAKON DUGIH 17 GODINA

Kako se politička situacija potkraj 1980-ih u Jugoslaviji naglo mijenjala, tako je interes berlinskih Hrvata bio sve više usmjeren na stanje u domovini i na priželjkivane demokratske promjene. Godine 1989. već su se mogli pozivati na tribine u Berlin i istaknuti hrvatski političari, uglavnom donedavni disidenti. “Cilj nam je bil da našeg čovjeka oslobodimo straha od političkog djelovanja kakav je prije vladal. Sve to ne bi bilo moguće da nismo imali potporu tadašnjeg župnika fra Nediljka Norca Keve kojemu trebamo biti jako zahvalni. Tak

smo već 1989. imali kak gosta na tribini dr. Franju Tuđmana s kojim sam za Živu zajednicu napravil i intervju. Imali smo i druge istaknute hrvatske političare koji su nastupali na našim tribinama. Izdvojil bum samo neke, primjerice Marka i Vladu Veselicu, Šimu Đodana, Antu Paradžika, Franju Gregurića, Zlatka Tomca, Ivicu Račana, Vinka Nikolića, Martina Špegelja, Stjepana Sulimanca... Naša velika dvorana, koja je imala 300-tinjak sjedećih mjesta, često je bila duplom puna. Kad je gostovao Marko Veselica puno ljudi nije stalo u dvoranu pak su na dvorištu slušali njegovo izlaganje prek razgla. Na početku, da ju tak nazovemo, civilne Mažuranićeve uprave, uglavnom sve naše goste smo moja supruga i ja udomili u svom stanu. Bez podrške moje Barice niš od svega ne bi funkcioniralo kak treba.”

Prvi put je ponovno posjetio domovinu nakon 17 godina izbjavanja, godine 1990. neposredno poslije prvih demokratskih izbora. “Tek kad sam došel u Zagreb sam shvatil kak mi je falil moj rodni grad. Morate znati da sam uvijek živil u strahu jel bum ikad videl majku živu. Najstrašnija misel mi je bila da u slučaju njene smrti ne bum mogel dojt na sprovod. No, fala Bogu, mamu sam živu i zdravu mogel uzeti u zagrljaj.”

Čim se počeo rasplamsavati rat u Hrvatskoj berlinski Hrvati osnivaju Krizni stožer za pomoć Hrvatskoj, a Ivek je bio dopredsjednik tog stožera. “Nakon kaj su zrušili berlinski zid, u istočnoj Njemačkoj je ruska vojska prodavala gotovo sve. Mi smo kupili nekoliko sanitetskih vozila i kamiona i poslali smo ih u Hrvatsku. U grubo se može procijeniti da smo poslali pomoći u iznosu od

Ivan Milčec u Matici

Od sljedećeg broja Matica će redovito objavljivati Milčecove crtice iz iseljeničkoga života iz njegove knjige “Pod starim hrastom”. U predgovoru knjige prof. Helena Perić-Jadrić, uz ostalo, ističe: “Život hrvatskih sinova i kćeri i njihove sudbine, htijenja i strpljenje u tuđini, u Berlinu, tema je ovoga pripovjednog djela. Autor nam sugestivno predočuje osobne ispovijesti, društvene i političke prosudbe, povijesne osvrte, vlastita raspoloženja i zapažanja, promišljanja o ljudima i likovima iz pročitanih knjiga, kao i sjećanje na minule političke događaje i doživljaje, te svakodnevnne brige kako za vlastitu sudbinu, tako i za sudbinu svoje obitelji, domovine i naroda kojima i svim svojim bićem pripada.”

oko četiri milijuna njemačkih maraka. Uz to pokrenuli smo u centru Berlina, na Pariserplatzu, tzv. bdijenje za Hrvatsku gdje smo dano-noćno bili prisutni i prosvjedovali protiv rata Hrvatskoj. Takva aktivnost dosta je pomogla širenju istine o Hrvatskoj. Znači, tam stalno prolaze mase ljudi, i puno turista. Oni bi zastali i počeli čitati kaj piše na plakativima, letcima i transparentima i s nama bi se o svemu pospominjali, o ratu u Hrvatskoj, ko koga napada i ko se brani itd."

Otkako je umirovljen 2000. godine Ivek se mogao više posvetiti svom pisanju, pjesništvu i izdavanju vlastitih knjiga. Prvu knjigu "Pinklec", sastavljenu od izabranih tekstova iz dugogodišnje spisateljske prakse, objavljuje 2001. godine. Crtnice iz iseljeničkog života pod naslovom "Pod starim hrastom" objavio je 2005., a prva zbirka kajkavske poezije "Štel bi te belega imeti" izlazi mu 2012. godine. Druga, "Ceker pun stiha", tiskana je 2014., a 2016. tu je i treća najnovija naslovljena "Mome Zagrebu".

'UVIJEK SMO ZNALI...'

Otkako je Barica umirovljena 2006. Milčeci su se za stalno vratili u domovinu. Kćer Božica živi u Münchenu, a sin je ostao u Berlinu. "Uvijek smo znali da se bismo vratili doma. Ne razmem ljude koji se ne vraćaju jer tobož moraju ostati zbog djece ili unuka. Kaj god. Pa odrasla djeca se sama snalaze i bez roditelja. Kaj ne?"

Ivek odaje sretnog čovjeka. Uživa u svojim povratničkim godinama u svome voljenom Zagrebu, na svome Gornjem Bukovcu u roditeljskoj kući.

Piše marljivo svoje "pjesmice i štiklece", ima puno prijatelja, druži se s književnicima, sudjeluje na pjesničkim večerima. Aktivan je na Facebooku i tu piše samo na kajkavskom koji neobično voli i njeguje pa smo zbog toga njegove izjave ostavili u originalnome kajkavskom ne mijenjajući ih, kao što je to uobičajeno, u književni jezik. ■

Zbirka priča Branislava Antova Mikulića "Srcem do beskraja"

Dugogodišnji Matičin suradnik Branislav Antov Mikulić na ljetnome seminaru "Stvaranje kazališta" poklonio je HMI-ju svoju vrijednu zbirku priča pod nazivom "Srcem do beskraja".

Iz odlične recenzije Jozе Šarčevića iščitavamo kako je Mikulićev roman svojevrsna duhovna autobiografija čovjeka s međunarodnom znanstvenom reputacijom. "Ova knjiga ustvari je dokaz da je ipak moguće biti čovjek u svijetu gdje su ljudi nametnuli antihumane vrijednosti kao dominantne. Najbolji dio čovjeka je ljubav i to mu nitko ne može oduzeti. Ni smrt, autor vjeruje. Tragao je za šifrom koja će ga uvesti u bit svega postojećeg. Ta šifra je ljubav, to je ključ koji mi otvori

vrata spoznaje. Koliko god to bilo teško povjerovati ljudima današnjeg vremena, autor se predstavlja kao svjedok da je ljubav najveća snaga čovjekovog života i da alternativnog puta do sreće nema. Ljubav se razvija i raste kroz empatiju, duboko i iskreno suosjećanje, kroz žrtvu za druge. Ona je temelj opstanka svijeta."

Branislav Antov Mikulić rođen je 1951. godine u Sarajevu. S osamnaest godina upisuje studij ekonomije u Sarajevu, s dvadeset i političke znanosti. Nakon diplomiranja odlazi na magisterij u Beograd, a zatim doktorira i specijalizira u Sarajevu i Hagu. Petnaest godina je, rađajući na Ekonomskome institutu u Sarajevu, izučavao fenomen masovnih migracija jugoslavenskih radnika u inozemstvu. Napisao je veliki broj članaka, znanstvenih studija, monografija i analiza na tu temu.

U jesen 1989. godine i sam postaje migrant. Odlazi u Nizozemsku na postdoktorske studije gdje ostaje raditi sve do 2005. godine. Nakon rada u Centru za socijalne analize Statističkoga ureda Nizozemske, Mikulić prelazi u Dublin raditi za Europsku komisiju. Osmišljava i vodi komparativne analize o razlikama u kvaliteti života, socijalnoj inkluziji, nejednakosti i siromaštvu u Europskoj uniji. U Irskoj ostaje do kraja 2012. godine kada napušta karijeru znanstvenika i istraživača te se posvećuje pripovijedanju. Sada živi i djeluje na relaciji Amsterdam - Sarajevo. Od 2016. godine član je Društva pisaca BiH. (Naida Šehović)

ENG Zagreb resident Ivan Milčec Ivek (1940) spent the most prolific thirty years of his life in Berlin. Modest and unassuming, he made his mark as a leading Croatian activist in various fields, above all in societal, political, literary and humanitarian pursuits.

Brzo, lako i zanimljivo ovladajte temeljima hrvatskoga jezika učite kada želite i gdje želite

*A fast, easy and interesting way to learn the basics of Croatian.
Learn when and where you want.*

Sveučilište u
Zagrebu

HIT-1

Prvi sveučilišni on-line tečaj hrvatskoga kao drugoga i stranoga jezika

The first on-line course of Croatian as second and foreign language

5. ožujka – 27. svibnja 2018.

(prijava do 23. veljače 2018.)

March 5 – May 27, 2018.

(registration until February 23)

10. rujna - 2. prosinca 2018.

(prijava do 1. rujna)

September 10 – December 2, 2018

(registration until September 1)

- **7 nastavnih cjelina u sustavu MoD (utemeljen na Moodleu)**
- **150 nastavnih aktivnosti**
- **24 sata online nastave u živo**
- **iskusni lektori, stručnjaci za hrvatski kao ini jezik**
- **interaktivan, komunikacijski i individualiziran pristup učenju jezika**
- *7 learning units in the Moodle-based e-learning system*
- *150 learning activities*
- *24 hours of real-time communication online*
- *experienced language instructors, specialists in Croatian as L2*
- *an interactive, communicative and individual approach to language learning*

Pogledajte videopriloge o tečaju na mrežnoj stranici

Look at videos about the course at web page

www.matis.hr

Obavijesti i upisi

additional information and enrollment:

ecroatian@gmail.com

Piše: **dr. fra Šimun Šito Ćorić, Švicarska**
(sito.coric@gmx.net)

Kad se pogleda na prilike Hrvata u Bosni i Hercegovini od Domovinskoga rata i od najkontroverznijih političkih rješenja za BiH sporazumima u Washingtonu i Daytonu, onda se odmah vidi da Muslimani, danas imenom Bošnjaci, otada do danas nastavljaju svoju ratnu taktiku u miru gazeći Hrvatima osnovna narodna prava i nastojeći ih sebi podjarmiti. Već odavno je jasno, a posebno nakon objavljenih dokumentiranih činjenica, da je među više razloga hrvatsko-muslimanskoga sukoba u Domovinskom ratu glavni bio – muslimanska politika koja je išla za stvaranjem islamske države od BiH. Nisu im otvorile oči ni činjenice da su oni u većini hrvatskoga katoličkoga podrijetla niti sva ona pomoć Hrvatske za sve tolike njihove potrebe u ratnom vremenu, od naoružavanja do zbrinjavanja stotina tisuća izbjeglica. Ta nitko, pa ni njihova islamska braća iz cijeloga svijeta, nisu im u ta vremena toliko pomagali kao Hrvatska! Ali bolesno nezahvalnom i sebičnom shvaćanju muslimanskih vođa u BiH sve je to bilo ništa jer su krivo računali da Srbi imaju Srbiju, Hrvati Hrvatsku kojoj bi čak prepustili i dio Hercegovine, a da Bosna mora biti muslimanska. Kad ratom nisu postigli svoj cilj i još svojom nerealnom politikom u konačnici naštetili svome muslimanskom narodu, a na području nasilne Federacije daleko više nanijeli zla

Kad oni ovako u miru, što nam tek u ratu činiše

Kakve su to danas poruke kad s onog "svog" ostatka Bosne Izetbegović poručuje da je Alija nekom Erdoganu, nasljedniku onih koji su nas i mnoge druge Europljane stoljećima satirali, ostavio "u amanet brigu za BiH"

Hrvatima nego svekolički srpski agresori, sada u miru nastavljaju srljati za istim ciljem.

NIKAKO DA SE OTRIJEZNE

Nikako da se otriježne i da uvide da s onakvim Dodigom, njegovim narodom i onako zločinački etnički očišćenim prostorom današnje RS, mogu samo gledati u mjesec. Jednako tako, projiciranje svoga razočaranja na Hrvate u Federaciji zbog svojih neispunjenih osvajačkih očekivanja u konačnici nikada više neće proći. Izetbegović i Erdogan znaju toliko matematike da mogu shvatiti da danas većinu Bosne drže Srbi i manji dio Hrvati te da je toj njihovoj logici podjarmljivanja malo ostalo od Bosne. Kakve su to danas poruke kad s onog "svog" ostatka Bosne Izetbegović poručuje da je Alija nekom Erdoganu, nasljedniku onih kojih su nas i mnoge druge Europljane stoljećima satirali, ostavio "u amanet brigu za BiH". Ne zna on da je prije stoljeće-dva austrougarski upravitelj Bosne Benjamin Kallay davno popuštao tu travu i da nije bilo moguće pretvoriti Hrvate u "Bosance katolike" i Srbe u "Bosance pravoslavce".

Dovoljno je pogledati što već četvrt stoljeća SDA i druge bošnjačke političke stranke rade u miru Hrvatima u Federaciji pa da se shvati s kakvim smo "saveznicima" imali posla kad su imali oružje u rukama te što bi nam još sve učinili da su tada ikako mogli. Sve im manje dolazi pomoći i od njihovih pristalica u međunarodnoj zajednici preko koje je "visoki" predstavnik godinama prisilno donosio nezakonite odluke, s težnjom

da se vlast u BiH centralizira te da je Bošnjaci mogu kontrolirati na štetu posebice Hrvata. I oni najuskogrudniji počinju uviđati da se pod ovakvim "amanetom" BiH raspada i da je više od dva desetljeća u stalnome političkom kaosu.

I AMERIMA JE POSTALO JASNO

Sad je nakon detaljnih analiza i "Američki institut za stabilizaciju i tranziciju" (IST) iz Washingtona, D.C., inače blizak Vladi u tom gradu, shvatio da BiH može opstati i funkcionirati samo kao federacija triju nacionalnih entiteta jer danas nitko ne želi biti raja bilo kome, a najmanje agama i begovima. Nakon svega ratnog i poratnog iskustva i tim dalekim Amerima je postalo jasno kako BiH kao ovakva država nema budućnosti, jasno

te između entiteta i općine mogli bi biti konzistentni diljem BiH. Zemlja bi bila normalna federacija teritorijalnih jedinica... Etničke kvote mogu se zamijeniti regionalnom zastupljenošću i zaštitom temeljnih ljudskih prava." Primjerice, ako su Hrvati većina u "svojoj" teritorijalnoj jedinici, svaka osoba koju izabere, bez obzira na to bio Hrvat ili netko drugi, imat će njihov većinski legitimitet da ih zastupa za razliku od onih, poput bez osjećaja za svoj narod Komšića, koje nam kao Trojancima grčke ratnike u drvenom konju proguraju Bošnjaci.

A u uzdanju u nekakav "amanet" radi se o sljepilu i o zlim namjerama koje ničemu dobrom ne vode. Bez vehabijskog i još onoga goreg radikalizma, Bosni i Hercegovini jedini ujedinjujući faktori

Američki institut za stabilizaciju i tranziciju (IST) iz Washingtona shvatio je da BiH može opstati i funkcionirati samo kao federacija triju nacionalnih entiteta.

prepoznajući pri tome srpski separatizam i bošnjački unitarizam kao glavne prijetnje njezinu opstanku. IST jasno vidi da se nasilna bošnjačka orijentacija razotkriva u nepridržavanju temeljnih državnih institucija poput Ustavnog suda te da stalno ignorira takve odluke kad im ne idu u prilog. IST zaključuje: "Nema ničeg inherentno krivog u hrvatskom entitetu. To bi riješilo mnoge probleme: ne bi bilo dodatnih potreba za kantonima, a odnosi između države i entiteta

države koju bi svi onda mogli osjećati kao stvarno svoju jesu mir i sloboda da se svatko osjeća svoj na svome i bez ikakva nametanja, zatim međusobna solidarnost i tolerancija, promicanje i poštovanje zrele religioznosti i međusobno obogaćivanje kulturološkim raznolikostima, a što bi donijelo onda i blagostanje za sve. Ne bude li toga, BiH će propasti kao neuspjela država u kojoj će svaki drukčiji "lijek" biti gori od ove njezine smrtne bolesti. ■

Sve o velikanima Hrvatske na Mreži

Internetski tematski portal Znameniti.hr Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (HAZU), koji omogućava pretraživanje i pristup digitaliziranim djelima velikana hrvatske kulture, znanosti, umjetnosti i javnog života te radovima drugih autora posvećenih njihovu opusu, počeo je s radom početkom listopada ove jeseni. Na portalu Znameniti.hr dostupna je tekstualna, slikovna, zvučna i video građa koja je izvorno smještena u digitalnim zbirkama/repositorijima raznih hrvatskih kulturnih, umjetničkih i znanstvenih ustanova, a pokretanjem ovog portala ta je građa dostupna na jednome mjestu. Projekt je pokrenut 2016. godine, a koordinator je Knjižnica HAZU-a, u suradnji s Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu, Knjižnicom grada Zagreba i Državnim arhivom u Varaždinu. Budući da se te godine navršavala 200. godišnjica rođenja Ivana Kukuljevića Sakcinskog, u prvoj fazi projekta prikupljeni su podaci iz zbirke ovih četiriju ustanova koji se odnose na ovoga istaknutoga hrvatskog povjesničara, književnika, političara i bibliofila.

U drugoj fazi izgradnje portala projektu su pristupile i ostale ustanove koje u svojim digitalnim zbirkama/repositorijima posjeduju vrijedne priloge o znamenitim ličnostima hrvatske prošlosti i sadašnjosti. Jednokratnu financijsku potporu za projekt dala je 2016. Zaklada Adris u sklopu projekta koji je prijavljen pod nazivom "Znameniti i zaslužni Hrvati", po uzoru na poznati leksikon "Znameniti i zaslužni Hrvati te pomena vrijedna lica u hrvatskoj povijesti od 925-1925.", objavljen 1925. u povodu jubileja tisućite godišnjice Hrvatskog Kraljevstva koji donosi životopise oko 3.000 osoba iz hrvatske povijesti.

Figure hrvatske kulture, umjetnosti i znanosti u virtualnome svijetu

Predsjednik HAZU Zvonko Kusić predstavlja tematski portal Znameniti.hr koji trenutno sadrži 6511 digitalnih zapisa

Tekst: **Marijan Lipovac**

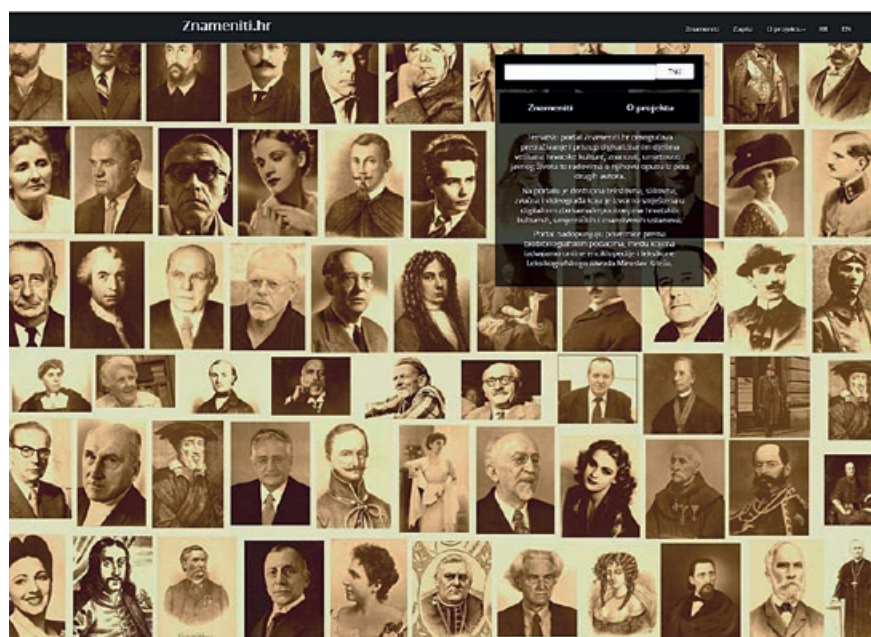
Tematski portal ključnih figura Lijepe Naše na adresi <http://znameniti.hr/> trenutno sadrži 6.511 digitalnih zapisa koji se, osim na Kukuljevića, odnose i na još 34 hrvatska velikana, uglavnom one kojima u 2017. padaju okrugle godišnjice života ili smrti, a o kojima postoji digitalizirana građa. Klikni – Idem doma! To su: Ruđer Bošković, Josip Jelačić, Ljudevit Gaj, Dimitrije Demeter, Petar Preradović, Vatroslav Lisinski, Šime Ljubić, Ivan Zajc, Adam Mandrović, Andrija Mohorovičić, Celestin Medović, Ivo Vojnović, Milan Rešetar, Nikola Faller, Janko Ibler, Menci Klement Crnčić, Nikola Andrić, Rudolf Valdec, Antun Gustav Matoš, Ivana Brlić-Mažuranić, Viktor Kovačić, Milan Begović, Milan Ogrizović, Tomislav Krizman, Ivan Meštrović, Julije

Benešić, Lavoslav Ružička, Vinko Žganeć, Frano Kršinić, Antun Motika, Nikola Šop, Dragutin Tadijanović, Tošo Dabac i Neven Šegvić.

Najviše zapisa je iz HAZU-a koji u svojem digitalnom repozitoriju *Dizbi* sustavno objavljuje svoje publikacije tako da su na Internetu dostupni primjerice svi brojevi časopisa *Rad* koji

Knjižnica HAZU obiluje bogatstvom naše pisane riječi

Sučelje i sadržaj portala *Znameniti.hr* potpisuje koordinatorka projekta Vedrana Juričić, ravnateljica knjižnice HAZU

izlazi od 1867., Akademijin *Ljetopis* koji izlazi od 1877. te mnogobrojne serije: *Diplomatički zbornik*, *Starine*, *Stari pisci hrvatski*, *Građa za povijest književnosti hrvatske*, *Zbornik za narodni život i obi-*

čaje, *Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium* i druge, kao i sva izdanja Akademijina Zavoda u Varaždinu i Osijeku.

Najviše digitalnih zapisa na portalu

Znameniti.hr, čak 1.578, odnosi se na glumca Adama Mandrovića, a uglavnom je riječ o digitaliziranim kazališnim ceduljama koje se u izvorniku čuvaju na Odsjeku za povijest hrvatskog kazališta HAZU-a. Virtualnoj čitaonici HAZU-a u otvorenome pristupu, koja je i Vama dostupna jednim klikom miša na zaslonu Vašeg računala u dijaspori ma gdje bili – pridružena je umrežavanjem digitalizirana građa o našim velikanima iz Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža, Instituta za etnologiju i folkloristiku te Muzeja za umjetnost i obrt, dok je najnoviji partner u projektu Centar za ženske studije iz Zagreba.

Portal Znameniti.hr u 2018. će se nadopuniti građom o drugim hrvatskim velikanima kojima padaju okrugle životne obljetnice. Portal sadrži i poveznice prema biobibliografskim podacima, među kojima se izdvajaju online enciklopedije i leksikoni Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža. Ministarstvo kulture i CARNet donirali su besplatnu internet-sku domenu. ■

The Developing Digitalisation of Culture and Arts Content in Croatia

The Croatian Academy of Sciences and Arts' thematic Internet portal *Znameniti.hr* aims to provide a place from which to search and access the digitalised works of the greats of Croatian culture, science, arts and public life. The portal was launched in October of 2017. *Znameniti.hr* offers text, images, sound and video material originally located in the digital collections/repositories of Croatian culture, art and scientific institutions. The launch of this portal puts all of this material in one place. The thematic portal of the leading figures of Our Beautiful Homeland at the address <http://znameniti.hr/> currently contains 6,511 digital records covering the oeuvres of I. Kukuljević Sakcinski and a further thirty-four Croatian greats, for the most part those whose birth anniversaries now fall on round numbers and for which there is digitalised material. Vedrana Juričić, the project coordinator and Croatian Academy of Sciences and Arts Library director, says she hopes to see other institutions come on board the project and that the scope and diversity of the represented digital content will continue to grow. In recent years, she notes, a respectable quantity of digitalised material has been created in Croatia, in particular text and images, scattered across the many Internet sites of various institutions and treated

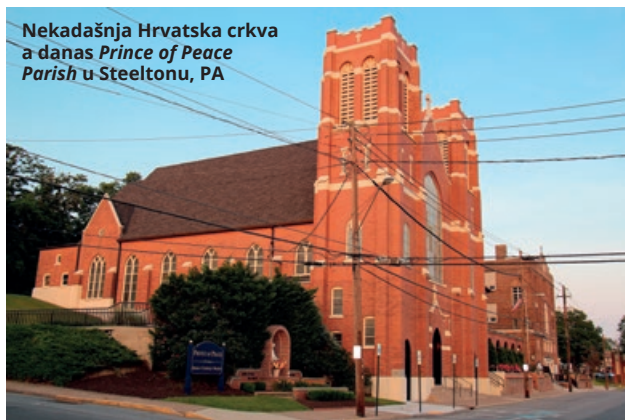
following differing methodologies. According to Juričić this project allows for the creation of a shared search mechanism to access the material and is thus an innovation in the digital offer of Croatian arts and culture institutions. "Non-commercial culture and arts content in Croatia is insufficiently represented on the Internet and this would be one of the ways to showcase it and bring it to a broader public via the most widespread media of the present day," Juričić said. She expects this project to stimulate the digitalisation of culture, science and art content in Croatia and the diaspora communities, which are small in number and hard to find in comparison with foreign sources. "Europeana, the largest European digital library, for example, as of the 12th of October 2017 had 53,164,653 entries, of which 114,476 are digitalised entries from Croatia, while Slovenia has 564,858 entries, and Germany the most with 5,876,851 entries. The percentage is very small, and we need to undertake speedier and more robust measures aimed at increasing the presence of Croatian culture, science and arts in European digital resources. The thematic portal *Znameniti.hr* contributes to the promotion of Croatian innovators, artists and researchers in the European milieu," Juričić concludes.

S vjerom u Boga bilo je daleko lakše u tuđini

Dolaskom većih skupina iseljenika krajem 19. stoljeća, započela je gradnja hrvatskih domova, ali usporedno s tim i crkava. Uz crkve gradile su se i škole, posebne građevine s imenom "Hrvatska škola"

Hrvatska crkva Kraljica mira u Norvalu, Ontario

Nekadašnja Hrvatska crkva a danas Prince of Peace Parish u Steeltonu, PA

Iseljenici su znali važnost sloge i zajedništva kako bi sačuvali svoje hrvatske kulturne vrijednosti, a posebice jezik, vjeru, identitet i domoljublje.

Tekst/foto: **Franjo Bertović**

Još jedan moj posjet Steeltonu u Pennsylvaniji, gdje je obnovljena kapelica sv. Lovre, ponukala me je da spomenem neke od sakralnih građevina u Americi, koje podigoše Hrvati.

Poznato je da su se mnogi naši iseljenici i mornari prije odlaska iz domovine zavjetovali u svetištima kao što su Majka Božja Trsatska u Rijeci, Majka Božja Bistrička u Mariji Bistrici i još nekim te s Božjom pomoći odlazili na put. Tako su odolijevali tuzi i nalazili duševnu snagu prilikom oproštaja sa svojimima koje ostavljaju. Odlazili su u nepoznato, u tzv. Novi svijet i na pučine mora. Nada je uvijek tinjala u njima da će se jednoga dana ipak sretno i veselo vratiti. A u novome svijetu su se okupljali, družili i u srcima i u mislima nosili uspomene na te rastanke.

Daleko od domovine, u tuđini, na stranome jezike i okruženi novom kulturom, nije im bilo lako. Postojala je ovisnost jednih o drugima. Uz sve te nepoznanice i strah od novog, bilo je daleko lakše s vjerom u Boga. Iseljenici su znali

važnost sloge i zajedništva kako bi sačuvali svoje hrvatske kulturne vrijednosti, posebice jezik, vjeru, identitet i domoljublje.

Dolaskom većih skupina iseljenika krajem 19. stoljeća, započeo je organizirani pristup ovim potrebama. Započela je gradnja hrvatskih domova, ali usporedno s tim i crkava. Uz crkve gradile

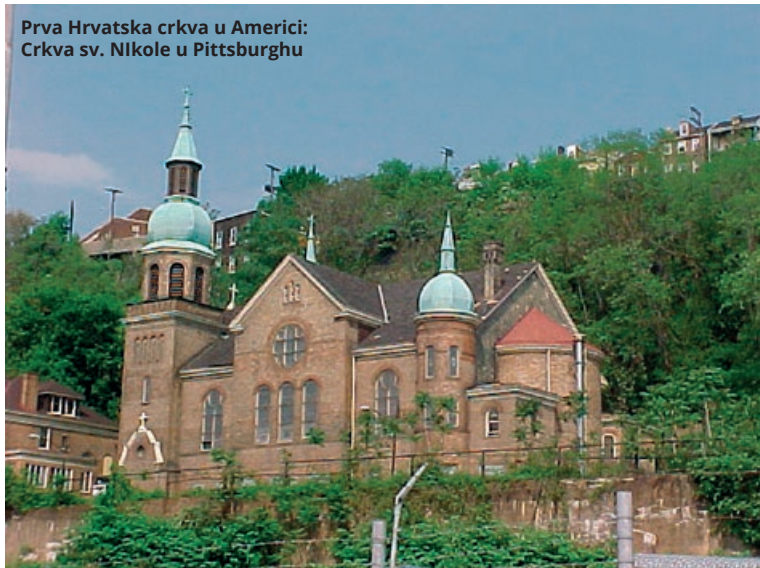

Hrvatska crkva u San Jose, u Kaliforniji (St. Mary of the Assumption)

Nekadašnja Hrvatska crkva u McKeesportu, Pensilvaniji i Hrvatska škola u susjedstvu

Prva Hrvatska crkva u Americi:
Crkva sv. Nikole u Pittsburghu

Hrvatska župa sv.
Leopolda Mandića u
Londonu, Ontario

su se i škole. Obično su do crkve nicali posebne građevine s imenom "Hrvatska škola". I danas su ti nazivi vidljivi na vanjskim i unutarnjim zidovima tih građevina iako su neke u rukama stranih vlasnika. Ovdje u SAD-u i Kanadi nije neobično da se crkve zatvaraju odlukom biskupije i prodaju kao i svaka druga građevina.

Isti ljudi koji su utemeljili Hrvatsku narodnu zajednicu (danas Hrvatsku bratsku zajednicu u Americi), kako bi povezali mnoga manja društva koja su djelovala i tako zajedničkim snagama pridonosili boljitku našega hrvatskog naroda u novome svijetu, podigoše i prvu crkvu u Pittsburghu, 1896. Bila je to crkva sv. Nikole i do nje "Hrvatska škola". Crkva, i njezine prostorije, bila je središte tada tzv. Male Jaske jer je većina pučanstva bila iz Jastrebarskoga. Svećenik Dobroslov Božić nakon izgradnje ovoga sakralnog objekta odlazi u Steelton i organizira gradnju druge crkve u Americi. Na žalost, i prva i druga hrvatska crkva u Americi doživjele su svoj kraj. Prva je srušena zbog gradnje gradske prometnice u Pittsburghu, a druga je u Steeltonu "Presvete Marije Djevice" otvorila vrata svim katolicima

grada i promijenila ime u *Prince of Peace Parish*. Slijedila je gradnja mnogih crkava od New Yorka i St. Louisa do Los Angelesa, preko San Francisca do Vancouvera u British Columbiji te do Montreala u Quebecu.

Najnovija hrvatska crkva sagrađena je 2008. u Norvalu, kanadskoj provinciji Ontario, nedaleko od Toronta. Iako je zemljište kupljeno daleke 1976. g. te su u to vrijeme podignuti mnogi društveni objekti, gradnja crkve započela je 2003. "pod budnim okom fra Stjepana Pandžića" i fra Marka Puljića. Danas je to uz Hrvatsku crkvu i Hrvatsko franjevačko sjedište Kraljica mira za Kanadu. ■

Hrvatska crkva u
Milwaukeeu, WI
(Sacred Heart Croatian
Catholic Parish)

ENG The arrival of large groups of immigrants to America in the late nineteenth century saw the erection of Croatian civic centres and the attendant churches, featured in photographs of Croatian sacred buildings in the USA and Canada.

Slavuj tijekom tisućljeća

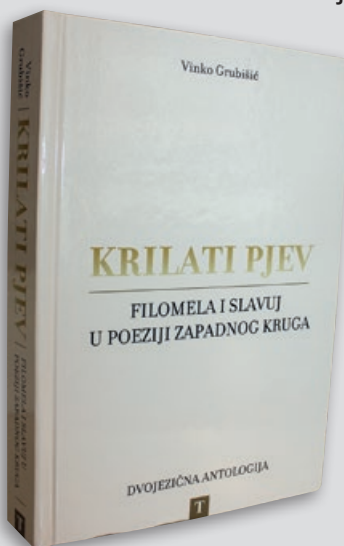
Nedavno je iz tiska izašla dvojezična antologija Vinka Grubišića "Krilati pjev" s podnaslovom *Filomela i slavuj u poeziji zapadnog kruga*. Publike Ovidije Nazon u svojim *Preobrazbama* (Metamorfoses) donosi legendu o Filomeli, u kojoj su stari Grci iznosili priču o okrutnosti i prepotenciji. Ta priča prikazuje, zapravo, jednu vrstu divljaštva. "Slavuj", odnosno Filomela, bila je djevojka, kći kralja Pandiona, koju je silovao muž njezine sestre Prokne, tračanski kralj Terej. Kako nikome ne bi rekla o njegovu zločinu, odrezao joj je jezik. Mlada i krasna, ona je simbol nemoćnog bića, ljepota koja još više budi žudnju i čini je ranjivijom u rukama moći i moćnika kojima - čini se - kao da nema granica.

Ova legenda o Filomeli - slavuj, rossignol, ruiseñor, nightingale, nachtingall, Philomela - alegorija je kojom su se svi bavili od starogrčkih vremena pa sve do sada. Iako većina pjesnika Filomelu-Slavuja nisu ni vidjeli ni čuli, nedvojbeno je slavuj u svim umjetnostima najpoznatija i najopjevanija ptica. A budući da ju je rijetko

tko čuo, ta ptica postade zbog toga dvostruko legendarna. Heziod, Homer, Sofoklo, sv. Ambrozije, Marie de France, Keats, Calvino, Milton, Shakespeare, Leopardi, Puškin, Verlaine itd., a među nama Drago Štambuk, opjevali su je više puta. Beethoven ju je unio u svoju Sinfonija Pastorale. Izidor Seviljski nazvao je tu pticu *lucinia*, koja jutrom svijetu donosi svjetlost i naviješta dan. A Vinko Grubišić htio je obuhvatiti cijelu zapadnu poeziju o slavuju.

Za ovu knjigu Grubišić je preveo više od 150 pjesama s grčkog, francuskog, latinskog, ruskog, njemačkog, engleskog, španjolskog i dr.

Vinko Grubišić, dopisni član HAZU-a, i sam pjesnik, uspješan naš iseljenik, doselio se u Kanadu gdje je ostvario karijeru kao jezikoslovac, napisao je 17 knjiga, preveo 10 djela, a suautor je 6 knjiga. Radio je kao srednjoškolski profesor francuskoga i njemačkoga jezika, zatim u Kanadskoj vojnoj školi, no veći dio radnog vijeka, sve do umirovljenja, vodio je Katedru za hrvatski jezik i kulturu na Sveučilištu Waterloo u Kanadi. (Carmen Verlichak)

Faust Vrančić ponovno u Pragu

ČEŠKA - Svestrani hrvatski izumitelj, leksikograf i hagiograf Faust Vrančić dugo je živio u Pragu kao diplomat cara Rudolfa II. Habsburga. U spomen na to razdoblje, a u povodu obilježanja

400. obljetnice Vrančićeve smrti (1617.), održan je (nakon prošlogodišnjega u Rimu), drugi u nizu znanstvenih kolokvija o Faustu Vrančiću, ovaj put u Domu nacionalnih manjina u Pragu. Ovogodišnji znanstveni kolokvij zajedno su organizirali Češko-hrvatsko društvo u Pragu i projekt Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu "Upoznajmo hrvatsku znanstvenu baštinu".

Na početku znanstvenoga kolokvija nazočne je srdačno pozdravila Ines Troha, veleposlanica RH u Češkoj Republici, zatim predsjednica Češko-hrvatskog društva u Pragu Ivana Tichá te voditeljica projekta "Upoznajmo hrvatsku znanstvenu baštinu" dr. sc. Marijana Borić. U sklopu znanstvenoga kolokvija održana su tri predavanja. Dr. sc. Marijana Borić govorila je o Vrančiću kao izumitelju svjetskoga glasa, a prof. dr. sc. Sanja Vulić sa Sve-

učilišta u Zagrebu o hrvatskome jeziku u Vrančićevo doba. Izlaganje prof. dr. sc. Zrinke Blažević, također sa Sveučilišta u Zagrebu, bilo je naslovljeno "Misaoni horizonti i političke koncepcije Fausta Vrančića (1551. - 1617.)". Taj znanstveni i kulturni događaj svojim su nazočnošću počastili mnogobrojni Hrvati različitih naraštaja koji žive u Pragu, a također i studenti slavistike i hrvatskoga jezika na praškom sveučilištu. Nakon predavanja razvila se vrlo zanimljiva rasprava u kojoj se posebno isticala mag. Klára Truchlá iz Nacionalne knjižnice u Pragu, inače rodom iz Petrova Sela, gradišćanskohrvatskog naselja u zapadnoj Mađarskoj. Tako se u raspravi čula i arhaična hrvatska štokavština stara pola tisućljeća. Nazočni su izrazili veliko zadovoljstvo što je u njihovu gradu znanstvenim kolokvijem obilježena Vrančićeva obljetnica. (Marijana Borić)

'Svuda i svagdje živjeti poštenim životom'

Hrvatska katolička župa Majke Božje Bistričke osnovana je 12. listopada 1967. godine u Calgaryju. Prvi župnik bio je fra Zvonko Radošević, a prvu crkvu Hrvati su kupili u svibnju 1968. godine

Tekst: **Tomislav Markić**

Foto: **Korado Perčić**

Hrvatska katolička župa Majke Božje Bistričke sa sjedištem u kanadskome Calgaryju proslavila je u nedjelju, 15. listopada, 50. obljetnicu djelovanja. Misno slavlje u toj svečanoj prigodi predvodio je mons. Juraj Jezerinac, biskup u miru, u zajedništvu s umirovljenim biskupom Calgaryja mons. Frederickom Henryjem, ravnateljem Dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu Tomislavom Markićem, delegatom za Hrvatsku inozemnu pastvu u Kanadi mons. Ivanom Vukšićem, hrvatskim dušobrižnicima fra Dujom Bobanom iz Vancouvera, vlč. Franjom Višatickim iz Edmontona i fra Mogomir Kikićem iz Victorije te više svećenika koji djeluju u Biskupiji Calgary.

Župnik Domin Vladić, svećenik Vrhbosanske nadbiskupije, sve je srdačno pozdravio na početku misnoga slavlja, a biskup Jezerinac istaknuo je u svojoj homiliji povezanost i neraskidive veze domovinske Crkve s hrvatskim iseljenicima. Podsjetivši na povijesni hod ove župe istaknuo je kako je vjera održala i dala snage našim ljudima da se su-

Djeca iz Hrvatske škole i mladi iz Kolo grupe priredili su lijepi program hrvatskih pjesama i plesova, koje su izveli pred oduševljenim gledateljima.

oče s mnogim izazovima života u tuđini. Oslonivši se na nedjeljna čitanja rekao je kako je "kraljevstvo Božje govor da nas Bog ljubi i želi da budemo svjedoci njegove ljubavi u svijetu" te da je ono "nov odnos među ljudima kao braćom, a s Bogom kao Ocem svih ljudi". Citirao je i riječi bl. kardinala Alojzija Stepinca upućene iseljenicima: "Vi ne biste bili dostojni imena svojih otaca kada biste se dali otrgnuti od pećine na kojoj je Krist sagradio Crkvu svoju" te zaključio: "Nema veće ljubavi i većeg patriotizma prema domovini, nego svuda i svagdje živjeti poštenim životom. Sigurne temelje ne stvaraju ubojice i kradljivci, nego marljivi i poštteni ljudi."

Poslije euharistije upriličen je župni banket na kojemu je sudjelovalo 400 župljana i njihovih gostiju. Sudionicima banketa obratili su se i veleposlanica RH u Kanadi Marica Matković, biskupi

Henry i Jezerinac, kao i nacionalni ravnatelj Markić i delegat za Kanadu Vukšić te fra Dujo Boban, koji je 18 godina vodio ovu župnu zajednicu i izgradnju crkve. Na kraju je župnik Vladić svima poimence zahvalio na sudjelovanju te je posebno istaknuo pokrovitelje slavlja koji su materijalno dali potporu proslavi 50. obljetnice Župe. Djeca iz Hrvatske škole i mladi iz Kolo grupe priredili su lijepi program hrvatskih pjesama i plesova, koje su izveli pred oduševljenim gledateljima.

Hrvatska katolička župa Majke Božje Bistričke osnovana je 12. listopada 1967. godine u Calgaryju. Prvi župnik bio je fra Zvonko Radošević, a prvu crkvu Hrvati su kupili u svibnju 1968. godine. Iste godine je utemeljena i Hrvatska škola. Sadašnja crkva sagrađena je 1981. godine za župništva fra Duje Bobana, a kardinal Franjo Šeper blagoslovio je crkvu 2. kolovoza 1981. godine i posvetio je Majci Božjoj Bistričkoj. Hrvatska katolička župa Majke Božje Bistričke u Calgaryju ima više od 300 obitelji na župnome popisu. ■

ENG Our Lady of Marija Bistrica Croatian Catholic Parish in Canada's Calgary celebrated its fiftieth anniversary. Holy mass was celebrated on the occasion by retired bishop Monsignor Juraj Jezerinac.

Grad podno Moslavačke gore

Kutina je smještena na južnim prisojnim stranama Moslavačke gore koje od najranijih razdoblja zbog svojih reljefnih i klimatskih obilježja pružaju povoljne uvjete za naseljavanje

rešnicom i općinom Berek. Sam grad je na 108 metara nadmorske visine, a ona se kreće od 98 metara u području Lonjskog polja pa do 149 metara na prostoru Moslavačke gore.

OTKRIĆE NAFTE I PLINA

Kutina je smještena na južnim prisojnim stranama Moslavačke gore koje od najranijih razdoblja zbog svojih reljefnih i klimatskih obilježja pružaju povoljne uvjete za naseljavanje. Kutina se prvi put u pisanim dokumentima spominje u ispravi ugarsko-hrvatskoga kralja Bele IV. od 10. studenoga 1256. godine, a u razdoblju srednjeg vijeka razvija se kao centar trgovine. Broj stanovnika raste zbog imigracije iz susjednih dijelova Hrvatske da bi početkom 20. stoljeća Kutina bila središte kotara s općinama Ludina, Popovača i Kutina. Imala je tada blizu dvije tisuće stanovnika i bila trgovačko-obrtničko naselje.

Razvoj naseljenosti intenzivira se otkrićem nafte i plina koji se počinju vaditi

Piše: **Zvonko Ranogajec**

Foto: **Grad Kutina; Arhiva HMI**

Kutina je grad u Sisačko-moslavačkoj županiji u njezinu sjeveroistočnom dijelu i treći je po veličini grad županije nakon Siska i Petrinje. Smjestio se na južnim obroncima Moslavačke gore na kontaktu s parkom prirode Lonjskim poljem. Površina područja grada Kuti-

ne je 294 četvorna kilometra koji čine 23 naselja. Kutina graniči na jugozapadu gradom Siskom, na jugoistoku gradom Novskom, na jugu općinom Lipovljani, na zapadu općinom Popovača te na sjeveroistoku Bjelovarsko-bilogorskom županijom odnosno gradom Ga-

Sagledavajući intenzivni razvoj Kutine s pravom se može reći da je Petrokemija glavna pokretačka silnica grada i okolice koja je usmjerila razvoj Kutine u sadašnjem pravcu.

Crkva Majke Božje Snježne

Petrokemija

Muzej Moslavine

Osnovna škola
Zvonimira Franka

već sredinom 19. stoljeća, a prvo naftno-plinsko polje u Moslavini bilo je Gojlo nedaleko od Kutine gdje je nakon plina 1941. godine otkrivena nafta, no ona se iscrpila 1968. godine. Ipak, na više lokacija u Moslavini i Posavini (Žutica, Stružec) nafta se otkriva 1950-ih godina nakon čega dolazi do ubrzanoga razvoja naftne industrije. Godine 1952. osniva se poduzeće Naftaplin koje je preraslo u najveću naftnu tvrtku u Hrvatskoj - INA Naftaplin. Sedamdesetih godina ostvarena je najveća proizvodnja koja je na naftnim poljima Moslavine iznosila i do tri milijuna tona nafte. To je neizbježno dovelo i do ubrzanog naseljavanja i promjene socijalno-gospodarske slike Moslavine, a posebno Kutine u kojoj se kao rezultat njezinih gospodarskih aktivnosti i pronalaska nafte i plina s vremenom razvila najveća tvrtka u jugoistočnoj Europi za proizvodnju mineralnim gnojiva, Petrokemija Kutina (taj naziv koristi se od 1998. godine). Time se Kutina od trgovačkog središta s najvećim udjelom poljoprivrednog stanovništva transformira u najznačajnije središte regije Moslavine s najvećim udjelom zaposlenih u industriji.

Prethodnica proizvodnji umjetnih gnojiva u Kutini bila je 1938. godina i proizvodnja čađe namijenjene gumarskoj industriji zahvaljujući plinu iz Gojla. Godine 1940. izgrađena je Tvornica vapna, a 1955. i Tvornica gline. Čađa, vapno i glina kao proizvodi počeli su djelovati pod nazivom "Metan", a kraće vrijeme i Tvornica kemijskih proizvoda te se kao logički nastavak u konačnici prešlo na proizvodnju mineralnih gnojiva. Tvornica petrokemijskih proizvoda sagrađena je 1968. godine i bila

Park oko crkve

je tada među deset najvećih u svijetu s kapacitetom od 750.000 tona. Godine 1978. sagrađena je nova tvornica pa je kapacitet 1,2 milijuna tona mineralnih gnojiva. Sagledavajući intenzivni razvoj Kutine u drugoj polovici prošlog stoljeća s pravom se može reći da je Petro-

kemija glavna pokretačka silnica grada i okolice koja je usmjerila razvoj Kutine u sadašnjem pravcu. Ipak, treba reći da proizvodnja posljednjih godina nailazi na niz teškoća zbog nedovoljne dokapitalizacije u čemu se nameće potreba pronalaženja strateškoga partnera.

Gradska uprava

Kutina se prvi put u pisanim dokumentima spominje u ispravi ugarsko-hrvatskoga kralja Bele IV. od 10. studenoga 1256. godine.

Motiv iz Lonjskog polja

Berba grožđa u moslavačkim vinogradima

MOSLAVAČKA VINSKA CESTA

Turizam je također značajna gospodarska grada pri čemu je sve značajnije vinogradarstvo (moslavačka vinska cesta), kao i bogata povijesna baština i ostaci materijalne kulture iz pretpovijesnog razdoblja, antike i srednjega vijeka. Najznačajniji spomenik materijalne baštine Kutine je crkva sv. Marije Snježne, spomenik 1. kategorije i najraskošniji objekt kasnobaroknoga sakralnoga umjetničkog naslijeđa u Hrvatskoj.

Grad je prepun zelenila, ima stoljetni park divljeg kestena, muzej Moslavine, Trg kralja Tomislava s kurijom obitelji Erdődy. Južno od Kutine smješten je Park prirode Lonjsko polje poznat po bogatstvu ihtioloških i ornitoloških jedinki, kao i pejzažnim karakteristikama, foto safarijima i vožnji čamcem.

Prostor lokalne samouprave grada Kutine ima prema zadnjem popisu 22.760 stanovnika, dok samo naselje Kutina ima 13.735 stanovnika, a veća

naselja su Repušnica s 1.838 stanovnika i Husain s 971 stanovnikom. Značajne osobe iz povijesti Kutine su glumac Drago Krča, književnici Simo Mraović i Dubravka Ugrešić, političarka Marijana Petir i monsijor Vladimir Stanković. ■

ENG Kutina is a town in the northeast of Sisak-Moslavina County. Nestled on the southern slopes of the Moslavačka Gora hills and bordering Lonjsko Polje Nature Park, it is the third largest urban hub in the county following Sisak and Petrinja.

VIJESTI

Predstavljena knjiga posvećena osnivaču NK Bačke

ZAGREB - U Velikoj dvorani Matice hrvatske u Zagrebu 18. listopada predstavljena je knjiga "Horvacki Bačka 1901 – 1939", autora Dražena Prčića, posvećena njegovu pradjedu Martinu Horvackom koji je 1901. godine u Subotici bio jedan od osnivača najstarijega hrvatskoga nogometnog kluba, NK Bačka.

"Dražen Prčić je svoga pradjedu Martina i njegovu obitelj, kao i nogometni klub Bačka, prikazao s tolikom ljubavlju kao da je svoje djetinjstvo proživio s njima, mažen i pažen, i kao da je bio svjedokom toga vremena. Spoznaje o njihovim međusobnim odnosima, kao i o odnosima unutar nacionalne zajednice, a osobito u svezi s nogometnim klubom Bačka, omogućile su mu da nam da obilje svjedočanstava o životu i međuljudskim odnosima u zajednici Bunjevaca Hrvata u Subotici", rekao je hrvatski književnik i bivši diplomat Naco Zelić, rođeni Su-

botičanin kao i autor, predstavljajući Prčićevu 14. knjigu.

"Ova knjiga je nešto što izlazi iz konteksta onoga čime se ja bavim i što ja preferiram, ali ovo je bio jedan dug, ne samo prema mom pradjedu, nego i prema svim ljudima koji su utkali svoju sudbinu, svoje živote, svoj trud u stvaranje nečega što je mnogo više, iznad njih samih, iznad nas, iznad svega - stvaranje nogometnog kluba Bačka. Ova knjiga je spomenik mom pradjedu, ali i svim tim ljudima koji zaslužuju da ne budu zaboravljeni", rekao je subotički novinar i književnik koji je duboko vezan uz sport, što i nije čudno s obzirom na obiteljsko podrijetlo. Prčićev pradjed Martin Horvacki bio je nogometni entuzijast i sa skupinom prijatelja, među kojima su bili i Mađari, osnovao je 1901. godine nogometni klub. Činjenice, kaže Prčić, govore da je Bačka najstariji hrvatski nogometni klub. (Hina)

Matičin vremenoplov

Pronašli smo
u Matici za mjesec
studenog godine...

Priprema:
Hrvoje Salopek

Dar čičaških iseljenika „Matici“

Na ovoj slici se vidi lijepi računski stroj, kojeg su naši iseljenici iz grada Chicago, Sjedinjene Američke Države, darovali Matici iseljenika Hrvatske.

Prigodom petogodišnjice našeg časopisa »Matica«, oni su priredili bogat banket, na kojem se okupilo oko 150 naših sunarodnjaka. Od prihoda sa tog banketa kupili su ovaj dar Matici i zaželjeli joj najbolji uspjeh u njezinom zaista objektivnom pisanju o svemu što se zbiva u novoj Jugoslaviji.

Od srca se zahvaljujemo našim sunarodnjacima u Chicagu i sve ih toplo pozdravljamo!

Računski stroj poslan »Matici«

35-GODIŠNJICA HRVATSKOG DOMA U MONTEVIDEU

Pod kraj XVIII stoljeća u Urugvaj dolazi po neki naš iseljenik i to iz Dalmacije. Uoči prvog svjetskog rata, a naročito poslije njegova svršetka 1918. godine, počinje jači priliv naših iseljenika u ovu južnu Republiku koja postaje

tadašnjem predsjedniku društva, Primorcu Matiji Stipančeviću, 18. rujna 1929. godine društvo je dobilo status pravnog lica, a ministarstvo unutarnjih poslova Republike Urugvaja odobravajući društvena pravila odobrio je i poslovanje društva.

Rukovodena društvenim pravilima, utvrdila društvo »Hrvatski dom«

odbori za pomoć zemlji i narodu čiji smo i mi članovi. Tako su bili osnovani »Hrvatski demokratski republikaški odbor«, »Berba rodinica i seljaka«, »Odbor slobodnih Hrvata protiv nacifazizma«, »Odbor ustrajnosti Hrvata za maršala Tita«. Članstvo ovih odbora postepeno se sastojalo od članova »Hrvatskog doma« koji je razvio narodnu i na-

1956. Matica s ponosom ističe fotografiju "računskog stroja" koji su na dar u povodu pete obljetnice našeg časopisa poslali iseljenici iz Chicaga. "Oni su priredili bogat banket na kojem se okupilo oko 150 naših sunarodnjaka. Od prihoda s tog banketa kupili su ovaj dar Matici i zaželjeli joj najbolji uspjeh u njezinom zaista objektivnom pisanju o svemu što se zbiva u novoj Jugoslaviji."

1964. Predsjednik Hrvatskoga doma iz Montevidea Jure Prusina piše kako je u povodu 35. obljetnice Dom otkupio zemljište na groblju gdje namjerava podići zajedničku grobnicu – panteon za svoje članove i članove njihovih obitelji. Na slici vidimo članove Hrvatskoga doma prigodom polaganja kamena temeljca za "hrvatsko groblje".

1983. "Gradišćanski Hrvati svečano su i dostojanstveno obilježili 450. obljetnicu doseljenja svojih predaka iz Hrvatske u austrijsku pokrajinu Gradišće (Burgenland). Središnja proslava održana je 18. rujna u Željeznom, upravnom i kulturnom središtu pokrajine, te u obližnjem malom hrvatskom selu Lovreti, inače tradicionalnom prošteništu."

Hrvati u Milwaukeeju obilježili sto godina svoje župe

SAD - Hrvatsku župu Srca Isusova u američkome gradu Milwaukeeju, u državi Wisconsin, utemeljio je fra Placid Belavić 1917. godine. Desetljeće poslije otvorena je i katolička škola. U mjestu udaljenom oko 160 kilometara od Chicaga već sto godina djeluje hrvatska zajednica. Hrvatska župa središnje

je mjesto okupljanja devet hrvatskih udruga grada Milwaukeeja.

Stota godišnjica ove ugledne župne zajednice svečano je obilježena 8. listopada. Misno slavlje predvodio je nadbiskup Milwaukeeja Jerome Listeki, uz koncelebraciju hrvatskih franjevaca na čelu s kustosom fra Jozom Grbešom i župnikom fra Ivanom Strmečkim.

Na prigodnom domjenku, pred više stotina ljudi, obnovljena su sjećanja. Ugodan program vodili su Ivona Macan i Damir Braovac. Gradonačelnik Milwaukeeja Tom Barrett izrazio je zahvalnost za postojanje ove zajednice na čija je misna slavlja i on kao dijete često dolazio. Gradski vijećnik Michael Murphy, čiji je otac igrao u poznatome nogometnom klubu "Hrvatski

orlovi", pročitao je svečanu deklaraciju grada u čast stoljetnog postojanja župe. Hrvatska tamburica "Bura" pobrinula se za zabavu.

Naši ljudi su još 1922. godine ovdje osnovali prvi hrvatski nogometni klub u Americi, a prvi predsjednik bio je upravo Dragutin Jesih, župnik ove župe. Središnjica hrvatskih društava utemeljena je 1932. godine, a veliko zemljište – hrvatski park kupljen je 1953. Devet godina poslije s radom je započela Hrvatska škola. Hrvati Milwaukeeja bili su posebno aktivni tijekom devedesetih godina u vrijeme i poslije Domovinskoga rata, a 2015. u programu bratskih gradova uspostavili su službene odnose sa Zadrom. (Tomislav Markić)

SVEUČILIŠTE U DUBROVNIKU
UNIVERSITY OF DUBROVNIK

GRAD PO MJERI
STUDENTA

www.unidu.hr

+385 20 445 709

upisi@unidu.hr

Sveučilište u Dubrovniku

@UNIDUcro

sveucilisteudubrovniku

Sveučilište u Dubrovniku

Ljepota osuđena na izumiranje

Dvojnost između mogućnosti i sudbine prati posjetitelja Suska na svakome koraku. Turistički je privlačan, ali nedovoljno vrednovan. Slovi kao slučaj i udes sudbine premda je jasno da je to nadasve gospodarsko i razvojno pitanje

Tekst/foto: Ivo Lučić (Hina)

Otok Susak, unatoč očuvanosti i neobičnoj ljepoti u kojoj se miješaju jadranski i baltički prizori, u javnosti često prati glas zajednice pred izumiranjem. Nadmorski dio otoka, jednog od najizoliranijih na Jadranu, izgrađen je u cjelini od pjeskovitog i prašinstog lesa zaraslog u travu i trsku, a uvalu koja nas dočekuje zaokružuje plaža Spiaza, na kojoj se treba nahodati da bi voda dosegla do koljena. Oko Spiaze se razvuklo Donje Selo, prema kojem su ostaci bure ravnomjerno istezali površinu mora.

Na pristaništu brod je dočekala delegacija Suščana: predsjednica Mjesnog odbora Marija Rudić u živopisnoj nošnji, nastavnica Barbara Bušić Ribarić zajedno sa svih četvero učenika otočne podružnice osnovne škole, te još neki.

Susak je, kao Unije te Vele i Male Srakane, najzapadniji niz kvarnerskog otočja. Taj je otočić, površine od oko 3,7 četvornih kilometara, po sastavu tla i izgledu različit od svega na Jadranu. Čini ga 6-7 slojeva pjeskovitoga lesa ukupne debljine 37 metara. Samo trećina njegovih zrna ima sastav koji odgovara domaćim stijenama. Prema geomorfologu Andriji Bognaru većinu naslaga

snijela je rijeka Po i druge rijeke iz Alpa i srednjih Apenina i nataložile ih u sjeverozapadne dijelove današnjega Jadrana. Odatle su prašinsti les vjetrovi raznijeli na stjenovitu kršku površinu današnjega sjevernog Jadrana.

DEMOGRAFSKA KATASTROFA

Među posljednjima napuštamo pristanište i nudimo pomoć starijoj gospođi koja gura tačke ili kariolu. To je glavno prometalo na Susku. Neke su označene imenom i adresom, što se doima kao neslužbena registracija. "Če ste vi od Mjesnog odbora?", odgovara ona pitanjem na ponudu i nakon što smo je ponovili, nastavlja: "Ja sam tu puno na

glavi nosila." Predstavlja se kao Jakomina Sutora (vjerojatno rođena) Busanić. Udovica je, stalno živi na Susku, a djeca su joj, kaže, vani. "Otišli su raditi po svijetu, nisu htjeli biti magare ko ja, nositi na glavi", kaže kao da im tepa. "Odem ih malo vidjet za Božić, do Strasbourga, ali Susak je najbolji."

Susak je, kao Unije te Vele i Male Srakane, najzapadniji niz kvarnerskog otočja. Taj je otočić, površine od oko 3,7 četvornih kilometara, po sastavu tla i izgledu različit od svega na Jadranu.

Stanovnici Suska na rivi čekaju dolazak broda

Plaža Spiaza

Gospođa Jakomina jedna je od oko 120 stanovnika Suska. Otok je u završnoj fazi demografske katastrofe koja je zahvatila većinu otoka i ruralna područja u Hrvatskoj. Odavno je prešla granicu simbolične prijetnje i ozbiljna istraživanja govore da će za generaciju-dvije, ako računamo samo domaće, biti doslovce mrtav. Na vrhuncu života, 1936., Susak je, prema velečasnome Antonu Turčiću, imao 1.656 stanovnika, a pojedini razredi imali su po dva odjeljenja. Suščani su tada uzgajali oko 1,8 milijuna trsova loze, imali su otvorenu vinariju, a 1940. i tvornicu za preradu ribe.

VESLALI DO ITALIJE

No, i kad mu je bilo "najbolje", geografija i povijesna sudbina pritiskale su Susak nevoljama kakve se rijetko gdje sreću. Izolirale su ga od svijeta, uputile na sebe i učinile specifičnom zajednicom. Jezik im je mješavina starijih narječja hrvatskoga i drugih jezika koji su bili u upravi. Zbog te su se zatvorenosti međusobno vjenčavali i u velikoj mjeri srodili, što su pratile i specifične bolesti. Zajednica se naglo osula nakon zatvaranja tvornica šezdesetih godina. "Jedne godine 600 i druge godine još 600 otišlo, tako da je Susak potpuno devastiran", kaže njegov kroničar Julijano Sokolić s Maloga Lošinja. Mnogi su veslali noću da se domognu talijanske obale. Odatle su migrirali u SAD, New Jersey, a najviše u grad Hoboken. U Americi

I kad mu je bilo "najbolje", geografija i povijesna sudbina pritiskale su Susak nevoljama kakve se rijetko gdje sreću. Izolirale su ga od svijeta, uputile na sebe i učinile specifičnom zajednicom.

danas ima 20 puta više Suščana nego na otoku, smatra još jedan dobar kroničar, novinar Borislav Ostojić.

Jedan od "Amerikanaca" je umirovljenik Antun Picinić, koji je došao na "tri i po sedmice". "Morali smo malo doći popraviti kuću, to se počme rušit, obavit račune i tako", objašnjava i dodaje da mu stavimo i nadimak "Od vlastelina" jer je na Susku "sve po nadimku". Otišao je kao petnaestogodišnjak 1967. nakon berbe grožđa. Zatim je devet mjeseci proveo po logorima u Italiji da bi, kaže, dospio u Ameriku. "Za sada ne znam šta će biti, ali nekako se bih dok mogu... vratio", kaže i dodaje da ima petero djece i da supruga Marija, s kojom nas upoznaje, još radi. Marija Picinić je s devet godina otišla sa Suska. "Baš je fino", pokazuje rukama na otok dok govori. "Meni mama i tata su umrli, ali gdje hodam će čujem su tu. Ali ovdje su bili puno vremena. Ali ovdje jako mir", objašnjava Marija svoju duboku vezanost za Susak. "A ljeti je ovdje puno",

Dio Gornjeg Sela kod crkve

dodaje Antun. "Imamo veliku feštu ovdje, joj meni. Dan iseljenika. To je praznik da svaki bi moro vidit", napominje Marija i dodaje da imaju "nove dve ča-sne sestre. Jako su fine".

GRANDIOZNO DJELO

Za nekoliko koraka Antun pokazuje na poveću kuću: "Ovo je moja rođena škola." Kroz njezin prozor vidimo da "priredba" samo što nije počela. Prvi naziv za događaj u školi bio je "prezentacija knjige o Susku". Zatim su ga nazvali "priredba". Riječ je zapravo o homagiju, 70. obljetnici izlaska monografije "Otok Susak", grandioznome djelu koje je 1957. uredio Mijo Mirković. U primjereno uređenoj školskoj učionici, pred oko pedeset sudionika, učenici su otpjevali svojevrstu himnu Susku "Sansego gradiću". Zatim je predsjednik Katedre Čakavskog sabora Cres-Lošinj Julijano Sokolić pročitao nekoliko ilustrativnih odlomaka iz knjige i malo ih komentirao. Knjiga sabire 34 rada tada vodećih autora poput Mije Mirkovića, Milivoja Petrika, Petra Guberine, Josipa Hamma, Andre Mohorovičića i drugih te predstavlja ne samo najcjelovitiju sliku Suska, nego možda i primjer najveće brige o njemu do sada.

Rakljani i Suščani uvijek su bili povezani, kaže Sokolić objašnjavajući dijelom razloge zašto je urednik Mijo Mirković, rođeni Rakljanin, imao sluha za Susak. Zatim objašnjava kako su Suščani zbog malog broja prezimena stekli naviku da-

Predsjednica Mjesnog odbora Marija Rudić u nošnji, nastavnica Barbara Bušić Ribarić, iseljenik Antun Picinčić i učenici dočekuju goste s Malog Lošinja

vanja nadimaka, koju su prenijeli i na one koji ih posjećuju.

Knjigu je u antikvarijatu nabavio tajnik Rotary kluba "Lošinj", inače Osječanin, Branimir Domac. Sokolić ju je pred svima predao ravnateljici Osnovne škole "Marija Martinolić" Oliveli Franko. Učenici su se nakon "priredbe" znatiželjno okupili oko stola i listali tu i druge knjige koje je Sokolić donio na poklon.

VINOGRADAR IZ ITALIJE

Zapadni dio susačke plaže okružen je vikendicama skrivenim u trski. Od njih na jug kreće kolna staza duga oko kilometar i pol, koja čini puni krug i sa sjevera se, kroz Gornje Selo, vraća na ovo mjesto. U početku prolazi pokraj igrališta, zatim su oko nje u trsku uronile barke kobilicom okrenute gore. Nakon njih nalazi se odlagalište krupnog otpada na otvorenome i staza nastavlja uzbrdo. Dijelom je ukopana u les, u čijim su stijenama izdubljena ptičja gnijezda i urezani razni potpisi.

Iz jaruge, na plato otoka izlazi se uz nove vinograde, čijih je 32.000 trsova, kako kaže Sokolić, posadio privatni vinogradar iz Italije. Osamdesetak metara nakon njih iz trske izranja groblje. Oblici, ornamentika i natpisi na spomenicima

Učenici otvaraju školsku priredbu neslužbenom himnom "Sansego gradiću"

Jesen će uskoro zatvoriti već stišane konobe u Gornjem i u Donjem Selu blizu pristaništa te pekaru. Društveni život svest će se na nekadašnji Društveni dom, sada Dom iseljenika.

potvrđuju da je riječ o zajednici specifične povijesti. Do polovice stoljeća na spomenicima su natpisi poput "famiglia Bussanich", "Mattessicc", a kasnije "Busanić", "Matešić"... Od groblja do Gornjeg Sela staza je popločana.

Gornje Selo, u kojem su kuće stisnute jedna uz drugu, djeluje pusto. U uskoj ulici prema crkvi, iz pročelja na drugom katu strši - kariola. Jasno je da je stvar "pomaknuta", ali zašto? Na Internetu nalazimo odgovor – riječ je o bijenalu suvremene umjetnosti *Susak Expo*, koje ondje od 2006. okuplja umjetnike iz nekoliko europskih zemalja. Umjesto da, kao i druga bijenala suvremene umjetnosti, teži privući što veći broj publike, *Susak Expo* se diskretno obraća lokalnoj publici.

'SVATKO ZNA ŠTA SE DOGAĐA'

Odozgo, Donje Selo izgledalo je zaleđeno. Samo su na dvije užurbane časne sestre viorile crne haljine. Sreli smo se na dnu stuba. Nosile su kanistre s vodom. Na pitanje koje bih uobičajeno postavio kolegi, liječniku ili obrtniku: "Kako je ovdje služiti?" suzdržano su odgovorile da ne gledaju tako, nego da idu gdje ih Gospodin zove. "A kako ljudi žive na Susku?" O tome također ne vode brigu u društvenome ili komunalnome smislu. Kažu, ovdje se mole za ljudske potrebe. Zajednica je mala i svatko zna što se događa i kako je kome, kažu nešto i od ovoga svijeta.

Jesen će uskoro zatvoriti već stišane konobe "Barbara" u Gornjem Selu i "Ankora" u Donjem Selu blizu pristaništa te pekaru "Sv. Katarina". Društveni život svest će se na nekadašnji Društveni dom, sada Dom iseljenika. Ondje zatičemo medicinsku sestru Hajdi, umirovljenicu zagrebačke Dječje bolnice sa Srebrnjaka, gdje kratki vrijeme igrajući belu. Živi na Susku deset godina i posao

joj se slučajno nametnuo. Drži malu, ali opremljenu ambulantu dva sata dnevno. Ako se dogodi neki zdravstveni problem, pruži najosnovniju pomoć i poziva hitnu službu s Maloga Lošinja.

Jedina prodavaonica, "Jadranka", nakon mnogo godina je zatvorena. Lokalni portal kaže da vlast pregovara s nekim kako bi se riješio problem. Bivši vlasnik odgovara u komentaru da su licemjeri. Nisu odgovorili na njegov poziv da mu pomognu da prebrodi izvansezonske gubitke, a sad su kao zabrinuti.

POVRATNICA OTVORILA APARTMANE

Marija Rudić živjela je u Americi i vratila se, otvorila apartmane te preuzela ulogu predsjednice Mjesnog odbora. U svoje dosadašnje akcije ističe prikupljanje gotovo deset tisuća kuna za Velu Gospu, za uređenje igrališta za djecu. Julijano Sokolić magistrirao je početkom devedesetih na revitalizaciji Suska. Ima li od tada napretka? pitamo ga. "Ima. Ima", kaže. "Napravljena je vodosprema od tri tisuće kubika tako da se napuni prije sezone pa bude vode cijelo ljeto. Nedavno je Grad Mali Lošinj nabavio desalinizacijski uređaj koji će omogućiti bolju opskrbu. Radi se novo pristanište na koje će moći pristati i trajekti. Pomalo se rješava kanalizacija, a glavna ulica je popločana. Država hoće pomoći, hoće", odgovara Sokolić. Podsjeća na nove vinograde i dodaje da je dosta kuća uređeno. Preko ljeta bude do tisuću ljudi, turista i iseljenika iz SAD-a. "Ide pomalo", zaključuje.

Dvojnost između mogućnosti i sudbine prati posjetitelja Suska na svakom koraku. Turistički je privlačan, ali nedovoljno vrednovan. Slovi kao slučaj i udes sudbine premda je jasno da je to nasdasve gospodarsko i razvojno pitanje.

Sa Suska nas je u zalazak sunca odvezao hitri katamaran. Kroz njegova stražnja vrata padale su nisko zrake i otok je brzo nestao u svjetlosti. ■

ENG The island of Susak, in spite of its preserved nature and unusual beauty, melding Adriatic and Baltic scenery, is dogged by the reputation of a dying community. The uncertain odds of opportunities and hazards follow visitors on every step through Susak.

BRAČKA TORTA – HRAPOĆUŠA

Torta Hrapoćuša, koja se zbog svojih sastojaka još naziva i bračkim slatkim afrodizijakom, jedinstvena je po svome hrapavom i rustikalnom izgledu, a dobila je naziv po lokalnome kamenu 'hrapoćuša', na koji izgledom podsjeća. Ime Hrapoćuša veže se uz tortu koju pripravljažu žene u bračkome Malom Dolu kao dar za bračke svadbe ili kao poklon za rođendan. Torta je zaštićena kao Hrapoćuša i proglašena je zaštićenim kulturnim dobrom RH.

SASTOJCI ZA TIJESTO: 12 jaja • 50 dag šećera • 1 naranča • 50 dag badema (neoguljenih) • 2 čašice ruma ili maraskina

SASTOJCI ZA ZA GLAZURU: 3 žlice mlijeka • 1 jaje • 2 žlice šećera u prahu • 2 štapića čokolade • kap ulja • 6 dag badema (oguljenih)

PRIPREMA: Izmiješati 12 žumanaca i dodati šećer. Kad smjesa postane jednolična, dodati sok i nastruganu koricu naranče te mljevene bademe. Posebno izmiješati 12 bjelanaca i dodati u smjesu. Sve dobro izmiješati i uliti u namazani kalup za torte (srednje veličine). Staviti u zagrijanu pećnicu na 180C. Peći oko 40 min. Po želji ukrasti tortu glazurom od čokolade: u mlijeku izmiješati 1 žumance, dodati šećer u prahu te štapiće omekšane čokolade. Miješati na laganoj vatri dok ne prokuha. Maknuti s vatre i miješati dok ne postane glatko. Dodati kap ulja da glazura dobije sjaj. Preliti preko torte. Ukrasiti tortu ružicama od oguljenih badema. Tortu poslužiti kad se ohladi.

CMC TV TOP 30

1. **Ž. Bebek & O. Dragojević** – Ako voliš ovu ženu
2. **Markiz** – Sve što sada želim
3. **Boris Novković** – Čista ljubav
4. **J. Pađen & Aerodrom** – Ja te jednostavno volim
5. **Ante Cash** – Ante
6. **Bang Bang feat. Saša Antić** – Kako stoje stvari
7. **Sergej & Hauser** – Oči nikad ne stare
8. **Ivan Zak** – Opasna
9. **Mia** – Sunce, oblak, vjetar
10. **Adastra** – Neraskidivi
11. **Leteći odred** – Non stop
12. **Danijela** – Telefon
13. **Parni Valjak** – Ljubav
14. **T. Huljić & Madre Badessa Band** – Tipo primitivo
15. **Vladimir Kočiš Zec** – Malena
16. **Kedzo** – Ljubavi moja
17. **Jelena Rozga** – Ne pijem, ne pušim
18. **Marko Vukes** – Nebo gori
19. **Dominik** – Kišobran za dvoje
20. **Buđenje** – Samo ti, samo ja
21. **Domenica** – Vidi se iz aviona
22. **Dino Merlin** – Sve dok te bude imalo
23. **Flyer** – Kako da te ne volim
24. **Lorenzo feat. Mia** – Sve sam znala i prije
25. **Crvena jabuka** – Minka
26. **Bobo** – Na zidiću
27. **Opća Opasnost** – Kriva si
28. **Gea** – I to će proći
29. **Elvis Stanić feat. Oliver Dragojević** – Rusulica
30. **Adrijana Baković** – Smijem se

Izidor Kršnjavi

Prva hrvatska gimnazija u Rijeci

Isusovci su u Rijeci 23. studenoga 1627. otvorili gimnaziju koja je 1896. preseljena u novu zgradu na Sušaku, a u njoj i danas djeluje kao Prva sušačka hrvatska gimnazija

Piše: **Željko Holjevac**

U 16. stoljeću Europa je bila u dubokoj vjerskoj i duhovnoj krizi jer je zbog reformacije, koju je prije 500 godina pokrenuo njemački duhovnik Martin Luther, došlo do crkvenoga raskola u zapadnom kršćanstvu i podjele na katolike i protestante. Najpoznatiji hrvatski protestantski pisci bili su Matija Vlačić Ilirik, bliski suradnik Martina Luthera, Markantun Dominis i Stjepan Konzul Istranin. Ipak se protestanti u hrvatskim zemljama nisu uspjeli uvjerljivo udomačiti. Tome je najviše pogodio katolički vjerski ekskluzivizam u hrvatsko-slavonskoj kraljevini, svedenoj pred plimom osmanskih osvajanja na "ostatke ostataka nekoć slavnoga Hrvatskog kraljevstva" iz epohe srednjega vijeka. "Ostale su nam još tri rijeke: Sava, Dra-

Rijeka potkraj 19. stoljeća

va i Kupa", rekao je ban Toma Erdödy u Hrvatskome saboru prilikom rasprave o vjerskom zakonu početkom 17. stoljeća. Istodobno su se katolički vladari Habsburške Monarhije, kojoj su tada pripadali "ostatci ostataka" hrvatskih zemalja, u otporu reformaciji oslanjali na isusovce, obrazovane redovnike i stjegonoše katoličke obnove.

RASADNICI ZNANJA I VJERSKOGA NAUKA

Isusovci su nastojali u veće gradove uvesti škole kao rasadnike znanja i vjerskoga nauka pa su 1607. osnovali klasičnu gimnaziju u Zagrebu kao prvu hrvatsku srednju školu. Oni su prije 390 godina i u blizini katedrale sv. Vida u Rijeci utemeljili svoj kolegij s gimnazijom, u kojoj je 23. studenoga 1627. započela nastava. Uz svečanu misu i propovijed, koju

je na hrvatskome jeziku održao Ivan Krstitelj Agatić, senjsko-modruški biskup i rođeni Riječanin, isusovci su i u Rijeci, svojemu drugome važnome hrvatskom uporištu poslije Zagreba, započeli katoličku obnovu. Njihov je moto bio - s više znanja stvara se čvršća vjera. Gimnazija je imala šest razreda, od toga četiri gramatička, jedan iz poezije i jedan iz retorike, a nastavu je u njoj isprva pohađalo oko 150 učenika, uglavnom iz Rijeke, Primorja, Istre, jadranskih otoka, iako ih je bilo čak i iz slovenske Kranjske.

Pod zaštitom ugarske vlade riječki magistrat prisilio je 1881. hrvatske gimnazijalce i profesore da napuste isusovački kolegij i presele se u palaču Adamić na Fiumari.

Stara školsko zvono

Maturantice školske godine 1926/27. s profesorima i ravnateljem Vladimirom Nazorom (u sredini)

Nastava u riječkoj gimnaziji u sklopu isusovačkog kolegija održavala se na latinskome jeziku, a 1699. počela je uporaba hrvatskoga jezika, ali to nije dugo potrajalo. Disciplina je bila vojnički stroga, ali su se učenici mogli udruživati u akademije u kojima su raspravljali i stvarali radove na latinskome, talijanskome i hrvatskome jeziku, od kojih su najbolji nagrađivani na kraju školske godine i predstavljani javnosti na priredbama ispred katedrale sv. Vida. Kad je 1773. papa Klement XIV. ukinuo Družbu Isusovu, gimnazijsku naobrazbu u Rijeci preuzele su svjetovne vlasti.

VLAST UGARSKOGA NAMJESNIČKOG VIJEĆA

Marija Terezija, prva i posljednja žena na habsburškom prijestolju, vratila je Rijeku nakratko Hrvatskoj, ali je taj primorski grad, koji je još 1719. proglašen slobodnom lukom, ubrzo dospio pod vlast Ugarskoga namjesničkog vijeća. To je potvrdio Josip II., koji je pokušao uvesti njemački jezik u upravu i

školstvo, stvarajući "Ugarsko primorje" od Rijeke do Novoga Vinodolskog. Nastavni jezik u riječkoj gimnaziji mijenjao se ovisno o političkim prilikama pa je tako npr. u vrijeme Ilirskih pokrajina pod Napoleonovom vlašću početkom 19. stoljeća francuski jezik bio uveden kao službeni u sve urede i škole. Nakon što je ban Josip Jelačić 1848. pridružio Rijeku Hrvatskoj, Fran Kurelac postao je učiteljem hrvatskoga jezika u riječkoj gimnaziji, u kojoj je hrvatski kao nastavni jezik od 1861. bio u stalnoj uporabi, ne računajući prekid od 1941. do 1943. zbog talijanske okupacije.

O lučkome gradu Rijeci tijekom hrvatsko-mađarskih pregovora 1868. nije postignut sporazum. Iako je hrvatski kraljevinski odbor bio sastavljen od pri-

Isusovci su prije 390 godina i u blizini katedrale sv. Vida u Rijeci utemeljili svoj kolegij s gimnazijom.

staša unije s Ugarskom, oni nisu htjeli Mađarima prepustiti Rijeku. Ipak je taj grad izdvojen iz sastava Hrvatske i ustrojen kao "posebno s ugarskom krunom spojeno tielo". To je učinjeno tako što je preko izvornog teksta u Hrvatsko-ugarskoj nagodbi, u kojem je pisalo da o Rijeci "nagodba uspjela nije" naknadno nalijepljen komadić papira s novim tekstom. Taj je umetak kasnije prozvan "riječkom krpicom", a granica između Rijeke pod upravom mađarskoga guvernera i banske Hrvatske utvrđena je na Rječini. Za to vrijeme riječka gimnazija izrasla je u pravu nacionalnu prosvjetiteljsku i preporodnu ustanovu, a zbog hrvatskoga kao nastavnoga jezika politički je smetala Mađarima i riječkim talijanima.

PRITISAK JE BIO PREJAK

Pod zaštitom ugarske vlade riječki magistrat prisilio je 1881. hrvatske gimnazijalce i profesore da napuste isusovački kolegij i presele se u palaču Adamić na Fiumari. Na njihovu stranu stao je načelnik općine Trsat koji se tada obratio Hrvatskome saboru i Zemaljskoj vladi u Zagrebu riječima: "Napustiti i zatvoriti hrvatsku gimnaziju u Rijeci značilo bi da ju ne možemo povratiti i hrvatski živalj na ovom području ne bi se mogao obrazovati na svom jeziku." Pritisak je bio prejak pa je u Rijeci tradiciju isusovačke gimnazije nastavila mađarska odnosno talijanska gimnazija dok su se hrvatski gimnazijalci i profesori 1896. uselili u novu zgradu na Sušaku, koji je tada bio u sastavu banske Hrvatske.

Gradnja je započela tri godine ranije na zemljištu koje je ustupila općina Trsat. Važnu ulogu u podizanju te zgrade imao je zagrebački sveučilišni profesor

Izidor Kršnjavi, povjesničar umjetnosti i odjelni predstojnik za bogoštovlje i nastavu u vladi Khuena Héderváryja, hrvatskoga bana promađarske orijentacije. "Zgradu je 20. travnja 1896. u 8 sati ujutro blagoslovio kateheta i profesor Matija Marušić u nazočnosti ravnatelja, učiteljskog zbora, ravnatelja i arhitekata koji su upravljali gradnjom gimnazije, a 21. travnja otpočelo je redovito predavanje", izvijestio je ravnatelj Franjo Kršnik Zemaljsku vladu u Zagrebu.

MONUMENTALNOST ZGRADE

U povodu 380. obljetnice gimnazije i 111. obljetnice djelovanja u zgradi na

Sušaku napisao je profesor Theodor de Canziani Jakšić u školskome izvješću sljedeće: "Stilski bliski historicističkom izrazu Ludwig i Hülssner oslonili su se na neorenesansni stil, kao dominantan

izvor stilskih zakonitosti. Monumentalnost zgrade definira sama pozicija kosi-ne. Ulaskom u perivoj stepenicama penjemo se prema školskoj zgradi..."

Na svjetskoj gospodarskoj izložbi u Parizu 1900. izložen je akvarel zgrade sušačke gimnazije slikara Celestina Medovića. Danas u toj palači djeluje škola koja se zove Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci. ■

ENG *The Catholic order of the Jesuits opened a gymnasium in Rijeka on the 23rd of November of 1627. In 1896 the school moved to a new building in the city's Susak district and is active to this day as the First Susak Croatian Gymnasium.*

Govorimo hrvatski

Jalova sjetva

Hoće li se za sto godina o današnjem vremenu pisati kao o vremenu kada je hrvatski jezik postupno prestajao biti službenim jezikom u Hrvatskoj?

P relijepu vijest čitali smo u prošlomjesečnoj *Matici* o pokretanju inicijative "Mi govorimo hrvatski" u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Berlinu, s nakanom da djeca i mladi što bolje nauče hrvatski jezik. U domovini se, na žalost, nerijetko postupa obrnuto. Umjesto da se stranci koji se sve više tu nastanjuju potiču da nauče hrvatski, većina ih Hrvata u tom uopće ne ohrabruje nego se ponašaju kao da je dovoljno da svi znaju engleski. Sve se više događa da i na znanstvenim skupovima, koji se organiziraju na hrvatskom tlu, hrvatski nije jedan od službenih jezika, što je npr. u susjednoj Sloveniji nezamislivo premda je izvornih govornika slovenskoga jezika dvostruko manje nego hrvatskoga. Hoće li se za sto godina o današnjem vremenu pisati kao o vremenu kada je hrvatski jezik postupno prestajao biti službenim jezikom u Hrvatskoj? Iskreno se nadamo da ne će biti tako, ali stvarnost nas zabrinjava.

Broj hrvatskih riječi kojima mladi Hrvati znaju značenje doslovce se svake godine sve više smanjuje. Nedavno sam bila vrlo neugodno iznenađena kada gotovo nitko od studenata nije znao značenje glagola *kućiti se*. Profesori sa susjedne visokoškolske ustanove dobili su porazne rezultate kada su među studentima ispitivali značenja donedavno uobičajenih hrvatskih frazema. Tako je npr. samo desetina studenata znala značenje frazema *liti krokodilske suze* i *medvjeda usluga*. Većina je mislila da *liti krokodilske suze* znači zaista

Piše: Sanja Vulić

jako plakati zbog velike tuge, te da je *medvjeda usluga* istinska velika usluga nekome. To pokazuje da mladima hrvatski postupno prestaje biti njihov prvi jezik, jezik kojemu poznaju sve fine stilske nijanse i značenja riječi i izraza. Jedan od razloga takvomu zabrinjavajućemu stanju nedvojbeno je nedovoljno čitanje dobre literature na hrvatskom jeziku te suvremeni način školovanja u kojemu je usmeno izražavanje nedopustivo zanemareno, a i pismeno se sve više svodi na natuknice, pojedinačne riječi, zaokruživanje

točnih rješenja i sl.

Istodobno suvremeni mediji kvare jezik na svim jezičnim razinama. Jezikoslovci, i ne samo jezikoslovci nego i svi izvorni govornici kojima je stalo do hrvatskoga jezika nerijetko upozoravaju na gramatičke pogreške i pogrešne naglaske. Posljednjih godina kao da to nije dovoljno pa su spikeri informativnih emisija uveli hrvatskomu jeziku potpuno ne-svojstvenu rečeničnu intonaciju s podizanjem tona na kraju rečenice. Najprije su tako počeli govoriti spikeri na komercijalnim televizijama, a zatim su to od njih preuzeli spikeri na nacionalnoj televiziji. U prvi mah to se može činiti nevažnim, ali previše se razarajućih čimbenika nameće u kratkom vremenu i ne bi se smjelo relativizirati njihov negativan učinak na znanje materinskoga jezika. Mlade trebamo podučavati, ali im ne smijemo zamjerati njihovo neznanje jer je ta jalova žetva izravna posljedica jalove sjetve naraštaja koji im je prethodio. ■

Sestra Julija Vidmar u Rosenheimu

“S našim nastojanjem oko vjerskog odgoja vaše djece želimo vam pomoći da vaša djeca ostanu uvijek vaša, da vaša djeca mole kako vi molite, da vaša djeca pjevaju i govore jezikom kojim vi govorite”

Piše: fra Jozo Župić

Bavarski grad Rosenheim važno je prometno čvorište između Münchena, Salzburga i Innsbrucka. Nalazi se ispod Alpa na rijeci Inn. Po svojoj veličini s više od šezdeset tisuća stanovnika treći je po veličini grad u Gornjoj Bavarskoj nakon Münchena i Ingolstadta.

U taj grad, kao i u mnoge druge gradove u Njemačkoj, dolaze tisuće Hrvata nakon 1968. godine po ugovoru koji je sklopljen između SFR Jugoslavije i SR Njemačke o stranim radnicima. Dio radnika zaposlio se u innskoj dolini. Prvi svećenik koji je ondje okupljao hrvat-

ske vjernike bio je fra Dominik Šušnjara. Njemu su pomagali fratri iz njegove provincije fra Karlo Bašić, fra Josip Čugura, fra Berislav Nikić i fra Ivan Nimac. Dopisom Ordinarijata iz Münchena fra Ante Anić može od 15. rujna 1973. godine djelovati kao misionar na području koje obuhvaća: Rosenheim, Grassau, Wasserburg, Mühldorf/Inn sa sjedištem u Rosenheimu. A od 24. listopada 1978. poveljom koju je potpisao nadbiskup Münchena i Freisinga kardinal Joseph Ratzinger, Hrvatska katolička misija u Rosenheimu samostalna je misija od 1. prosinca 1978.

SESTRE KĆERI MARIJE POMOĆNICE

U toj misiji dušobrižničku ulogu obavljali su svećenici franjevci provincije Presve-

**S. Julka Vidmar
Rosenheim**

toga Otkupitelja iz Splita, a njima su pomagali i pastoralni suradnici i suradnice. Jedna od pastoralnih suradnica bila je časna sestra Julija Vidmar. Ona pripada Družbi sestara kćeri Marije Pomoćnice. Rođena je u Slavonskome Brodu 1944. godine. Družbi sestara u Zagrebu pristupila je 1963. godine. Sestre kćeri Marije Pomoćnice koje žive i rade u Republici Hrvatskoj dio su administrativne jedinice koja se zove Slovensko-hrvatska provincija “Marija Pomagaj z Brezij” sa sjedištem u Ljubljani. U slovenskome dijelu provincije nalazi se sedam zajednica sestara, a u hrvatskome dijelu tri zajednice: Čabar, Rijeka, Zagreb. S. Julija pohađala je dvije godine katehetsku školu u Torinu, a dvije godine u Padovi. Vodila je dječji vrtić u Trevisu i Trstu. U Trstu je djelovala u župnome vjeronauku i vodila dječji zbor. Od 1969. godine katehistica je u Lovranu, a zatim u Zagrebu. Poslije toga dobiva premještaj u redovničku kuću svoje

Fra Ante Anić djeluje od 15. rujna 1973. godine kao misionar na području Rosenheima, Grassaua, Wasserburga, Mühldorfa, sa sjedištem u Rosenheimu.

Na javnoj tribini u pastoralnom centru u Rosenheimu, 1980.

Sestra Julija Vidmar održavala je u župi vjeronauk i vodila liturgijsko pjevanje. Na žalost, nije se dugo zadržala. Ostala je do 12. ožujka 1981. godine.

Družbe u Münchenu. Iza nje je veliko i bogato iskustvo pastoralnog djelovanja. To iskustvo želio je iskoristiti za svoju misiju voditelj misije u Rosenheimu fra Nikola Ćurčija koji je tu misiju preuzeo 1. listopada 1978. godine. Fra Nikoli je pomagala s. Nedjeljka Milanovać Litre, sestra franjevske splitske provincije Presvetoga Srca Isusova. Ona će djelovati do 1. travnja 1979. godine. Nastalu prazninu ispunit će s. Julija Vidmar od 24. rujna 1979.

BLAGOSLOV CENTRA

Za vrijeme blagoslova obnovljenoga pastoralnog centra u nedjelju, 17. veljače 1980. godine, u Geiger Str. 1, šibenski biskup Josip Arnerić izrekao je i ove riječi: "U Centru će svi ljudi dobre volje biti rado viđeni gosti, ali u njemu smo mi, hrvatski katolici, sada gospodari. Nama je povjeren i predan na raspolaganje. Evo ovdje, u ovim prostorijama, djeca će učiti vjeronauk. Poučavat će ih s. Julija Vidmar. Do vjeronaučne prostorije imamo prostoriju za glasovir. Ovdje će naša djeca učiti pjevati i svirati. Ovim prostorijama, kao i s. Juliji, bit ćemo zahvalni što će naša djeca govoriti hrvatski jezik..." I zaista, Centar je bio otvoren za probe pjevanja, za održavanje vjeronauka, za ministrantske sastanke, za sastanke s roditeljima prvopričesnika i krizmanika, za prigodna predavanja, a u slobodno vrijeme, osobito petkom i subotom, za zabavu.

Sestra Julija Vidmar održavala je u župi vjeronauk i vodila liturgijsko pjevanje. Na žalost, nije se dugo zadržala. Ostala je do 12. ožujka 1981. godine. Ipak, i za nju i za sve svećenike, redovnice, pastoralne suradnike i socijalne radnike vrijede riječi koje je napisao mons. Vladimir Stanković prigodom 30. obljetnice pastoralnog djelovanja u misiji Rosenheim: "Bilo bi nepravедno da svi ti djelatnici naše inozemne pastve u

službi Hrvata izvan domovine budu za-boravljeni. Oni najbolje znaju kakve su sve teškoće u tom radu morali pretrpjeti. Nagrada im je svijest da su mnogoj svojoj braći činili dobro i još uvijek čine." I činili su jer čitamo u misijskom arhivu da su od samoga osnutka vjernici povremeno, na razne načine, financijski i materijalno pomagali mnoge bolesne, potrebne i siromašne pojedince, obitelji i zajednice u domovini.

ZAJEDNIŠTVO SVIH OBLIKA

S. Julija predvodeći zborno pjevanje na liturgijskim slavljinama i kulturnim zabavama, kao i poučavajući djecu na vjeronauku, uklapa se u ono što je napisao za monografiju Hrvatske katoličke misije Josip Bozanić, zagrebački nadbiskup: "Naše katoličke misije diljem svi-

jeta mjesta su gdje katolici hrvatskoga naroda njeguju zajedništvo svih oblika. Gradeći i osmišljavajući objekte okupljanja, vi stvarate nerazorne kršćanske zajednice utemeljene na ljubavi, istini i vjernosti Bogu. Njegujući običaje, čuvate životom vezu s rodnim krajem, a revnim sudjelovanjem u liturgijskim slavljinama svjedočite vjernost evanđelja sa stoljetnom hrvatskom pripadnošću Katoličkoj crkvi."

Na kraju bih spomenuo i poziv što su ga na početku vjeronaučne godine 1979. uputili fra Nikola Ćurčija, đakon Georg Špindler i s. Julija Vidmar: "S našim nastojanjem oko vjerskog odgoja vaše djece želimo vam pomoći da vaša djeca ostanu uvijek vaša, da vaša djeca mole kako vi molite, da vaša djeca pjevaju i govore jezikom kojim vi govorite." ■

LJEPOTE HRVATSKE OKOM FOTOGRAFA

KVARNER

PHOTO BY IVO BIOČINA

Raznolika regija Kvarnera vinut će vas s mora među oblake u samo nekoliko koraka. U samom središtu Kvarnera smještena je Rijeka, jedan od najvećih hrvatskih gradova te jedna od najvećih srednjoeuropskih luka. Grad Rijeka pruža mnoge mogućnosti, a koju god izabrali uvjerit ćete se da je ovaj grad pun života.

DVIJE REPLIKE NAJSTARIJIH PLINSKIH LANTERNI

U povodu 155. godišnjice osnutka Gradske plinare Zagreb sa sjeverne strane Trga sv. Marka postavljene su dvije replike plinskih lanterna kakve su na zagrebačkim ulicama bile u vrijeme kada je plinska rasvjeta bila jedina javna rasvjeta. "Dva i pol sata šećem po Gornjem gradu, Opatovini i Kaptolu kako bih upalio, odnosno ugasio lampe. Ako voliš svoj posao, onda ga i radiš. Zato ja radim svoj", rekao je Josip Kufner koji posao *nažigača* radi već dvadeset godina. Zagreb je jedini grad s plinskom javnom rasvjetom koji je od početka zadržao ručni način paljenja plinskih svjetiljki zbog čega su *nažigači* postali i turistička zanimljivost.

'DUBROVAČKA TRPEZA' NA STRADUNU

Na 142 metra dugoj 'Dubrovačkoj trpezi' na Stradunu ponuđena su jela i vina stotinjak izlagača, a ove godine manifestacijom u humanitarne svrhe prikupljeno je 64.500 kuna. Tradicionalna 'Dubrovačka trpeza' održana je u sklopu 4. *Good Food Festivala*. Na osmom izdanju te manifestacije humanitarnoga karaktera prikupljen je rekordan iznos od 64.500 kuna, a namijenjen je udruzi Poseban prijatelj - 'Sigurno do odredišta' te Klubu korisnika pasa vodiča Udruge za školovanja pasa vodiča i mobilitet Dubrovnik.

DANI HRVATSKOGA TURIZMA U MALOME LOŠINJU

Predsjednik Vlade Andrej Plenković uručio je u Malome Lošinj na završnici Dana hrvatskoga turizma nagradu gradu Splitu za turističku destinaciju godine. Među završnih desetak nagrada koje su dodijeljene, dvije su privukle veću pažnju publike i sektora, a to su hrvatske turističke nagrade *Anton Štifanić* za životno djelo Niki Buliću i godišnja nagrada Anti Mrvici. Od ostalih nagrada koje su dodijeljene u završnici su *Marini Frapa* za marinu godine, *Kneževoj palači Zadar* za kulturno-turističku atrakciju godine, a Špancirfestu za turistički događaj godine. Inovacija godine u turizmu je Maistrin *Family hotel Amarin* u Rovinju, a Maistrin hotel *Monte Mulini* je i hotel godine, dok je kamp godine Valamarova *Lanterna* u Poreču.

SVIJEĆE NA BLAGDAN SVIH SVETIH

Zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić na blagdan Svih svetih rekao je na propovijedi u mirogojskoj crkvi da crkva slavi kanonizirane, ali i svece koji su ostvarili ideal kršćanskoga života, a još nisu kanonizirani. U središtu svetkovine Svih svetih nije smrt nego život! Prema Drugome vatikanskom saboru, štovanje svetih proizlazi iz trajne povezanosti zemaljske i nebeske Crkve - pripadnici jedne i druge, iako na različit stupanj i način, sudjeluju u istoj ljubavi prema Bogu i bližnjemu te pjevaju istu pjesmu slave svome Bogu. Nakon svete mise kardinal je predvodio procesiju do središnjega križa, gdje je nakon zajedničke molitve blagoslovio vjernike.

'UHVATI RITAM' NA CVJETNOME TRGU

Kako je listopad mjesec borbe protiv raka dojke, udruga Sve za nju, Hrvatski zavod za javno zdravstvo i Grad Zagreb organizirali su javnozdravstvenu akciju pod nazivom 'Uхвати ritam'. U akciju u povodu Međunarodnoga mjeseca borbe protiv raka dojke uključili su se i Nastavni zavod za javno zdravstvo 'Dr. Andrija Štampar' i Klinički bolnički centar Zagreb. Na Cvjetni su stigli predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović sa suprugom Jakovom Kitarovićem i zagrebački gradonačelnik Milan Bandić. Akcijom se skreće pozornost na važnost ranog otkrivanja raka dojke i odazivanja žena na pozive na besplatnu mamografiju iz Nacionalnoga programa za rano otkrivanje raka dojke te na važnost optimalnoga liječenja i skrbi o bolesnicima.

19. BIOGRAD BOAT SHOW S VIŠE OD 320 IZLAGAČA

Nakon 19 rekordnih sajmova, *Biograd Boat Show* koji se održava u organizaciji turističke tvrtke Ilirije d.d. u Marini Kornati, jednoj od vodeće tri marine na hrvatskome dijelu Jadrana, čvrsto se utemeljio kao vodeći sajam plovila u Srednjoj Europi, s najvećim brojem izlagača i plovila na Jadrinu. Ovogodišnji *Biograd Boat Show*, na kojem se predstavilo više od 320 izlagača, posjetilo je 16.265 ljudi, impresivna brojka koja predstavlja tri puta veću brojku od same populacije Biograda. Za razliku od drugih sajmova plovila na svijetu, ova četverodnevna izložba plovila traje do zalaska sunca, nastavljajući cjelokupni događaj uza zabavni program do 2 sata ujutro, a kasnije i u središtu grada.

TIN SRBIĆ SVJETSKI PRVAK NA PREČI

Hrvatski gimnastičar Tin Srbić osvojio je na Svjetskom prvenstvu u Montrealu naslov svjetskoga prvaka na preči, što je ujedno i najveći uspjeh u povijesti hrvatske gimnastike uz srebro s Olimpijskih igara Filipa Udea. Srbić je u kvalifikacijama bio ukupno treći, a u svome premijernom nastupu na SP-u 21-godišnji Zagrepčanin došao je do nevjerojatnoga uspjeha. Tin je u kvalifikacijama odradio vježbu za ocjenu 14,366, a u finalu je bio još bolji (14,433) i to mu je donijelo uvjerljivo zlato ispred Nizozemaca Epkea Zonderlanda (14,233) i Barta Deurlooja (14,200). Član zagrebačkoga kluba Hrvatskoga sokola ostavio je iza sebe europskoga prvaka Švicarca Pabla Braeggera i još nekolicinu puno iskusnijih protivnika te je priredio veliko iznenađenje na preči. Hrvatski gimnastičari do sada su na svjetskim prvenstvima osvojili samo jednu medalju i to Marijo Možnik koji je 2014. godine bio brončani, također na preči.

HRGOVIĆ PONOVO SLAVIO NOKAUTOM U PRVOJ RUNDI

Hrvatski boksač Filip Hrgović u svome drugom profesionalnom nastupu ostvario je drugu pobjedu, a do nje je ponovno stigao nokautom u prvoj rundi. Nakon što je prije mjesec dana u svome profesionalnom debiju nakon samo nakon minute i pol na tlo poslao Brazilca Raphaela Zumbana, u njemačkome Schwerinu na samom isteku prve runde razornim desnim krošom nokautirao je Čeha Pavla Šoura. U prve dvije i pol minute borbe Šour je bio ravnopravan Hrgoviću, no tada je uslijedila lijepa kombinacija našeg teškaša koju je završio sjajnim krošom od kojega se iskusni Čeh nije uspio na vrijeme oporaviti.

MODRIĆ U NAJBOLJOJ POSTAVI FIFA-E

Kapetan hrvatske nogometne reprezentacije Luka Modrić treću je godinu zaredom izabran u najbolju momčad godine po izboru Međunarodnoga nogometnog saveza (FIFA) na svečanosti održanoj u Londonu. Najboljih 11 u izboru FIFA-e biraju upravo sami igrači i time je ovo priznanje za Modrića još značajnije jer je došlo od kolega profesionalaca. Uz Modrića, u najboljih 11 još su trojica igrača Reala, branič Sergio Ramos, veznjak Toni Kroos i napadač Cristiano Ronaldo. Na vratima je Gianluigi Buffon (Italija, Juventus), u obrani su Dani Alves (Brazil, Juventus/Paris SG), Leonardo Bonucci (Italija, Juventus/Milan), Sergio Ramos (Španjolska, Real Madrid) i Marcelo (Brazil, Real Madrid), u veznome redu Luka Modrić (Hrvatska, Real Madrid), Toni Kroos (Njemačka, Real Madrid) i Andres Iniesta (Španjolska, Barcelona), a u napadu Lionel Messi (Argentina, Barcelona), Cristiano Ronaldo (Portugal, Real Madrid) i Neymar (Brazil, Barcelona/Paris SG).

EBEL: TREĆA UZASTOPNA POBJEDA MEDVEŠČAKA

Hokejaši Medveščaka zabilježili su treću uzastopnu pobjedu u EBEL ligi svladavši u Zagrebu češki Znojmo s 1 - 0 (0 - 0, 1 - 0, 0 - 0). Medvjedima je u teškoj utakmici minimalnu pobjedu donio pogodak Tomaša Netika u 22. minuti pa je u Domu sportova nakon Vienne (4 - 1) i Innsbrucka (3 - 1) pala još jedna momčad koja je bolje plasirana od Medveščaka. Junak dvoboja bio je vratar Kevin Poulin koji je obranio 41 šut prema голу. Medveščak je osmim trijumfom u prvenstvu napravio pomak s osmog na šesto mjesto. Zagrebačka momčad ima 24 boda i utakmicu manje od petoplasiranoga Salzburga koji također ima 24 boda, dok je Znojmo ostao na 23 boda.

CERNOGORAZ OSVOJIO BRONCU NA ZAVRŠNICI SVJETSKOG KUPA

Giovanni Cernogoraz osvojio je posljednjega dana završnog natjecanja Svjetskoga streljačkog kupa u indijskom New Delhiju brončanu medalju u gađanju glinenih golubova, disciplina trap. Pobijedio je Španjolac Alberto Fernandez sa svjetskim rekordom. Petar Gorša bio je četvrti u gađanju malokalibarskom puškom u disciplini trostav - 50 metara. Manje od jednog kruga dijelilo ga je od mjesta na pobjedničkom postolju. S broncom Giovannija Cernogorza i srebrom naše najtrofejnije strelkinje Snježane Pejčić u malome kalibru, Hrvatska je četrnaesta u konkurenciji dvadeset zemalja čiji su predstavnici osvajali odličja.

EL: TEŽAK PORAZ RIJEKE NA RUJEVICI

U susretu 4. kola D skupine Europske lige Rijeka je 2. studenoga na Rujevici izgubila od bečke Austrije 1 - 4 i još se više udaljila od plasmana u drugi krug natjecanja. Hrvatski prvak je prije 14 dana slavio u Beču 3 - 1, no Austrijanci su uzvratili na Rujevici ostvarivši još uvjerljiviju pobjedu. Junak utakmice bio je dvostruki strijelac Dominik Prokop (41, 62), a golove za goste zabili su i Tarkan Serbest (73) te Christoph Monschein (83). Za Rijeku je zabio Domagoj Pavičić (61), dok je Josip Mišić u 72. minuti zaradio isključenje. Nakon četiri kola na ljestvici vodi Milan s osam bodova, AEK ima šest, Austrija četiri boda, dok je Rijeka na začelju s tri boda. U idućem kolu Rijeka 23. studenoga gostuje u Ateni kod AEK, dok se u drugome susretu sastaje Milan i Austrija.

OTKRIJTE SVOJU PRIČU NA hrvatska.hr

Puna života

Ne ispunjavajte život danima, ispunite dane životom.

HRVATSKA

PHOTO BY HRVOJE ŠERDAR

PHOTO BY MARKO VIDOVIĆ